

HALKBANK A.D., BEOGRAD
Finansijski izveštaji
31. decembar 2018. godine

SADRŽAJ	Strana
Finansijski izveštaji:	
Bilans stanja	2
Bilans uspeha	3
Izveštaj o ostalom rezultatu	4
Izveštaj o promenama na kapitalu	5
Izveštaj o tokovima gotovine	6
Napomene uz finansijske izveštaje	7 - 105

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama dinara)

	<u>Napomena</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
AKTIVA			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.10, 14	7,643,117	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	15	6,278	470
Hartije od vrednosti	3.9, 16	6,713,867	4,857,030
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	3.9, 17	2,281,251	1,524,613
Kredit i potraživanja od komitenata	3.9, 18	38,765,127	28,894,906
Nematerijalna imovina	3.7, 19a	273,138	98,947
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.5, 19b, 19c	851,041	817,842
Investicione nekretnine	3.6, 19d	123,883	127,727
Odložena poreska sredstva	3.12, 13c	62,393	62,393
Ostala sredstva	20	184,995	225,398
UKUPNO AKTIVA		<u>56,905,090</u>	<u>41,449,177</u>
OBAVEZE			
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.9, 21	6,180,692	6,277,751
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	3.9, 22	39,165,999	28,762,098
Rezervisanja	2.7, 23	97,677	39,343
Ostale obaveze	24	309,037	250,278
UKUPNO OBAVEZE		<u>45,753,405</u>	<u>35,329,470</u>
KAPITAL			
Akcijski kapital	3.13, 25	8,972,603	4,248,483
Dobitak	25	414,098	194,631
Rezerve	3.13, 25	1,764,984	1,676,593
UKUPNO KAPITAL	25	<u>11,151,685</u>	<u>6,119,707</u>
UKUPNO PASIVA		<u>56,905,090</u>	<u>41,449,177</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

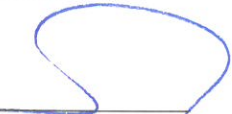
Ovi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Halkbank a.d., Beograd na dan 27. februara 2019. godine.

 Vesna Petrović

Direktor Sektora za finansijsko upravljanje i planiranje

 Radojica Popović

Član Izvršnog odbora Banke

 Kenan Bozkurt

Predsednik Izvršnog odbora Banke

BILANS USPEHA

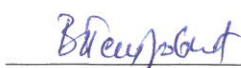
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

(U hiljadama dinara)

	Napomena	2018.	2017.
Prihodi od kamata	3.1, 4a	2,068,379	1,754,993
Rashodi kamata	3.1, 4b	(315,868)	(265,688)
Neto prihod po osnovu kamata		1,752,511	1,489,305
Prihodi od naknada i provizija	3.2, 5a	843,582	710,404
Rashodi naknada i provizija	3.2, 5b	(145,030)	(106,059)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		698,552	604,345
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	6	4,042	5,933
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	7	7,910	4,347
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	3.4, 8	1,914	25,238
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	10a	(75,127)	(269,765)
Ostali poslovni prihodi	9	5,102	6,274
UKUPAN NETO POSLOVNI PRIHOD		2,394,904	1,865,677
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	11	(802,875)	(648,765)
Troškovi amortizacije	3.5, 3.6, 3.7	(150,143)	(151,567)
Ostali prihodi	12	11,278	14,842
Ostali rashodi	12	(1,091,439)	(885,556)
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA		361,725	194,631
Porez na dobitak	3.12, 13	-	-
Dobitak/(gubitak) po osnovu odloženih poreza	3.12, 13	-	-
DOBITAK	25	361,725	194,631

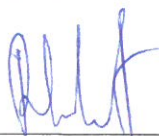
Napomene na narednim stranama čine
sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Ovi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Halkbank a.d., Beograd na dan 27. februara 2019. godine.

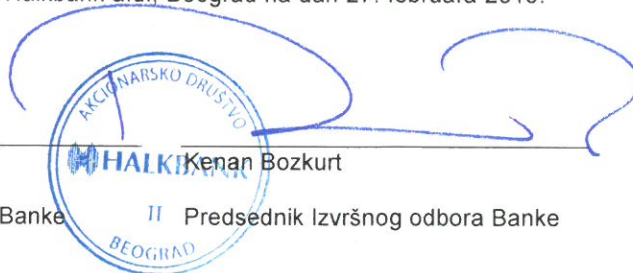
Vesna Petrović

Direktor Sektora za finansijsko
upravljanje i planiranje

Radojica Popović

Član Izvršnog odbora Banke

Kenan Bozkurt

II Predsednik Izvršnog odbora Banke

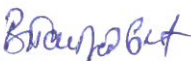

IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama dinara)

	2018.	2017.
DOBITAK PERIODA	361,725	194,631
<i>Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak:</i>		
Povećanje revalorizacionih rezervi po osnovu nematerijalne imovine i osnovnih sredstava	2,567	-
Aktuarski gubici	(829)	(990)
<i>Komponente ostalog rezultata koje mogu biti reklasifikovane u dobitak:</i>		
Pozitivni efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	98,018	45,452
Negativni efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	(11,365)	(2,975)
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	88,391	41,487
UKUPAN POZITIVAN REZULTAT PERIODA	450,116	236,118

Napomene na narednim stranama čine
sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Ovi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Halkbank a.d., Beograd na dan 27. februara 2019. godine.

		
Vesna Petrović	Radojica Popović	Kenan Bozkurt
Direktor Sektora za finansijsko upravljanje i planiranje	Član Izvršnog odbora Banke	 Predsednik Izvršnog odbora Banke

IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
 (U hiljadama dinara)

Početno stanje na dan	Akcijski i ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve	Revalorizacione rezerve	Dobitak	Ukupan kapital
1. januara 2017. godine	2,421,160	1,827,323	1,174,274	322,675	138,153	5,883,585
Aktuarski gubici	-	-	-	(990)	-	(990)
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	194,631	194,631
Raspodela dobiti iz prethodnog perioda	-	-	138,153	-	(138,153)	-
Ostalo	-	-	4	-	-	4
Ostali rezultat:						
Pozitivni efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	-	-	-	42,477	-	42,477
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	2,421,160	1,827,323	1,312,431	364,162	194,631	6,119,707
Početno stanje na dan 1. januara 2018. godine	2,421,160	1,827,323	1,312,431	364,162	194,631	6,119,707
Efekti prve primene MSFI 9 koji su knjiženi na teret dobiti iz prethodnog perioda	-	-	-	-	(142,258)	(142,258)
Korigovano početno stanje na dan 01. januar prethodne godine	2,421,160	1,827,323	1,312,431	364,162	52,373	5,977,449
Aktuarski gubici, neto	-	-	-	(829)	-	(829)
Dobici po osnovu povećanja fer vrednosti osnovnih sredstava	-	-	-	2,567	-	2,567
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	361,725	361,725
Povećanje akcijskog kapitala	3,839,120	-	-	-	-	3,839,120
Povećanje emisiona premije	-	885,000	-	-	-	885,000
Ostali rezultat:						
Pozitivan efekat promene fer vrednosti po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	-	-	-	86,653	-	86,653
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	6,260,280	2,712,323	1,312,431	452,553	414,098	11,151,685

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Ovi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Halkbank a.d., Beograd na dan 27. februara 2019. godine.

Vesna Petrović

Vesna Petrović

Radojica Popović

Radojica Popović

Kenan Bozkurt

Kenan Bozkurt

Direktor Sektora za finansijsko upravljanje i planiranje

Član Izvršnog odbora Banke

Predsednik Izvršnog odbora Banke

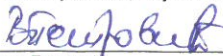
IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine
(U hiljadama dinara)

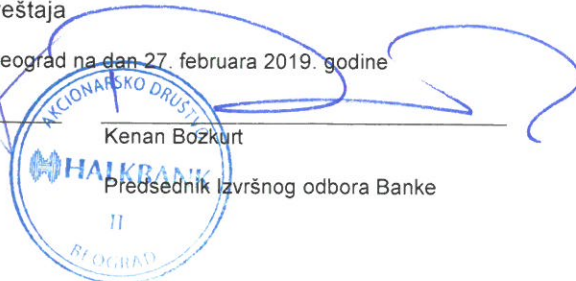
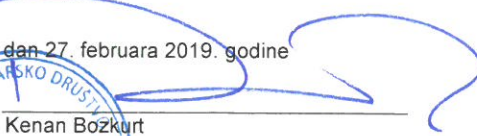
	2018.	2017.
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	2,881,745	2,334,414
Prilivi od kamata	2,018,094	1,615,643
Prilivi od naknada	858,916	712,474
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti	3,849	5,538
Prilivi od dividendi i učešća u dobitku	886	759
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(2,296,456)	(1,907,513)
Odlivi po osnovu kamata	(291,577)	(245,085)
Odlivi po osnovu naknada	(141,536)	(121,289)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(751,379)	(651,930)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina na teret rashoda	(185,280)	(142,180)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(926,684)	(747,029)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza	585,289	426,901
Smanjenje finansijskih sredstava i povećanje finansijskih obaveza	8,786,035	6,135,293
Povećanje depozita i ostalih finansijskih obaveza prema bankama i drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i komitentima	8,786,035	6,135,293
Povećanje finansijskih sredstava i smanjenje finansijskih obaveza	(11,471,006)	(6,333,081)
Povećanje kredita i drugih potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija, centralne banke i komitenata	(11,471,006)	(6,332,272)
Povećanje potraživanja po osnovu hartija od vrednosti i ostalih finansijskih sredstava koja nisu namenjena investiranju	-	(809)
Neto (odliv)/priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	(2,099,682)	229,113
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	1,583,070	3,539,514
Prilivi od ulaganja u investicione hartije od vrednosti	1,568,355	3,510,981
Prilivi od prodaje nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	14,715	28,533
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(3,636,183)	(3,775,070)
Odlivi po osnovu ulaganja u investicione hartije od vrednosti	(3,357,329)	(3,619,533)
Odlivi za kupovinu nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	(278,854)	(155,537)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(2,053,113)	(235,556)
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	7,879,373	2,427,371
Prilivi po osnovu uvećanja kapitala	4,724,120	-
Prilivi po osnovu uzetih kredita	3,155,253	2,427,371
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1,888,821)	(1,909,824)
Odlivi po osnovu uzetih kredita	(1,888,821)	(1,909,824)
Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	5,990,552	517,547
SVEGA PRILIVI GOTOVINE	21,130,223	14,436,592
SVEGA ODLIVI GOTOVINE	(19,292,466)	(13,925,488)
NETO POVEĆANJE GOTOVINE	1,837,757	511,104
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA POČETKU GODINE	3,302,734	2,883,213
POZITIVNE KURSNE RAZLIKE	112,670	88,644
NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE	(108,006)	(180,227)
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA KRAJU PERIODA	5,145,155	3,302,734

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Ovi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Halkbank a.d., Beograd na dan 27. februara 2019. godine

 Vesna Petrović

Direktor Sektora za finansijsko upravljanje i planiranje

 Radojica Popović
 Član Izvršnog odbora Banke

 Kenan Bozkurt
 Predsednik Izvršnog odbora Banke

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

1.1. Osnivanje

Halkbank a.d., Beograd, prethodno poznata kao Čačanska banka posluje neprekidno od 1. jula 1956. godine, od kada je u toku svog rada i razvoja više puta menjala naziv i organizacioni oblik.

Turkiye Halk Bankasi AS je u maju 2015. godine postala većinski vlasnik Čačanske banke. Promena vlasništva uslovlila je promenu imena i sedišta Banke. Novo ime banke je Halkbank a.d., Beograd (u daljem tekstu "Banka").

Tokom 2018. godine došlo je do daljih promena u strukturi akcionarskog kapitala Halkbank a.d., Beograd. Turkiye Halkbankasi AS je u 2018. godini postala jedini vlasnik otkupivši i deo akcija koje su bile u vlasništvu preostalih manjinskih akcionara.

Banka je u toku 2018. godine izvršila povećanje kapitala izdavanjem nove emisije akcija (XXXI i XXXII).

- Prvo povećanje kapitala je sprovedeno 20. februara 2018. godine izdavanjem nove emisije akcija u iznosu od 236,412 komada običnih akcija nominalne vrednosti 10,000 dinara po akciji. Akcijski kapital je povećan sa 4,248,483 hiljade dinara na 6,612,603 hiljade dinara. Prodajna cena akcija je iznosila 10,000 dinara po akciji, odnosno kapital je uplaćen bez emisione premije.
- Drugo povećanje kapitala je sprovedeno 01. avgusta 2018. godine izdavanjem nove emisije akcija u iznosu od 2,360,000 hiljada dinara tj. 147,500 komada običnih akcija nominalne vrednosti 10,000 dinara po akciji. Ukupna nominalna vrednost izdatih akcija iznosi 1,475,000 hiljada dinara. Obične akcije su prodane po ceni od 16 hiljada dinara po akciji. Emisiona cena je utvrđena na osnovu Odluke o emisioj ceni akcija XXXII emisije običnih akcija koju je donela Skupština akcionara Banke. Razlika između emisione cene i nominalne vrednosti akcija predstavlja emisioj premiju.

Na osnovu ove dve emisije akcijski kapital je u toku 2018. godine povećan sa 4,248,483 hiljade dinara na 8,972,603 hiljade dinara.

Banka je registrovana u Registru privrednih subjekata Republike Srbije pod brojem BD 54244 od 13. septembra 2005. godine.

1.2. Poslovanje

Banka je registrovana u Republici Srbiji za obavljanje platnog prometa i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i posluje u skladu sa Zakonom o bankama.

Centrala Banke je u Beogradu. Sedište Banke je u ulici Milutina Milankovića br. 9e, Beograd, što je registrovano u Agenciji za privredne registre pod brojem BD 82129/2016 dana 19. oktobra 2016. godine.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka u svom sastavu ima 24 filijale (2017: 23 filijale), i to u Beogradu (osam filijala), Čačku (dve filijale), Jagodini, Gornjem Milanovcu, Kraljevu, Užicu, Kragujevcu, Kruševcu, Arandjelovcu, Valjevu, Šapcu, Nišu, Novom Sadu, Pančevu, Novom Pazaru i Subotici, kao i 9 ekspozitura (2017: 9 ekspozitura) u Paraćinu, Požegi, Topoli, Ivanjici, Vrnjačkoj Banji, Leskovcu, Mladenovcu, Čačku i Tutinu i 4 šaltera.

Banka je tokom 2018. godine otvorila novu filijalu u Beogradu u Bulevaru kralja Aleksandra 108.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je imala 487 zaposlenih, a na dan 31. decembra 2017. godine 435 zaposlenih. Poreski identifikacioni broj Banke je 100895809.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izveštaja

Pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa Zakonom o računovodstvu (u daljem tekstu "Zakon", "Sl. glasnik RS", br. 62/2013 i 30/2018). Banka, kao veliko pravno lice, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, u obavezi je da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), koji u smislu navedenog zakona obuhvataju: Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI") i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, a koje su odobrene od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor"), čiji je prevod utvrdilo i objavilo ministarstvo nadležno za poslove finansija. Dodatno, u skladu sa Izmenama i dopunama Zakona o bankama ("Sl. glasnik RS", br. 14/2015), banke u Republici Srbiji su dužne da prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izveštaja primenjuju Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja, kao i naknadne izmene standarda i sa njima povezana tumačenja, od dana njihovog izdavanja od strane nadležnih tela.

Priloženi finansijski izveštaji su prikazani u formatu propisanom Odlukom o obrascima i sadržini pozicija u obrascima finansijskih izveštaja za banke ("Službeni glasnik RS" br. 101/2017, 38/2018 i 103/2018).

Priloženi finansijski izveštaji predstavljaju pojedinačne finansijske izveštaje Banke. Banka nije matično pravno lice, odnosno nema zavisna i pridružena pravna lica, tako da se ne vrši sastavljanje konsolidovanih finansijskih izveštaja. Jedini akcionar Banke je Turkiye Halkbankasi AS.

Priloženi finansijski izveštaji se odnose na izveštajni period koji se završava 31. decembra 2018. godine. Priloženi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Banke 27. februara 2018. godine.

Finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela prvobitne (istorijske) vrednosti, osim vrednovanja sledećih značajnih stavki bilansa stanja:

- finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrednosti kroz ostali rezultat,
- derivativnih finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrednosti i

Istorijski trošak je zasnovan na fer vrednosti naknade plaćene u zamenu za dobra i usluge.

Fer vrednost je cena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji između učesnika na tržištu na datum odmeravanja, bez obzira na to da li je cena direktno utvrdiva ili procenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Prilikom procenjivanja fer vrednosti sredstva ili obaveze Banka uzima u obzir karakteristike datog sredstva ili obaveze ukoliko bi i ostali učesnici na tržištu uzeli navedene karakteristike u obzir prilikom utvrđivanja cene navedenog sredstva ili obaveze na datum odmeravanja. U priloženim finansijskim izveštajima, za svrhe vrednovanja i/ili obelodanjivanja, fer vrednost je utvrđena na prethodno opisani način, osim za transakcija lizinga koje su u delokrugu MRS 17 i vrednovanja koja imaju neke sličnosti sa fer vrednošću ali nisu fer vrednost, kao što su neto prodajna vrednost u MRS 2 ili vrednost u upotrebi u MRS 36.

Takođe, za potrebe finansijskog izveštavanja, odmeravanja fer vrednosti kategorisana su u nivoe 1, 2 ili 3 na osnovu stepena utvrdivosti parametara za utvrđivanje fer vrednosti i značaja navedenih parametara za odmeravanje fer vrednosti u celini, kako sledi:

- Nivo 1 – parametri nivoa 1 su cene za identična sredstva ili obaveze kotirane (nekorigovane) na aktivnim tržištima koje su subjektu dostupne na datum odmeravanja;
- Nivo 2 – parametri nivoa 2 su parametri koji nisu kotirane cene svrstane u nivo 1, a koji su utvrđivi za dato sredstvo ili obavezu, direktno ili indirektno; i
- Nivo 3 – parametri nivoa 3 su neutvrđivi za dato sredstvo ili obavezu.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Finansijski izveštaji Banke su iskazani u hiljadama dinara. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.2. Objavljeni standardi i tumačenja koji su stupili na snagu u tekućem periodu

Sledeće nove izmene postojećih standarda izdate od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde su stupile na snagu tokom tekućeg izveštajnog perioda:

- MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine),
- MSFI 15 „Prihodi od ugovora sa kupcima“ i dalje izmene (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmene MSFI 2 „Plaćanja akcijama“ - Klasifikacija i merenje transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmene MSFI 4 „Ugovori o osiguranju“ - Primenom MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ sa MSFI 4 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine ili na datum prve primene MSFI 9 „Finansijski instrumenti“),
- Izmene MRS 40 „Investicione nekretnine“ – Prenos investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmene MSFI 1 i MRS 28 na osnovu „Unapređenja MSFI (za period od 2014. do 2016. godine)“ koja su rezultat godišnjeg unapređenja MSFI (MSFI 1, MSFI 12 i MRS 28) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja teksta (izmene i dopune MSFI 1 i MRS 28 primenjuju se za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRIC 22 „Razmatranje transakcija i avansa u stranoj valuti“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).

Usvajanje navedenih novih i izmena postojećih standarda nije imalo za rezultat značajnije promene finansijskih izveštaja Banke osim primene MSFI 9 koja je detaljnije objašnjena u nastavku izveštaja.

2.3. Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni

Na dan odobravanja ovih finansijskih izveštaja, bili su izdati sledeći standardi, izmene postojećih standarda i nova tumačenja, ali koji nisu još uvek stupili na snagu:

- MSFI 16 „Lizing“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- MSFI 17 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmene MSFI 3 „Poslovne kombinacije“ - Definicija poslovanja (na snazi za poslovne kombinacije gde datum sticanja pada na dan ili nakon početka prvog godišnjeg perioda izveštavanja, koji počinje na dan ili nakon 1. januara 2020. godine, kao i za sticanje imovine na dan ili nakon dana početka tog perioda),
- Izmene MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ – Karakteristike plaćanja unapred sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji“ i MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ - Prodaja ili prenos sredstava između investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata i naknadne izmene (datum stupanja na snagu odložen na neodređeno vreme, dok ne bude završen istraživački projekat o metodi udela),
- Izmene MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“ i MRS 8 „Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške“ - Definicija materijalnog značaja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine),
- Izmene MRS 19 „Primanja zaposlenih“ – izmene, smanjenje ili izmirenje planova naknada (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine)
- Izmene MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ – Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene raznih standarda na osnovu „Unapređenja MSFI (za period od 2015. do 2017. godine)“ koja su rezultat godišnjeg unapređenja MSFI (MSFI 3, MSFI 11, MRS 12 i MRS 23) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja teksta (izmene bi trebalo da budu na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmene Upućivanja na Konceptualni okvir u Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2020. godine),
- IFRIC 23 „Neizvesnost u vezi sa tretmanom poreza na dobitak“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.3. Novi standardi i izmene postojećih standarda koji su izdati, a nisu još uvek u primeni (nastavak)

Rukovodstvo Banke je izabralo da ne usvoji ove nove standarde, izmene postojećih standarda i nova tumačenja pre nego što oni stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih standarda, izmena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati materijalan uticaj na finansijske izveštaje Banke u periodu početne primene izuzev uticaja prve primene MSFI 16. Kvantitativne efekte primene MSFI 16 Banka je utvrdila početkom 2019. godine. Stopa po kojoj su sredstva uzeta u zakup diskontovana na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 1.37% godišnje i predstavlja prosečnu stopu primljenih izvora finansiranja.

Prikaz efekata standarda, odnosno prava korišćenja, na dan 01. januara 2019. godine je dat u tabeli ispod:

(U 000 RSD)	<u>1. januar 2019.</u>
Pravo korišćenja:	
- do jedne godine	
Nepokretnosti	1,444
- između 1 i 5 godina	
Nepokretnosti	416,421
Automobile	58,452
- preko 5 godina	
Nepokretnosti	<u>170,376</u>
UKUPNO:	<u><u>646,693</u></u>

2.4. Uporedni podaci

Uporedni podaci u ovim finansijskim izveštajima predstavljaju podatke iz finansijskih izveštaja Banke za 2017. godinu. Računovodstvene politike i procene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izveštaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procenama primenjenim u sastavljanju godišnjih finansijskih izveštaja Banke za 2017. godinu izuzev promena u računovodstvenim politikama koje proizilaze iz primene MSFI 9. Banka je iskoristila priliku izuzeća kojom se dozvoljava da ne koriguje uporedne podatke za prethodne godine po osnovu promena koje se odnose na klasifikaciju i vrednovanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, kao i obezvređenje po tom osnovu. Razlike u knjigovodstvenim vrednostima finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koje proističu iz primene MSFI 9 u odnosu na period pre primene, priznate su u okviru kapitala odnosno pozicije neraspoređene dobiti, na dan 1. januara 2018. godine i to kao korekcija početnog stanja. Posledično, uporedni podaci prikazani za 2017. godinu ne odražavaju zahteve MSFI 9 i nisu uporedive sa podacima prikazanim za 2018. godinu (Napomena 2.6 i 28.1.).

2.5. Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji Banke sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) izdatim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde.

2.6. Prva primena MSFI 9

Saglasno standardu MSFI 9 koji je stupio na snagu 1. januara 2018. godine Banka je nakon datuma bilansa stanja izmenila računovodstvene politike za priznavanje, klasifikaciju i merenje finansijskih sredstava i obaveza kao i obezvređenje finansijskih sredstava.

Kao što je dozvoljeno standardom, Banka nije primenila odredbe MSFI 9 na ranije periode finansijskog izveštavanja. Saglasno navedenom, uporedni podaci za 2017. godinu su prikazani u skladu sa MRS 39 i time nisu uporedivi sa podacima koji su prikazani za 2018. godinu. Efekti usklađivanja knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava i obaveza na datum prve primene standarda su priznati kroz neraspoređenu dobit kao korekcija početnog stanja za 2018. godinu (Napomena 10b). Struktura efekata prve primene MSFI 9 prikazana je u okviru napomene 28.1

Ključni zahtevi MSFI 9:

- *Klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata*

MSFI 9 uvodi značajne izmene vezano za klasifikaciju i vrednovanje finansijskih instrumenata u poređenju sa MRS 39.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.6. Prva primena MSFI 9 (nastavak)

Klasifikacija i vrednovanje finansijskih sredstava, izuzev vlasničkih instrumenata i derivata, se zasnivaju na biznis modelu na osnovu kojeg Banka upravlja finansijskim sredstvom i karakteristikama novčanih tokova (SPPI kriterijum). Novi standard uvodi tri osnovne kategorije finansijskih sredstava: finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti, finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali rezultat i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha čime su zamenjene kategorije finansijskih sredstava po MRS 39 (kreditni i potraživanja, finansijska sredstva koja se drže do dospeća, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha). Takođe, prema MSFI 9, ukoliko se instrument kapitala ne drži radi trgovanja, može se doneti neopoziva odluka pri početnom priznavanju da se takav instrument meri po fer vrednosti kroz ostali rezultat, pri čemu se jedino prihod od dividendi priznaje u okviru bilansa uspeha.

U vezi sa klasifikacijom i odmeravanjem finansijskih obaveza MSFI 9 zadržava osnovne zahteve MRS 39. Međutim, vezano za odmeravanje finansijskih obaveza inicijalno označenih po fer vrednosti kroz bilans uspeha, MSFI 9 zahteva da iznos promene u fer vrednosti finansijske obaveze koja nastane usled promena kreditnog rizika bude prikazan u ostalom rezultatu, osim ako bi prezentacija efekata promene kreditnog rizika obaveze prouzrokovala ili uvećala računovodstvenu neusaglašenost u bilansu uspeha. Promene fer vrednosti obaveze koje nastaju usled kreditnog rizika naknadno se ne reklasifikuju u bilansu uspeha. Prema MRS 39, ceo iznos promene fer vrednosti finansijske obaveze označene za odmeravanje po fer vrednosti kroz bilans uspeha, prikazuje se u okviru bilansa uspeha.

○ *Obezvredjenje finansijskih instrumenata*

U vezi sa obezvređenjem finansijskih sredstava, MSFI 9 zahteva primenu modela očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) za razliku od modela nastalih kreditnih gubitaka prema MRS 39. MSFI 9 zahteva da Banka utvrdi ECL za kredite i ostale dužničke instrumente izuzev instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, kao i za finansijske garancije i preuzete neopozive obaveze po osnovu nepovučanih kredita i plasmana. Saglasno MSFI 9 kreditni gubici se ranije priznaju u odnosu na MRS 39 s obzirom da više nije neophodno da se kreditni događaj desi pre priznavanja kreditnih gubitaka.

○ Računovodstvo zaštite od rizika

MSFI 9 je uveo nova pravila koja se primenjuju na računovodstvo zaštite od rizika vezano za određivanje odnosa zaštite i testiranja njegove efikasnosti. Banka ne primenjuje računovodstvo zaštite od rizika.

Računovodstvene politike vezano za klasifikaciju i vrednovanje i obezvređenje finansijskih instrumenata u skladu sa MSFI 9 detaljnije su prikazane u nastavku:

(a) Klasifikacija i vrednovanje finansijskih sredstava i obaveza

U skladu sa MSFI 9 standardom, svi finansijski instrumenti klasifikovani su u tri grupe - oni koji se vode po amortizovanoj vrednosti (AC), oni koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL) i oni koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat (FVTOCI).

Analiza ispunjenosti uslova za klasifikaciju sprovodi se preko SPPI testa kojim se vrši procena ugovorenih karakteristika novčanih tokova sadržanih u plasmanima. Bjedna od strana u samom instrumentu

SPPI kriterijum

Ukoliko je poslovni model držanje radi prikupljanja tokova ili držanje radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja, Banka procenjuje da li ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate („SPPI test“). Za svrhu ove procene „glavnica“ se definiše kao nadoknada za vremensku vrednost novca, prihvaćeni nivo kreditnog rizika dužnika, ostale osnovne rizike kreditiranja uključujući i odgovarajuću maržu. Ukoliko ugovoreni uslovi finansijskog sredstva uključuju izloženost rizicima koji nisu u skladu sa osnovnim kreditnim aranžmanom, finansijsko sredstvo se klasifikuje i vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Na osnovu gore navedenih kriterijuma dužnički instrumenti se klasifikuju u sledeće kategorije sredstava:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.6. Prva primena MSFI 9 (nastavak)

1) Finansijsko sredstvo po amortizovanoj vrednosti

Finansijsko sredstvo koje se drži u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje finansijskog sredstva radi prikupljanja novčanih tokova i čiji ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate, a nije neopozivo označeno da se vodi po fer vrednosti kroz bilans uspeha, vrednuje se po amortizovanoj vrednosti. Amortizovana vrednost ovih finansijskih sredstava se naknadno koriguje za utvrđena smanjenja vrednosti odnosno procenjeno obezvređenje kao što je objašnjeno u napomeni 28.1. Prihodi od kamate po osnovu ovih finansijskih sredstava priznaju se po metodi efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju „Prihodi od kamate“ u bilansu uspeha. Svi dati krediti zadovoljavaju SPPI kriterijume za vrednovanje po amortizovanoj vrednosti.

2) Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz ostali rezultat

Finansijsko sredstvo koje se drži u okviru poslovnog modela čija je svrha i držanje finansijskog sredstva radi prikupljanja novčanih tokova i prodaja i čiji ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate, a nije neopozivo označeno da se vodi po fer vrednosti kroz bilans uspeha, vrednuje se po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Efekti promene fer vrednosti pri naknadnom vrednovanju ovih sredstava se evidentiraju u okviru ostalog rezultata. Kao i kod finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti, utvrđena smanjenja vrednosti ovih sredstava odnosno obezvređenje, prihodi od kamate kao i dobici/gubici po osnovu promene kursa valuta priznaju se u bilansu uspeha. Prilikom prestanka priznavanja, kumulativni dobici i gubici prethodno priznati u okviru ostalog rezultata, reklasifikuju se i iskazuju u okviru pozicije „Neto dobici/gubici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih sredstava po fer vrednosti“ u bilansu uspeha. Prihodi od kamate po osnovu ovih finansijskih sredstava priznaju se po metodi efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju „Prihodi od kamate“ u bilansu uspeha. Hartije od vrednosti koje Banka ima u svom portfoliju, osim akcija, se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

3) Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz bilans uspeha

Finansijsko sredstvo koje ne zadovoljava kriterijume za klasifikaciju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz ostali rezultat meri se po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Efekti promene fer vrednosti pri naknadnom vrednovanju ovih sredstava se evidentiraju kroz bilans uspeha u okviru pozicije „Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata“. Prihodi od kamate po osnovu kupona finansijskih sredstava namenjenih trgovanju priznaju se po metodi efektivne kamatne stope i uključeni su u poziciju „Prihodi od kamate“ u bilansu uspeha. Akcije koje Banka ima u svom portfoliju na dan 31. decembra 2018. godine kao i derivati se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Sledi pregled načina vrednovanja finansijske aktive Banke u skladu sa MSFI 9:

- Vrednovanje po amortizovanoj vrednosti se vrši za sledeća finansijska sredstva:
  - Gotovina i sredstva kod centralne banke;
  - Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija;
  - Krediti i potraživanja od komitenata;
  - Ostala sredstva;
- Vrednovanje se vrši po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat za sledeće pozicije:
  - Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat
    - Obveznice Republike Srbije (u dinarima i stranoj valuti);
    - Obveznice lokalne samouprave;
- Vrednovanje se vrši po fer vrednosti kroz bilans uspeha za sledeća finansijska sredstva:
  - Potraživanja po osnovu derivata;
  - Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha i to:
    - Akcije banaka i
    - Akcije preduzeća.

Reklasifikacija finansijskih sredstava može se vršiti samo ukoliko dođe do promene poslovnog modela. Reklasifikacija se sprovodi prospektivno odnosno od datuma reklasifikacije, tj. od prvog dana izveštajnog perioda koji nastupi nakon promene poslovnog modela. Strategija Banka ne predviđa česte promene poslovnih modela. Tokom 2018. godini nije bilo promene poslovnog modela, niti samim tim reklasifikacije poslovnih modela finansijskih sredstava.

Takođe, Banka nema promena u načinu klasifikacije i vrednovanja finansijskih obaveza saglasno MSFI 9 u odnosu na klasifikaciju i vrednovanje prema MRS 39. Promene klasifikacije finansijskih obaveza nisu primenljive na Bančine obaveze.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.6. Prva primena MSFI 9 (nastavak)

Prestanak priznavanja i modifikacije finansijskih sredstava

U nekim okolnostima ponovo ugovaranje ili modifikacija ugovornih tokova gotovine finansijskog sredstva mogu da dovedu do prestanka priznavanja postojećeg finansijskog sredstva u skladu sa ovim standardom. Kada modifikacija finansijskog sredstva rezultira u prestanku priznavanja postojećeg finansijskog sredstva i naknadnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva, modifikovano sredstvo se smatra "novim" finansijskim sredstvom za svrhe ovog standarda.

U ovakvim situacijama, Banka vrši kvantitativnu i kvalitativnu procenu i ocenjuje da li postoji značajna razlika između novčanih tokova originalnog finansijskog sredstva i novčanih tokova modifikovanog ili zamenjenog finansijskog sredstva. Ukoliko postoji značajna razlika u ugovorenim novčanim tokovima originalnog i novog/zamenjenog finansijskog sredstva, ugovorna prava od originalnog finansijskog sredstva se smatraju isteklim i treba priznati novo sredstvo izdato pod novim uslovima. Pri tome značajna razlika u novčanim tokovima podrazumeva promenu u sadašnjoj vrednosti novčanih tokova koja je veća od 10% (tzv kvantitativni test).

Finansijsko sredstvo može biti modifikovano ili zamenjeno, kao deo transakcije sa istom ugovornom stranom. Na primer, kada je dužnik u finansijskim poteškoćama, sa kreditorima se može pregovarati o restrukturiranju nekih ili svih dužnikovih obaveza, kako bi se omogućio adekvatan otplatni kapacitet duga, bilo u potpunosti ili delimično. Ovakve okolnosti se često u praksi nazivaju „forbearance“.

Modifikacije koje prouzrokuju prestanak priznavanja starog finansijskog sredstva i inicijalno priznavanje novog, a koje su bile motivisane padom u kreditnoj sposobnosti i otplatnom kapacitetu, vode inicijalnom priznavanju finansijskih sredstava koje standard definiše kao „POCI“ (Purchased or Originated Credit-Impaired), tj. sredstva koja su obezvređena u momentu inicijalnog priznavanja.

MSFI 9 u slučaju značajne modifikacije finansijskog instrumenta ukazuje na potrebu za prestankom priznavanja starog finansijskog sredstva i priznavanjem novog po fer vrednosti na dan priznavanja. Prestanak priznavanja dovodi do trajnog dobitka ili gubitka, koji mora biti priznat u okviru bilansa uspeha, a jednakog razlici između amortizovane vrednosti starog finansijskog sredstva i fer vrednost novog finansijskog sredstva umanjenog za iznos očekivanih kreditnih gubitaka priznatih kao ispravka vrednosti na novom finansijskom sredstvu.

(b) Obezvređenje finansijskih instrumenata u skladu sa MSFI 9

Očekivani kreditni gubitak

MSFI 9 uvodi koncept očekivanog kreditnog gubitka koji Banka treba da identifikuje i prizna po osnovu svih finansijskih sredstava pod delokrugom ovog standarda. Banka obračunava i priznaje ispravku vrednosti u skladu sa svojom Metodologijom za sve finansijske instrumente koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti kao i za finansijska sredstva koja se odmeravaju po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Ispravka vrednosti se za FVOCI (fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat) instrumente obračunava kao i za AC (finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti), evidentira se kao rashod u bilansu uspeha) ali se kumulirana ispravka u finansijskim izveštajima ne oduzima od fer vrednosti sredstva, već se oduzima od ukupne promene fer vrednosti koja se evidentira u ostalom rezultatu.

Obračunati očekivani kreditni gubici predstavljaju verovatnoćom ponderisane procene kreditnih gubitaka (tj. sadašnja vrednost svih razlika ugovorenih novčanih tokova i novčanih tokova koje banka očekuje da primi) tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Samim tim, za finansijska sredstva, kreditni gubitak je sadašnja vrednost razlike između:

- ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru; i
- tokova gotovine koje Banka očekuje da primi,

dok je za nepovučene obaveze po odobrenom kreditu, kreditni gubitak je sadašnja vrednost razlike između:

- ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci ako imalac obaveze po zajmu povuče sredstva zajma i
- tokova gotovine koje Banka očekuje da primi ako se zajam povuče.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.6. Prva primena MSFI 9 (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak (nastavak)

Banka klasifikuje sva finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u tri nivoa obezvređenosti u zavisnosti od stepena rizičnosti tj očekivanog gubitka i to:

- Nivo 1 pokriva svu novu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja, osim kupljenih ili generisanih kreditno obezvređenih sredstava (POCI) i instrumente koji nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta od trenutka inicijalnog priznavanja ili su ti instrumenti u kategoriji niskog kreditnog rizika;
- Nivo 2 pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali ne postoji objektivni dokaz obezvređenja po osnovu kreditnih gubitaka;
- Nivo 3 pokriva finansijsku aktivu kod koje postoji objektivni dokaz obezvređenja na izveštajni datum, uključujući sva kupljena ili generisana kreditno obezvređena sredstva (POCI), kao sredstva obezvređena pri početnom priznavanju,

U skladu sa navedenim, Banka obračunava na svaki datum izveštavanja ispravku vrednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog veka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja, ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 1). Na ovaj način obračunati očekivani kreditni gubici za ceo period trajanja finansijskog instrumenta predstavljaju gubitke koje Banka priznaje za potrebe obračuna ispravke vrednosti u nivou 2, dok najviše jednogodišnji deo ovako obračunatih kreditnih gubitaka, predstavlja očekivani kreditni gubitak koji se priznaje za finansijske instrumente u nivou 1.

2.7. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja

Sastavljanje finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki koje imaju efekta na primenu računovodstvenih politika i na prikazane iznose sredstava i obaveza, kao i prihoda i rashoda. Stvarna vrednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrednosti koja je procenjena na ovaj način.

Procene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procene izvršene, su predmet redovnih provera. Revidirane računovodstvene procene se prikazuju za period u kojem su revidirane i za buduće periode.

U daljem tekstu navedene su ključne procene i pretpostavke koje sadrže rizik da mogu prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvenih vrednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine.

Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava

Politike od 1. januara 2018. godine

Banka priznaje rezervisanje za očekivane kreditne gubitke za finansijska sredstva koja se mere po amortizovanoj vrednosti ili za dužnička finansijska sredstva koja se evidentiraju po fer vrednosti kroz ostali rezultat za kreditne obaveze i izdate garancije.

Pretpostavke i procene koje Banka koristi kao input u modelu vrednovanja očekivanih kreditnih gubitaka kao i ocena o značajnom povećanju kreditnog rizika obelodanjene su u Napomeni 28.1.

Politike do 1. januara 2018. godine

Banka procenjuje, u skladu sa internim aktima, da li postoji objektivni dokaz da je vrednost finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava umanjena (obezvređena). Finansijsko sredstvo ili grupa finansijskih sredstava je obezvređena i gubici po osnovu obezvređenja se priznaju samo ako postoji objektivni dokaz o obezvređenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva (slučaj gubitka) i kada slučaj gubitka utiče na procenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koja mogu biti pouzdano procenjena. Kada je reč o proceni gubitaka zbog obezvređenja kredita i potraživanja, Banka vrši pregled portfolija kvartalno u cilju procene umanjenja njihove vrednosti.

U procesu utvrđivanja da li u bilans uspeha treba uneti gubitak zbog umanjenja vrednosti banka prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju merljivo smanjenje u procenjenim budućim tokovima portfolija pre smanjenja koje se može identifikovati na pojedinačnim kreditima u portfoliju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.7. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (nastavak)

Ovi dokazi mogu uključivati raspoložive podatke koji ukazuju na nepovoljne promene u pogledu mogućnosti i sposobnosti dužnika da uredno izvršava svoje obaveze prema Banci.

Rukovodstvo Banke vrši procene na bazi iskustva o ostvarenim gubicima iz prethodnih perioda za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika i objektivnim dokazima o umanjenju vrednosti sličnom onom portfoliju koji je postojao u vreme planiranja budućih novčanih tokova. Metodologija i pretpostavke koje se koriste za procenu iznosa budućih novčanih tokova su predmet redovnog pregleda s ciljem da se smanje razlike između procenjenih i ostvarenih gubitaka (napomene 10b, 17 i 18).

Koristan vek trajanja nematerijalnih ulaganja (imovine) i nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog veka trajanja nematerijalnih ulaganja (imovine) i nekretnina, postrojenja i opreme zasniva se na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog veka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog veka trajanja (napomena 19).

Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine

Na godišnjem nivou analiziraju se vrednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja (imovina) i osnovna sredstva Banke. Ukoliko postoji indicija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknativ iznos te imovine se procenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknativ iznos nekog sredstva procenjen kao niži od vrednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrednosti (napomena 19).

Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Banka ima sadašnju obavezu, zakonsku ili izvedenu kao rezultat prošlih događaja, kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze. Radi održavanja najbolje moguće procene, rezervisanja se razmatraju, utvrđuju i ako je potrebno koriguju na svaki izveštajni datum.

Kada više nije verovatan odliv ekonomskih koristi radi izmirenja zakonske ili izvedene obaveze, rezervisanje se ukida kroz bilans uspeha. Rezervisanje se prati po vrstama i može da se koristi samo za izdatke za koje je prvobitno bilo priznato. Rezervisanje se ne priznaje za buduće poslovne gubitke.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima. Potencijalne obaveze se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala (Napomena 23).

Banka ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima. Potencijalna sredstva se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

- *Rezervisanja po osnovu sudskih sporova*

Banka je uključena u sudske sporove koji proističu iz njenog svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, pitanja koja se tiču radnih odnosa a koja se rešavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Banka redovno procenjuje verovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose verovatnih ili razumnih procena gubitaka.

Razumne procene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obaveštenja, poravnanja, procene od strane pravnog sektora, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rešavanju, kao i prethodno iskustvo.

Rezervisanje za sudske sporove se formira kada postoji verovatnoća da će nastati odliv resursa (verovatnoća negativnog ishoda veća od 50%) i kada obaveza može dovoljno pouzdano da se izmeri. Shodno navedenom, kada postoji očekivanje da će ishod spora biti negativan po Banku rezervisanje se vrši u visini procenjenog izdatka potrebnog da se izmiri data obaveza na obračunski datum. Procena rezervisanja vrši se na kvartalnom nivou. Potrebno rezervisanje se može promeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.7. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (nastavak)

- *Odložena poreska sredstva*

Odložena poreska sredstva priznata su na neiskorišćene poreske gubitke do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti. Procena od strane rukovodstva Banke je neophodna da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati na osnovu perioda nastanka i visine budućih oporezivih dobitka. Dodatne informacije su obelodanjene u napomeni 3.12.

- *Otpremnine prilikom odlaska u penziju i ostale naknade zaposlenima nakon prekida radnog odnosa*

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primenom aktuarske procene. Aktuarska procena uključuje procenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova značajne neizvesnosti utiču na ishod procene. Dodatne informacije su obelodanjene u napomeni 3.14.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Banka prikazuje bilans uspeha u kojem su prihodi i rashodi grupisani prema svojoj prirodi i obelodanjuje iznose glavnih vrsta prihoda i rashoda.

Obelodanjivanje u bilansu uspeha i u napomenama uključuje sve pozicije prihoda i rashoda u skladu sa važećim propisanim obrascima za sastavljanje finansijskih izveštaja.

Prihodi od kamata i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspeha za sve instrumente koji nose kamatu, a na bazi obračunatih kamata primenom metode efektivne kamatne stope.

Banka će prestati sa priznavanjem prihoda od obračunate redovne kamate u sledećim slučajevima:

- donošenja odluke o pokretanju stečajnog postupka nad dužnikom,
- donošenja odluke o pokretanju sudskog postupka naplate potraživanja nad dužnikom,
- donošenja Odluke nadležnog odbora o prestanku priznavanja prihoda po osnovu obračunate kamate, odnosno identifikovanjem drugih okolnosti koje otežavaju naplatu potraživanja i
- kada je dužnik pravno lice ili preduzetnik u docnji dužoj od 150 dana.

U slučaju kada Banka prestane sa priznavanjem prihoda od obračunate redovne kamate vrši se evidentni obračun kamate radi usaglašavanja potraživanja i obaveza sa dužnikom i tako obračunatu kamatu Banka evidentira u okviru druge vanbilansne aktive. Nakon identifikacije objektivnih dokaza obezvređenja i priznavanja umanjenja vrednosti, prihod od kamata na plasmane u nivou 3 obračunava se i priznaje u bilansu uspeha primenom efektivne kamatne stope na neto osnovicu (Unwinding).

Prihodi od naknada za odobravanje kredita kod kojih je unapred poznat plan otplate se priznaju u bilansu uspeha kao prihodi od kamata i vremenski se amortizuju primenom metoda efektivne kamatne stope. Prihodi od naknada za odobravanje kredita kod kojih nije unapred poznat plan otplate (okvirni krediti, dozvoljena prekoračenja po tekućem računu, kreditne kartice i slični plasmani), garancija i drugih oblika jemstava se vremenski amortizuju primenom linearnog metoda i iskazuju u okviru prihoda od naknada i provizija.

3.2. Prihodi i rashodi po osnovu naknada i provizija

Prihodi i rashodi po osnovu naknada i provizija priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda, odnosno baziraju se na obračunskoj osnovi i u bilansu uspeha se priznaju u trenutku nastanka, odnosno dospeća za naplatu, osim prihoda od naknada za odobravanje kredita koji se prikazuju u okviru prihoda od kamata u skladu sa metodom efektivne kamatne stope (Napomena 3.1).

Rashodi od naknada i provizija obuhvataju naknade i provizije koje Banka plaća za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je usluga izvršena.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3 Prihodi od dividendi

Prihodi od dividendi po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti priznaju se kada se ostvari pravo akcionara na naplatu dividende, to jest u trenutku kada je dividenda primljena.

3.4 Preračunavanje iznosa u stranoj valuti

Poslovne promene nastale u stranoj valuti preračunate su u dinare po srednjem kursu Narodne banke Srbije, koji je važio na dan poslovne promene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunati su u dinare po srednjem kursu Narodne banke Srbije koji je važio na dan bilansa stanja.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspeha kao prihodi i rashodi od kursnih razlika u skladu sa MRS 21 „Efekti promena deviznih kurseva”. Dobici i gubici koji nastaju, u slučajevima vezivanja anuiteta za kurs dinara u odnosu na neku stranu valutu, obračunavaju se na dan bilansa i iskazuju se kao prihodi ili rashodi od efekata ugovorene valutne klauzule.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u dinare po zvaničnom srednjem kursu na dan bilansa stanja.

3.5. Nekretnine, postrojenja i oprema

Početno merenje građevinskih objekata vrši se po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja. Nabavna vrednost uključuje izdatke koji se direktno pripisuju nabavci osnovnog sredstva.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo samo kada postoji verovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

Vrednovanje građevinskih objekata nakon početnog priznavanja vrši se primenom modela revalorizacije predviđenog MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema po revalorizovanom iznosu umanjenom za naknadnu akumuliranu amortizaciju i naknadne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Procenu revalorizovane vrednosti i preostalog veka trajanja građevinskog objekta vrši najmanje jednom u tri godine ovlašćeni procenjivač (sudski veštak građevinske struke).

Procena tržišne vrednosti od strane nezavisnog ovlašćenog procenjivača izvršena je na dan 30. novembra 2018. godine.

Postrojenja i oprema se prilikom početnog priznavanja vrednuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravke vrednosti, dok se vrednovanje nakon početnog priznavanja vrši po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i naknadne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Amortizacija se ravnomerno obračunava na nabavnu ili revalorizovanu vrednost nekretnina, investicionih nekretnina, postrojenja i opreme sa ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog veka trajanja u skladu sa Pravilnikom o amortizaciji nematerijalnih ulaganja, osnovnih sredstava i investicionih nekretnina.

Na kraju godine Banka interno preispituje knjigovodstvene iznose svojih građevinskih objekata da bi utvrdila da li postoje nagoveštaji da je došlo do gubitaka usled umanjenja vrednosti. Ako postoje takve naznake Banka vrši procenu nadoknadivog iznosa da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak od umanjenja.

Tokom 2018. godine primenjivane su sledeće godišnje stope amortizacije koje nisu bile predmet izmena u odnosu na 2017. godinu:

Građevinski objekti	2.50%
Investicione nekretnine	2.50%
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	16.67% - 20.00%
Kompjuterska oprema	20.00%
Nameštaj i ostala oprema	16.67% - 20.00%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju Banka drži radi izdavanja u zakup i računovodstveno se obuhvata na osnovu MRS 40 Investicione nekretnine. Početno merenje investicione nekretnine vrši se po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja.

Nakon početnog priznavanja Banka meri svoju investicionu nekretninu po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ukupan iznos amortizacije.

Za obračun amortizacije investicionih nekretnina primenjuje se proporcionalni metod otpisivanja u procenjenom veku trajanja u skladu sa internim aktima Banke.

Za amortizaciju investicionih nekretnina korišćen je rok od 40 godina, odnosno stopa amortizacije od 2.5% (2017. godina – 2.5%).

Na kraju godine, Banka interno preispituje knjigovodstvene iznose svojih investicionih nekretnina da bi utvrdila da li postoje nagoveštaji da je došlo do gubitaka usled umanjenja vrednosti. Ako postoje takve naznake Banka vrši procenu nadoknadivog iznosa da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak od umanjenja.

3.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se prilikom početnog priznavanja vrednuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravke vrednosti, dok se vrednovanje nakon početnog priznavanja vrši po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i naknadne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti. Nematerijalno ulaganje je ulaganje ulicence, patente i softvere.

Amortizacija se ravnomerno obračunava na nabavnu vrednost nematerijalnog ulaganja u ugovorenom periodu korišćenja ili procenjenom korisnom veku trajanja ukoliko nije ugovoren period korišćenja. Najčešće je u pitanju period od 3 do 5 godina.

3.8. Lizing

Lizing kojim se prenose suštinski sve koristi i rizici koji su povezani sa vlasništvom nad nekim sredstvom klasifikuje se kao finansijski lizing.

U ostalim slučajevima se radi o operativnom lizingu.

Banka ulazi u lizing kao davalac i kao korisnik operativnog lizinga.

Kada je Banka davalac operativnog lizinga iznajmljena imovina nastavlja da se priznaje u knjigama Banke i amortizacija se obračunava tokom njenog procenjenog korisnog veka trajanja.

Prihodi od iznajmljene imovine se priznaju kao ostali prihodi i knjiže se na obračunskoj osnovi.

Kada je Banka korisnik operativnog lizinga Banka ne priznaje predmet lizinga kao sredstvo, već rate lizinga priznaje kao administrativni trošak, proporcionalno tokom trajanja zakupa.

3.9. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je svaki ugovor po osnovu kojeg nastaje finansijsko sredstvo jednog preduzeća ili finansijska obaveza ili instrument kapitala drugog preduzeća.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze Banka priznaje u svom bilansu stanja u skladu sa MSFI 7 Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja i MSFI 9 Finansijski instrumenti.

Priznavanje i odmeravanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza vrši se kada, i samo kada, Banka postaje strana u ugovornim odredbama instrumenta.

Finansijski instrumenti dele se na:

- a) Finansijska sredstva
  - Vlasnička finansijska sredstva
  - Dužnička finansijska sredstva
  - Derivate
- b) Finansijske obaveze

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva

Politike od 1. januara 2018. godine

3.9.1.1 Vlasnička finansijska sredstva

Vlasnička finansijska sredstva odnose se na investicije, odnosno učešća u kapitalu koja predstavljaju dugoročna finansijska ulaganja u kapital drugih pravnih lica (banaka, osiguravajućih društava, akcionarskih društva i društva sa ograničenom odgovornošću), koja nisu pribavljena sa namerom da se prodaju u bliskoj budućnosti, kao i hartije od vrednosti, odnosno akcije drugih pravnih lica koje su pribavljene sa namerom da se prodaju u bliskoj budućnosti.

Računovodstveni tretman učešća u kapitalu zavisi od uticaja koji ulagač učešća (investitor) ima na pravno lice u koje je izvršeno ulaganje (korisnik ulaganja). Prema tom uticaju moguća su tri slučaja:

- Investitor ima kontrolu nad korisnikom ulaganja (investicije u pridružena društva) - stvara se odnos matičnog i zavisnog preduzeća ako učešće u kapitalu iznosi preko 50% ili su ispunjeni drugi uslovi definisani u MRS 27.
- Investitor ima značajan uticaj nad korisnikom ulaganja (investicije u kapital zavisnih društava) - stvara se odnos investitora i pridruženog preduzeća ako učešće u kapitalu iznosi preko 20% ili su ispunjeni drugi uslovi definisani u MRS 28.
- Investitor nema značajan uticaj nad korisnikom ulaganja (ostale investicije) - ako učešće u kapitalu iznosi ispod 20%.

Banka nije matično pravno lice, odnosno nema zavisna i pridružena pravna lica, tako da se ne vrši sastavljanje konsolidovanih izveštaja.

Učešća u kapitalu drugih pravnih lica, kao i akcije iskazuju se po fer vrednosti, a promene fer vrednosti se iskazuju kroz bilans uspeha (skraćeno FVTPL) u skladu sa MSFI 9.

3.9.1.2 Dužnička finansijska sredstva

Banka klasifikuje dužnička finansijska sredstva kao naknadno merena po amortizovanoj vrednosti (skraćeno AC), fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat (skraćeno FVOCI) ili fer vrednosti kroz bilans uspeha (skraćeno FVTPL) na osnovu:

- Testa poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima;
- Karakteristika novčanih tokova finansijskih sredstava.

Klasifikacija dužničkih finansijskih sredstava se vrši u trenutku kada se ona prvobitno priznaju, odnosno kada banka postane strana ugovornih odredaba instrumenta.

Dužnička finansijska sredstva se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija koji se direktno mogu pripisati nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva, osim finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Cena transakcije ili fer vrednost nadoknade date ili primljene za finansijski instrument obično predstavlja najbolji dokaz o fer vrednosti finansijskog instrumenta prilikom inicijalnog priznavanja.

Dužnička finansijska sredstva merena po amortizovanoj vrednosti (AC)

Dužnička finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ukoliko su ispunjena sledeća dva uslova:

- Cilj poslovnog modela Banke je držanje finansijskih sredstava radi naplate ugovorenih novčanih tokova (tzv. HTC);
- Ugovorenim uslovima finansijskog sredstva imovine nastaju novčani tokovi na određeni datum koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na glavicu (tzv. SPPI).

Poslovni model vrednovanja plasmana Banke, kredita i potraživanja i dokumentarnih poslova izuzev dužničkih hartija od vrednosti, je model amortizovanih troškova ("držanje radi naplate ugovorenih novčanih tokova" i "naplata isključivo glavnice i kamate", tzv. model HTC i SPPI). Samo ukoliko SPPI test pokaže da postoje takve klauzule u ugovorima da SPPI test nije zadovoljen i da plasmani ne mogu biti vrednovani po amortizovanom trošku, Banka prelazi na model fer vrednovanja kroz bilans uspeha. Poslovni model vrednovanja dužničkih hartija od vrednosti može biti model amortizovanih troškova, model vrednovanja kroz ostali ukupni rezultat ili model vrednovanja kroz bilans uspeha u zavisnosti od svakog konkretnog slučaja i namere rukovodstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva (nastavak)

Politike od 1. januara 2018. godine (nastavak)

3.9.1.2 Dužnička finansijska sredstva (nastavak)

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Amortizovana vrednost predstavlja iznos po kome se finansijsko sredstvo odmerava prilikom početnog priznavanja uz uvećanje ili umanjenje kumulirane amortizacije primenom metoda efektivne kamatne stope za sve razlike između početnog iznosa i iznosa pri dospeću, umanjen za sve isplate i korekcije po osnovu obračunatih očekivanih kreditnih gubitaka. Kredit i potraživanja koja su potekla od Banke se iskazuju na dan bilansa u visini bruto amortizovanih troškova umanjenih za ispravku vrednosti. Bruto amortizovani troškovi predstavljaju ukupna potraživanja Banke od klijenta (uključujući neotplaćenu glavnicu, nominalno obračunatu kamatu, kaznenu kamatu, potraživanja za naknade i ostala potraživanja) korigovana iznosom neamortizovanih naknada.

Inicijalna efektivna kamatna stopa za potrebe IFRS 9, predstavlja stopu koja tačno diskontuje procenjene buduće gotovinske isplate ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog sredstva ili finansijske obaveze na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva. Za potrebe IFRS 9, efektivna kamatna stopa se obračunava kako bi se koristila u procesu utvrđivanja amortizovane vrednosti i prihoda od kamata tokom trajanja finansijskog instrumenta. U primeni metoda efektivne kamate, Banka identifikuje naknade koje su sastavni deo efektivne kamatne stope finansijskog sredstva u skladu sa Metodologijom za obračun ispravke vrednosti u skladu sa IFRS 9.

Banka obračunava i priznaje ispravku vrednosti u skladu sa Metodologijom za obračun ispravke vrednosti u skladu sa IFRS 9 za sve finansijske instrumente koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti (AC), kao i za finansijska sredstva koja se odmeravaju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat (FVOCI).

MSFI 9 uvodi koncept očekivanog kreditnog gubitka koji podrazumeva verovatnoćom ponderisane procene kreditnih gubitaka tokom životnog veka finansijskog sredstva, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja, ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 1).

Banka je internim aktima identifikovala parametre čija identifikacija odražava povećanje kreditnog rizika radi identifikacije klijenata u nivou 2, kao i status neizmirivanja obaveza radi identifikacije klijenata u nivou 3.

Dužnička finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat (FVTOCI)

Finansijska sredstva se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat ukoliko su ispunjena sledeća dva uslova:

- Cilj poslovnog modela Banke je držanje finansijskih sredstava radi naplate ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijskih sredstava;
- Ugovorenim uslovima finansijskog sredstva nastaju novčani tokovi na određeni datum koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na glavicu.

Dužnička finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat jesu sredstva za koje postoji namera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koji mogu biti prodati zbog potrebe za likvidnošću, ili usled promene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cena.

Prilikom inicijalnog priznavanja ovih finansijskih sredstava, Banka sredstvo vrednuje po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcije.

Nakon inicijalnog priznavanja, banka vrednuje finansijska sredstva po njihovoj fer vrednosti, uz priznavanje dobitaka i gubitaka od promene fer vrednosti, kao i obezvređenja vrednosti finansijskih sredstava (ispravke vrednosti) u revalorizacionim rezervama u okviru kapitala. Ispravka vrednosti se za finansijska sredstva vrednovana po fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat obračunava kao i za finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrednosti, ali se akumulirana ispravka vrednosti ne oduzima od fer vrednosti sredstva, već se evidentira u okviru ukupne promene fer vrednosti koja se evidentira u ostalom ukupnom rezultatu. U okviru kapitala ne priznaju se dobiti i gubici od promene vrednosti finansijskog sredstva po osnovu kretanja kursa dinara (ako je sredstvo u stranoj valuti ili sadrži valutnu klauzulu).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva (nastavak)

Politike od 1. januara 2018. godine (nastavak)

3.9.1.2 Dužnička finansijska sredstva (nastavak)

Na dan prodaje, iznosom koji je dobijen prodajom sredstva, zatvara se knjigovodstvena vrednost sredstva i revalorizacione rezerve po tom sredstvu, a razlika se priznaje kao dobitak ili gubitak od prodaje.

Dužnička finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL)

Dužnička finansijska sredstva Banka vrednuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha ukoliko nisu vrednovani po amortizovanoj vrednosti ili fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat.

Finansijsko sredstvo po fer vrednosti kroz bilans uspeha, predstavlja sredstvo koje je stečeno prvenstveno u svrhu prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, radi ostvarivanja profita u kratkom roku iz kratkoročnog fluktuiranja cena ili posredničke marže, ili derivat.

Derivat predstavlja finansijski instrument ili drugi ugovor koga čija se vrednost menja (kao posledica promene definisane/ugovorene kamatne stope ili cene finansijskog instrumenta ili berzanske cene ili kursa valute ili indeksa rasta cena ili druge promenljive vrednosti), koji ne zahteva početno neto ulaganje ili zahteva početno neto ulaganje koje je manje nego kod drugih tipova ugovora za koje se očekuje da će imati slične reakcije na promene u tržišnim uslovima, i koji će biti izmiren u budućnosti.

Bilansno se u aktivi ili pasivi iskazuje inicijalna pozitivna ili negativna razlika fer vrednosti derivata. Naknadno vrednovanje fer vrednosti derivata se evidentira tako što se efekat promene fer vrednosti evidentira u bilansu uspeha kao pozitivan ili negativan efekat promene vrednosti derivata, a pozitivna fer vrednost derivata se iskazuje kao sredstvo, dok se negativna fer vrednost derivata iskazuje kao obaveza.

Prestanak priznavanja derivata se vrši u momentu kada ističu ugovorna prava i obaveze (razmena gotovinskih tokova) proistekle iz derivata, odnosno na datum izvršenja.

Datumom izvršenja zatvara se knjigovodstvena vrednost sredstva i storniraju svi prihodi i rashodi od promene vrednosti po tom sredstvu i evidentiraju se konačni efekti gubitka ili zarade na derivatu preko realizovanih kursnih razlika i naknada. U slučaju da u zemlji postoji aktivno tržište derivata krajnji efekat prodaje se evidentira u bilansu uspeha kao dobitak ili gubitak od prodaje derivata. U pogledu transakcija sa derivatima Banka obavlja jedino transakcije valutnog swap-a.

Opcija fer vrednosti

Čak i ako finansijsko sredstvo ispunjava dva zahteva neophodna za vrednovanje po amortizovanoj vrednosti ili fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat, finansijsko sredstvo se može vrednovati po fer vrednosti kroz bilans uspeha ukoliko takvo vrednovanje eliminiše ili značajno smanjuje nedoslednost vrednovanja ili priznavanja koja bi inače nastala. Banka nije koristila opciju fer vrednosti.

Finansijska sredstva - Prestanak priznavanja i reklasifikacija finansijskih sredstava

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava nastaje kada banka prenese sredstvo na drugo lice, a zatim utvrđuje da li je suštinski prenela sve rizike i koristi od vlasništva nad sredstvom. Ukoliko su suštinski svi rizici i koristi prenete, sredstvo prestaje da se priznaje u knjigama banke. Ukoliko su suštinski zadržani svi rizici i koristi, prestanak priznavanja sredstva nije moguć.

Finansijske obaveze - Vrednovanje i prestanak priznavanja

Finansijska obaveza je svaka obaveza koja predstavlja ugovornu obavezu Banke da preda gotovinu ili drugo finansijsko sredstvo drugom licu. Prilikom početnog priznavanja Banka meri finansijsku obavezu po njenoj nabavnoj vrednosti koja predstavlja poštnu vrednost nadoknade koja je primljena za nju.

Finansijske obaveze koje se drže za trgovanje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (skraćeno FVTPL), a sve ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanoj vrednosti osim ako se ne primenjuje opcija fer vrednosti. Banka ne primenjuje opciju fer vrednosti.

Finansijsku obavezu treba ukloniti iz bilansa stanja kada, i samo kada je ugašena, odnosno kada je obaveza navedena u ugovoru ispuštena ili poništena ili istekla.

Dobitak ili gubitak od gašenja prvobitne finansijske obaveze se priznaje u bilansu uspeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva (nastavak)

Politike od 1. januara 2018. godine (nastavak)

3.9.1.2 Dužnička finansijska sredstva (nastavak)

Finansijska sredstva - Prestanak priznavanja i reklasifikacija finansijskih sredstava (nastavak)

Ukoliko banka nije značajno zadržala ili prenela sve rizike i koristi od sredstva, onda banka mora proceniti da li se odrekla kontrole nad sredstvom ili ne. Ako banka ne kontroliše sredstvo, onda može da prestane sa priznavanjem tog sredstva, međutim, ako banka zadrži kontrolu nad sredstvom, onda banka nastavlja da priznaje sredstvo u meri u kojoj ona ima kontinuirano učešće u sredstvu.

Politike do 1. januara 2018. godine

Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), a koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Banke od momenta kada se Banka ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava priznaje se primenom obračuna na datum poravnanja, odnosno datum kada je sredstvo isporučeno drugoj strani.

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Finansijska sredstva

Finansijsko sredstvo (ili deo finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko je:

- došlo do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva,
- Banka ili prenela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu i
- Banka ili izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije ni prenela, ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenela kontrolu nad njim.

Kada je Banka prenela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je zaključila ugovor o prenosu i pri tom nije prenela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj meri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Banke koje ima formu garancije na preneseno sredstvo se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrednosti sredstva ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Banka morala da isplati, a u zavisnosti koji iznos je niži.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva (nastavak)

Politike do 1. januara 2018. godine (nastavak)

Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza (nastavak)

Finansijske obaveze

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, a ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gde je postojeća finansijska obaveza zamenjena drugom obavezom prema istom poveriocu, ali pod značajno promenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmenjeni, takva zamena ili promena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrednosti obaveze priznaje u bilansu uspeha.

Kredit i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplata koja nisu kotirana na aktivnom tržištu.

Kredit i potraživanja koja su potekla od Banke se iskazuju na dan bilansa u visini bruto amortizovanih troškova umanjnih za pojedinačnu ispravku vrednosti. Bruto amortizovani troškovi predstavljaju ukupna potraživanja Banke od klijenta (uključujući neotplaćenu glavnice, nominalno obračunatu kamatu, kaznenu kamatu, potraživanja za naknade i ostala potraživanja) korigovana iznosom neamortizovanih naknada.

Pojedinačne ispravke vrednosti predstavljaju umanjenje vrednosti sredstva (vrednosti koja se može naplatiti) ispod knjigovodstvene vrednosti što je prouzrokovano povećanjem kreditnog rizika u vezi sa sredstvima, a koji dovodi do negativne promene očekivanih tokova gotovine za ta sredstva.

Banka knjiženjem pojedinačne ispravke vrednosti na teret rashoda vrši indirektno smanjenje vrednosti kredita i potraživanja kada postoje objektivni dokazi neizvesnosti naplate kao rezultat jedne ili više okolnosti (okolnost koja dovodi do gubitka), a koje su se dogodile nakon inicijalnog priznavanja investicije, a ta okolnost koja vodi do gubitka ima uticaj na buduće procenjene tokove gotovine.

Okolnosti koje dovode do gubitka se identifikuju u trenutku kada:

- dužnik kasni u plaćanju više od 90 dana ili
- kada je došlo do druge okolnosti koja vodi do gubitka.

Kredit u dinarima, za koje je ugovorena zaštita od rizika vezivanjem za kurs dinara u odnosu na stranu valutu, revalorizovani su u skladu sa konkretnim ugovorom za svaki kredit. Razlika između nominalne vrednosti neotplaćene glavnice i revalorizovanog iznosa iskazana je u okviru osnovnog finansijskog instrumenta.

Banka vrši računovodstveni otpis bilansne aktive niskog stepena naplativosti i opšti otpust duga:

- Računovodstveni otpis bilansne aktive niskog stepena naplativosti (eng. Accounting writte off): Pod računovodstvenim otpisom se podrazumeva prenos bilansne aktive u vanbilansnu evidenciju banke. Pod bilansnom aktivom podrazumevaju se problematični krediti i ostala problematična potraživanja. Računovodstveni otpis ne podrazumeva odricanje Banke od zakonskih i ugovorenih prava, niti od naplate ovih potraživanja, već se vrši računovodstveni otpis iz bilansne evidencije banke, dok ova potraživanja nastavljaju da se vode u vanbilansnoj evidenciji i Banka nastavlja da vodi započete aktivnosti naplate potraživanja. Banka sprovodi računovodstveni otpis bilansne aktive niskog stepena naplativosti u slučaju kada obračunati iznos obezvređenja tih potraživanja koji je banka evidentirala u korist ispravke vrednosti iznosi 100% njegove bruto knjigovodstvene vrednosti, odnosno ukoliko su ista u potpunosti indirektno otpisana. Računovodstveni otpis se vrši najmanje na kvartalnom nivou.
- Opšti otpust duga (engl. General release of debt): U slučaju da Banka vrši trajno odustajanje od naplate potraživanja od dužnika, na bazi poravnjanja (sporazuma) sa dužnikom / sadužnicima, pravnosnažne sudske odluke, izvršne isprave (presuda, rešenje), odluke nadležnog organa Banke ili ustupanjem potraživanja koje preuzrokuje prestanak prava na dalju naplatu, može se sprovesti opšti otpust duga. U tom slučaju, sva potraživanja Banke se isknjižavaju iz bilansne i vanbilansne evidencije. Opštem otpustu kredita (zajma) i/ili potraživanja može i ne mora da prethodi direktni otpis kredita (zajma) i/ili potraživanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva (nastavak)

Politike do 1. januara 2018. godine (nastavak)

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i datumima dospeća koje Banka namerava da drži do dospeća a koja se kotiraju na aktivnom tržištu (izuzev onih koja su klasifikovana kao krediti i potraživanja).

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća sastoje se od državnih zapisa Republike Srbije i državnih obveznica Republike Srbije koja se kotiraju na aktivnom tržištu. U ovu kategoriju ne mogu da se klasifikuju akcije, s obzirom da ova finansijska sredstva nemaju rok dospeća.

Prilikom početnog priznavanja finansijskih sredstava, koje podrazumeva fer vrednost uvećanu za troškove transakcije, Banka sredstvo vrednuje po amortizovanoj nabavnoj vrednosti primenom metoda efektivne kamatne stope. Troškovi transakcije koji se mogu direktno dovesti u vezu sa kupovinom ovog finansijskog sredstva se uključuju u obračun amortizovane nabavne vrednosti korišćenjem efektivne kamatne stope, tj. amortizuju se kroz bilans uspeha tokom trajanja tog instrumenta. Metod efektivne kamatne stope podrazumeva izračunavanje amortizacije primenom efektivne tržišne kamatne stope i raspodele prihoda od kamate tokom relevantnog perioda.

Naknadno vrednovanje za promenu amortizovane nabavne vrednosti ovih sredstava se evidentira svakog dana kada dospeva za obračun kamata za to sredstvo koji je utvrđen ugovorom, kao i poslednjeg dana svakog meseca u toku poslovne godine.

Dobici i gubici od promene vrednosti finansijskog sredstva po osnovu kretanja kursa dinara (ako je sredstvo u stranoj valuti ili je u dinarima sa ugovorenim deviznom klauzulom) priznaju se takođe u bilansu uspeha kao prihodi i rashodi.

Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju

Finansijsko sredstvo po fer vrednosti, čiji se efekti promene u fer vrednosti iskazuju kroz bilans uspeha, predstavlja sredstvo koje je klasifikovano kao namenjeno trgovanju što podrazumeva da je stečeno prvenstveno u svrhu prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti radi ostvarivanja profita u kratkom roku iz kratkoročnog fluktuiranja cena ili posredničke marže.

Finansijska sredstva namenjena trgovanju sastoje se od akcija banaka i preduzeća kojima se kontinuirano trguje na Beogradskoj berzi. Hartije od vrednosti kojima se trguje na dan bilansa se iskazuju po poštenoj-fer vrednosti, a priznati dobitak ili gubitak koji proizilazi iz promene u poštenoj vrednosti finansijskog sredstva uključuje se u neto dobitak ili gubitak. Poštena vrednost je tržišna vrednost finansijskog sredstva utvrđena na dan bilansa na berzi na kojoj se tim sredstvom trguje.

U finansijska sredstva po fer vrednosti spadaju i derivati. Derivat predstavlja finansijski instrument ili drugi ugovor koga obeležavaju tri karakteristike:

- njegova vrednost se menja (kao posledica promene definisane/ugovorene kamatne stope ili cene finansijskog instrumenta ili berzanske cene ili kursa valute ili indeksa rasta cena ili druge promenljive vrednosti),
- uopšte ne zahteva početno neto ulaganje ili zahteva početno neto ulaganje koje je manje nego kod drugih tipova ugovora za koje se očekuje da će imati slične reakcije na promene u tržišnim uslovima i
- biće izmiren u budućnosti.

Početno priznavanje derivata vrši se u momentu kada je izvršeno zaključenje derivatnog ugovora, kada se iznos nominalne glavnice na koji se ugovara odnosni derivat evidentira vanbilansno. Bilansno se u aktivni ili pasivi iskazuje inicijalna pozitivna ili negativna razlika fer vrednosti derivata. Pozitivna fer vrednost derivata se iskazuje kao sredstvo, a negativna fer vrednost derivata kao obaveza. Prestanak priznavanja derivata se vrši u momentu kada ističu ugovorna prava i obaveze (razmena gotovinskih tokova) proistekle iz derivata, odnosno na datum izvršenja. Datumom izvršenja zatvara se knjigovodstvena vrednost sredstva .

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju nederivatna finansijska sredstva koja su klasifikovana kao raspoloživa za prodaju ili koja nisu klasifikovana kao krediti i potraživanja, ulaganja koja se drže do dospeća i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.9.1 Finansijska sredstva (nastavak)

Politike do 1. januara 2018. godine (nastavak)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (nastavak)

Sredstva raspoloživa za prodaju su stečena u svrhu prodaje radi ostvarivanja profita u roku koji nije određen u bliskoj budućnosti.

Prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju Banka sredstvo vrednuje po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcije. Ovi troškovi su inicijalno kapitalizuju, povećavaju vrednost sredstva i ne priznaju se kao rashod u bilansu uspeha.

Nakon inicijalnog priznavanja Banka vrednuje finansijska sredstva raspoloživa za prodaju po njihovoj fer vrednosti uz priznavanje dobitaka i gubitaka od promene vrednosti u revalorizacionim rezervama u okviru kapitala. U okviru kapitala ne priznaju se dobiti i gubici od promene vrednosti finansijskog sredstva po osnovu kretanja kursa dinara (ako je sredstvo u stranoj valuti ili sadrži valutnu klauzulu).

Naknadno vrednovanje se evidentira kvartalno. Na dan prodaje iznosom koji je dobijen prodajom sredstva zatvara se knjigovodstvena vrednost sredstva i revalorizacione rezerve po tom sredstvu, a razlika se priznaje kao dobitak ili gubitak od prodaje.

Obevređenje finansijskih instrumenata

Po MRS 39, finansijskim sredstvima ili grupi finansijskih sredstava ispravlja se vrednost i dolazi do korekcije gubitka ako i samo ako postoji objektivni dokaz neizvesnosti usled jedne ili više okolnosti do kojih je došlo nakon inicijalnog priznavanja finansijskih sredstava i ako okolnost (ili okolnosti) koja dovodi do gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine finansijskih sredstava ili grupe sredstava koje mogu pouzdano biti ocenjene. Mogući ili očekivani budući trendovi koji mogu dovesti do gubitka u budućnosti ne pružaju objektivni dokaz neizvesnosti.

3.10. Gotovina i sredstva kod centralne banke

Pod pozicijom gotovina i sredstva kod centralne banke u okviru bilansa stanja, iskazuje se gotovina u dinarima i stranoj valuti, odnosno gotovina na žiro i tekućim računima, gotovina u blagajni i ostala novčana sredstva u dinarima i stranoj valuti, zlato i ostali plemeniti metali deponovani viškovi likvidnih sredstava banke kod Narodne banke Srbije.

U Izveštaju o tokovima gotovine pod gotovinom se smatraju gotovina u domaćoj i stranoj valuti u blagajnama, sredstva na računu kod drugih banaka, kao i slobodna sredstva kod Narodne banke Srbije.

3.11. Plasmani i obaveze po poslovima u ime i za račun trećih lica

Plasmani i obaveze po poslovima u ime i za račun trećih lica, kojima Banka upravlja uz naknadu, nisu uključeni u bilans stanja Banke.

3.12. Porezi i doprinosi

Porez iz dobitka

Za računovodstveno obuhvatanje i utvrđivanje poreza iz dobitka Banka koristi MRS 12 „Porezi na dobitak” i Zakon o porezu na dobit pravnih lica.

Porez na dobitak predstavlja iznos obračunat primenom propisane poreske stope od 15% na iznos dobitka pre oporezivanja, a po odbitku efekata stalnih razlika koje propisanu poresku stopu svode na efektivnu poresku stopu.

Konačni iznos obaveze po osnovu poreza na dobitak utvrđuje se primenom propisane poreske stope na poresku osnovicu utvrđenu poreskim bilansom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12. Porezi i doprinosi (nastavak)

Porez iz dobitka (nastavak)

Zakon o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije ne predviđa da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici koji su iskazani u poreskom bilansu do 2009. godine mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda u narednih deset godina, a gubici ostvareni i iskazani u poreskom bilansu za 2010. godinu i nakon ovog perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina. Takođe, Banka ima mogućnost da po osnovu gubitka koji je nastao usled negativne korekcije početnog stanja 1. 1. 2018. usled prve primene MSFI 9 prizna kao rashode u poreskom bilansu u jednakim iznosima u 5 poreskih perioda počev od poreskog perioda u kojem je ta korekcija u bilansu stanja izvršena. Takvi poreski gubici, do iznosa za koji se predviđa da će postojati budući oporezivi dobitak na osnovu koga će se oni iskoristiti, priznaju se u bilansu stanja kao odloženo poresko sredstvo.

Odloženi porezi

Odloženi porezi na dobit se obračunavaju po metodi obaveza, prema bilansu stanja na sve privremene razlike na dan bilansa stanja između sadašnje vrednosti sredstava i obaveza u finansijskim izveštajima i njihove vrednosti za svrhe oporezivanja. Trenutno važeća poreska stopa na dan bilansa stanja je korišćena za obračun iznosa odloženih poreza.

Odložene poreske obaveze priznaju se na sve oporezive privremene razlike, izuzev ukoliko odložene poreske obaveze proističu iz inicijalnog priznavanja "goodwill-a" ili sredstava i obaveza u transakciji, koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit, niti na oporezivu dobit ili gubitak, kao i ukoliko se odnose na oporezive privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, gde se trenutak ukidanja privremene razlike može kontrolisati i izvesno je da privremena razlika neće biti ukinuta u doglednom vremenskom periodu.

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve odbitne privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve oporezive privremene razlike, preneti neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti, izuzev ukoliko se odložena poreska sredstva odnose na privremene razlike nastale iz inicijalnog priznavanja sredstava ili obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit, niti na oporezivu dobit ili gubitak ili na odbitne privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, kada se odložena poreska sredstva priznaju samo do mere do koje je izvesno da će privremene razlike biti ukinute u doglednoj budućnosti i da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve privremene razlike mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na dan svakog bilansa stanja i umanjuje do mere do koje više nije izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrednost ili deo vrednosti odloženih poreskih sredstava može iskoristiti. Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primenom poreske stope za koju se očekuje da će biti efektivna u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno izmirenja odloženih poreskih obaveza, a na bazi zvaničnih poreskih stopa i propisa usvojenih ili suštinski usvojenih na dan bilansa stanja.

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, poreze i doprinose na zarade na teret poslodavca, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa republičkim, poreskim i opštim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru ostalih operativnih rashoda.

3.13. Kapital i rezerve

Kapital Banke je ostatak imovine Banke nakon odbitka svih njenih obaveza. Kapital se ne procenjuje i ne meri posebno. Ukupan kapital Banke se sastoji od akcijskog kapitala, rezervi i neraspoređenog dobitka. Banka je dužna da regulatorni kapital u svakom trenutku održava na nivou koji je potreban za pokriće svih rizika koji mogu nastati u poslovanju Banke (kapitalni zahtevi), što je detaljnije objašnjeno u napomeni 28.2.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.14. Beneficije zaposlenih

Banka nema sopstvene penzione fondove niti opcije za isplate zaposlenima u vidu akcija i po tom osnovu nema identifikovane obaveze na dan 31. decembra 2018. godine.

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je izvršila rezervisanje po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i neiskorišćenih dana godišnjeg odmora, a na osnovu procene rezervisanja od strane ovlašćenog aktuara.

Rezervisanja su formirana na osnovu sledećih pretpostavki:

Prosečna bruto zarada u RS (novembar 2018. godine)	69,012.00
Diskontna stopa	3.25%
Stopa rasta zarada	4.00%
Fluktuacija broja zaposlenih	5.50%

Kratkoročne beneficije zaposlenih - porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Banka je obavezna da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Banka ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

Kratkoročna plaćena odsustva

Akumulirana plaćena odsustva mogu da se prenose i koriste u narednim periodima, ukoliko u tekućem periodu nisu iskorišćena u potpunosti. Očekivani troškovi plaćenih odsustava se priznaju u iznosu kumuliranih neiskorišćenih prava na dan bilansa, a za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u narednom periodu. U slučaju neakumuliranog plaćenog odsustva, obaveza ili trošak se ne priznaju do momenta kada se odsustvo iskoristi.

3.15. Načelo stalnosti poslovanja

Finasijski izveštaji Banke sastavljeni su u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koje podrazumeva da će Banka nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA

a) PRIHODI OD KAMATA

Prihodi od kamata obuhvataju:

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Na kredite u dinarima koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti:		
Bankama	532	413
Javnim preduzećima	1,308	1,942
Preduzećima	737,973	644,093
Preduzetnicima	138,733	125,085
Javnom sektoru	13,294	31,726
Stanovništvu	771,847	600,597
Drugim komitentima	47,119	69,254
	<u>1,710,806</u>	<u>1,473,110</u>
Na kredite u stranoj valuti koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti:		
Preduzećima	26,249	38,593
Preduzetnicima	17	99
Stanovništvu	90	114
Drugim komitentima	26,787	103
	<u>53,143</u>	<u>38,909</u>
Na depozite u dinarima koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti:		
Bankama	<u>30,952</u>	<u>27,985</u>
	30,952	27,985
Na depozite u stranoj valuti koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti:		
Bankama	299	99
Stranih lica	3,826	1,478
	<u>4,125</u>	<u>1,577</u>
Prihodi od kamata po osnovu hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat:		
U dinarima	255,845	198,265
U stranoj valuti	12,636	14,731
	<u>266,481</u>	<u>212,996</u>
	268,481	212,996
Prihodi od kamata po osnovu ostalih plasmana koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti:		
U dinarima	455	416
U stranoj valuti	417	-
	<u>872</u>	<u>416</u>
UKUPNO:	<u><u>2,068,379</u></u>	<u><u>1,754,993</u></u>

Ukupni priznati prihodi od kamata na obezvređene kredite za godinu koja se završava 31. decembra 2018. godine iznose 116,634 hiljada dinara (2017. godine: 166,645 hiljada dinara).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

4. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA (nastavak)

b) RASHODI OD KAMATA

	U hiljadama dinara Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Na kredite u dinarima koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Od banaka	3,601	1,784
	<u>3,601</u>	<u>1,784</u>
Na kredite u stranoj valuti koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Od javnog sektora	38,527	49,082
Od banaka	59,988	37,289
	<u>98,515</u>	<u>86,371</u>
Na depozite u dinarima koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Od banaka	35,367	17,603
Od javnih preduzeća	3,504	1,976
Od preduzeća	27,448	26,903
Od preduzetnika	421	59
Od javnog sektora	18,405	8,672
Od stanovništva	31,210	26,313
Od ostalih komitenata	14,229	17,265
	<u>130,584</u>	<u>98,791</u>
Na depozite u stranoj valuti koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Od banaka	1,279	439
Od preduzeća	18,755	19,948
Od preduzetnika	9	6
Od stanovništva	54,139	55,097
Od ostalih komitenata	8,986	3,252
	<u>83,168</u>	<u>78,742</u>
UKUPNO:	<u>315,868</u>	<u>265,688</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

5. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

a) PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	U hiljadama dinara Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Prihodi od naknada i provizija		
U dinarima:		
Od banaka i drugih finansijskih institucija	71,980	36,805
Od javnih preduzeća	994	929
Od preduzeća	450,198	378,328
Od preduzetnika	104,707	91,584
Od javnog sektora	167	184
Od stanovništva	174,243	155,987
Od stranih pravnih i fizičkih lica	2,070	2,431
Od ostalih komitenata	13,597	22,590
UKUPNO	817,956	688,838
Prihodi od naknada i provizija		
U stranoj valuti		
Od stranih banaka	20,127	16,009
Od Western Uniona	1,784	2,388
Od fizičkih lica	2,366	2,046
Od preduzeća	18	47
Od preduzetnika	1,331	1,076
	25,626	21,566
UKUPNO:	843,582	710,404

b) RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	U hiljadama dinara Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Rashodi naknada i provizija		
U dinarima:		
Od banaka i drugih finansijskih institucija	29,093	24,853
Od preduzeća	45,705	38,448
Od preduzetnika	43	-
Od javnog sektora	438	318
Od ostalih komitenata	15,992	13,915
	91,271	77,534
Rashodi naknada i provizija		
U stranoj valuti:		
Od banaka i drugih finansijskih institucija	34,244	20,401
Od preduzeća	1,861	-
Od javnog sektora	445	-
Od stranih lica	17,209	8,124
	53,759	28,525
UKUPNO:	145,030	106,059

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

6. NETO DOBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Rashodi po osnovu promene vrednosti finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(1,039)	-
Prihodi od promene vrednosti finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	1,468
Prihodi od promene vrednosti finansijskih obaveza koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	3,995
Rashodi po osnovu promene vrednosti finansijskih obaveza koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(727)	-
Prihodi od promene vrednosti ostalih derivata	5,808	470
UKUPNO:	4,042	5,933

7. NETO DOBITAK PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Dobici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	7,910	4,270
Dobici po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	77
UKUPNO:	7,910	4,347

8. NETO PRIHODI OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Prihodi po osnovu kursnih razlika	1,475,369	2,658,370
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika po osnovu ugovorene valutne klauzule	636,368	924,699
UKUPNO:	2,111,737	3,583,069
Rashodi po osnovu kursnih razlika	(1,426,594)	(1,875,220)
Rashodi od negativnih kursnih razlika po osnovu ugovorene valutne klauzule	(683,229)	(1,682,611)
UKUPNO:	(2,109,823)	(3,557,831)
Neto prihodi od kursnih razlika:	1,914	25,238

Učešće deviznih pozicija u ukupnoj bilansnoj aktivi iznosi 56.56% (2017: 61.49%), dok učešće deviznih pozicija u ukupnoj bilansnoj pasivi iznosi 53.92% (2017: 61.12%).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

9. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	U hiljadama dinara Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Iz operativnog poslovanja	4,216	5,515
Od dividendi i učešća	886	759
UKUPNO:	5,102	6,274

10. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA I KREDITNO RIZIČNIH VANBILANSNIH STAVKI

a) Knjiženja na u korist/(na teret) rezultata

	U hiljadama dinara Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Rashodi indirektnih otpisa finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	(831,502)	(877,297)
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti (napomena 10b)	721,004	543,481
Neto rashod	(110,498)	(333,816)
Rashodi rezervisanja za vanbilansne pozicije (napomena 23)	(4,476)	(4,625)
Prihodi od ukidanja rezervisanja za vanbilansne pozicije (napomena 23)	5,019	9,139
Neto prihod	543	4,514
Rashodi po osnovu umanjenja vrednosti finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	(7,342)	-
Prihodi od ukidanja umanjenja vrednosti finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	5,158	-
Neto rashod	(2,184)	-
Rashodi po osnovu otpisa nenaplativih potrazivanja	(2,612)	(1,608)
Prihodi od naplaćenih otpisanih potrazivanja	39,624	61,145
Neto prihod	37,012	59,537
UKUPNO:	(75,127)	(269,765)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

10 . NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA I KREDITNO RIZIČNIH VANBILANSNIH STAVKI (nastavak)

b) Kretanje na računima ispravke vrednosti potraživanja

U hiljadama dinara 2018.

	Gotovina i sredstva kod centralne banke (napomena 14.)	Kreditni i potraživanja od banaka (napomena 17.)	Kreditni i potraživanja od komitenata (napomena 18.)	Hartije od vrednosti (napomena 16.)	Ostala sredstva (napomena 20.)	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2018. godine	-	79	2,678,820	166	12,978	2,692,043
Efekti prve primene MSFI 9	543	300	124,073	12,083	5,459	142,458
Evidentiranje efekata prve primene MSFI 9 za HOV u korist kapitala (FVOCI)	-	-	-	(11,994)	-	(11,994)
Indirektni otpisi plasmana	350	1,585	770,275	-	99	772,309
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa plasmana (napomena 10a)	-	(42)	(714,858)	(255)	(5,849)	(721,004)
Kursne razlike	1	-	(22)	-	-	(21)
Indeksiranje ispravke vrednosti (valutna klauzula)	-	-	(5,120)	-	1	(5,119)
Otpis	-	-	(1,324,444)	-	-	(1,324,444)
Otpust	-	-	(98,906)	-	-	(98,906)
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	894	1,922	1,429,818	-	12,688	1,445,322

U hiljadama dinara 2017.

	Gotovina i sredstva kod centralne banke (napomena 14.)	Kreditni i potraživanja od banaka (napomena 17.)	Kreditni i potraživanja od komitenata (napomena 18.)	Hartije od vrednosti (napomena 16.)	Ostala sredstva (napomena 20.)	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	-	19,746	2,777,210	225	19,177	2,816,358
Indirektni otpisi plasmana	-	61	788,134	5	5,437	793,637
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa plasmana (napomena 10a)	-	-	(540,154)	(64)	(3,264)	(543,482)
Kursne razlike	-	(606)	(5,217)	-	3	(5,820)
Indeksiranje ispravke vrednosti valutna klauzula	-	-	(42,914)	-	-	(42,914)
Otpis	-	(19,122)	(201,070)	-	(6,391)	(226,583)
Otpust	-	-	(61,501)	-	-	(61,501)
Ukidanje kursnih razlika (u skladu sa Zakonom o stečaju)	-	-	(35,668)	-	(1,984)	(37,652)
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	-	79	2,678,820	166	12,978	2,692,043

Ukupna ispravka na ostala sredstva prikazana u napomeni 20 u ukupnom iznosu od 39,041 hiljada dinara (2017: 39,233 hiljada dinara) uključuje ispravku vrednosti finansijskih i nefinansijskih ostalih sredstava, dok je u napomeni 10 b) prikazana samo ispravka finansijskih ostalih sredstava za koja ispravka vrednosti iznosi 12,688 hiljada dinara (2017: 12,978 hiljada dinara).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

10. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA I KREDITNO RIZIČNIH VANBILANSNIH STAVKI (nastavak)

Banka je za period koji se završava 31. decembra 2018. godine izvršila priznavanje prihoda od kamate na obezvređene plasmane primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost plasmana odnosno njegovu neto vrednost uz korekciju evidentiranih prihoda u okviru Bilansa uspeha i uz obračun ispravke vrednosti potraživanja po tom osnovu uz evidentiranje rashoda indirektnih otpisa finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u okviru pozicije neto prihod/ rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki, bez korekcije računa ispravke vrednosti u bilansu stanja po tom osnovu.

Po ovom osnovu u okviru rashoda po osnovu indirektnih otpisa plasmana evidentiran je iznos od 59,193 hiljada dinara (2017. godine: 83,660 hiljade dinara).

Usled navedenog rashodi indirektnih otpisa plasmana u bilansu uspeha (Napomena 10a) su veći za isti iznos u odnosu na iznos rashoda prikazan u tabeli kretanja na računima ispravke vrednosti (Napomena 10b).

11. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Troškovi zarada i naknada zarada	533,183	453,879
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	65,970	57,532
Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada	138,702	119,786
Ostali lični rashodi	13,474	17,359
Rashodi rezervisanja za penzije i drugih rezervisanja za zaposlene (napomena 22)	51,496	5,520
Prihodi od ukidanja rezervisanja za penzije i drugih rezervisanja za zaposlene (napomena 22)	-	(5,311)
Troškovi naknada za privremene i povremene poslove	50	-
UKUPNO:	802,875	648,765

U okviru pozicije Troškovi zarada i naknada zarada iznos 29,963 hiljade dinara (2017. godine: 26,986 hiljada dinara) odnosi se na primanja članova Izvršnog odbora, a naknade članovima Upravnog odbora u okviru pozicije ostali lični rashodi iznose 11,879 hiljada dinara (2017. godine: 12,322 hiljada dinara).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

12. OSTALI PRIHODI I RASHODI

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Dobici od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	3,009	4,698
Viškovi	283	-
Ostali prihodi	7,986	10,144
UKUPNO:	11,278	14,842
Operativni rashodi		
Troškovi materijala	61,363	54,105
Troškovi proizvodnih usluga	438,215	359,907
Nematerijalni troškovi	442,501	334,866
Troškovi poreza	11,121	15,608
Troškovi doprinosa	127,904	109,865
Ostali troškovi	2,659	2,855
Rashodi po osnovu rezervisanja za obaveze	6,752	7,149
Ostali poslovni rashodi		
Gubici po osnovu rashodovanja i otpisa osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	-	1
Ostali rashodi	924	1,200
UKUPNO:	1,091,439	885,556

U okviru pozicije troškovi proizvodnih usluga najveći iznos se odnosi na troškove zakupnina 237,303 hiljade dinara (2017. godine: 193,853 hiljada dinara), a u okviru pozicije nematerijalni troškovi najznačajniji iznos predstavljaju plaćene premije osiguranja u iznosu od 162,232 hiljada dinara (2017. godine: 134,528 hiljada dinara), od čega najveći iznos predstavlja plaćena premija osiguranja depozita građana od 129,148 hiljada dinara (2017. godine: 106,900 hiljade dinara) i premija osiguranja u iznosu 33,084 hiljada dinara (2017. godine: 27,628 hiljada dinara) po osnovu gotovinskih kredita za penzionere.

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobitak

Tekući poreski rashod, kao i dobici/gubici od kreiranih odloženih poreskih sredstava i smanjenja odloženih poreskih obaveza jednaki su nuli za 2018. i 2017. godinu.

Banka može da formira dodatna odložena poreska sredstva u skladu sa planiranim rezultatima shodno usvojenoj petogodišnjoj poslovnoj Strategiji Banke. I pored toga, zadržan je konzervativni pristup prilikom obračuna odloženih poreskih sredstava, odnosno projekcija istih nije menjana u 2017. i 2018. godini.

b) Usaglašavanje poreza na dobitak i propisane poreske stope

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Dobitak pre oporezivanja	361,725	194,631
Porez po stopi od 15%	54,259	29,195
Poreski efekti po osnovu usklađivanja rashoda	(2,398)	(1,518)
Poreski efekti prihoda od dužničkih hartija i ostala usklađivanja prihoda	(40,405)	(32,860)
Usklađivanja po osnovu transfernih cena	-	367
Kapitalni dobici	103	257
Korišćenje kapitalnih gubitaka	(103)	(257)
Ostalo	(109)	2,368
Preneti poreski gubici po osnovu kojih nisu priznata odložena poreska sredstva	-	2,448
Iskorišćeni preneti poreski gubici	(11,347)	-
Porez iskazan u poreskom bilansu	-	-
Efektivna poreska stopa	0%	0%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Komponente odloženih poreskih sredstava

	U hiljadama dinara	
	Za godinu koja se završava	
	31. decembra	
	2018.	2017.
Privremene razlike na osnovnim sredstvima	20,362	13,832
Poreski kredit po osnovu poreskih gubitaka	34,413	41,209
Obevređenje HOV namenjenih trgovanju	7,618	7,352
Odložena poreska sredstva	62,393	62,393

d) Struktura poreskih kredita:

	Iznos preostalog poreskog kredita	Nepriznata odložena poreska sredstva	Priznata odložena poreska sredstva	Godina do koje se prenosi
Poreski kredit po osnovu ulaganja u osnovna sredstva				
	4,387	(4,387)	-	2020
	8,348	(8,348)	-	2023
	<u>12,735</u>	<u>(12,735)</u>	<u>-</u>	
Poreski kredit po osnovu poreskih gubitaka				
	33,575	-	33,575	2019
	29,098	(28,259)	838	2020
	14,115	(14,115)	-	2021
	2,651	(2,651)	-	2022
	<u>17,095</u>	<u>(17,095)</u>	<u>-</u>	2022 (prva primena IFRS 9)
	<u>96,534</u>	<u>(62,120)</u>	<u>34,413</u>	

Banka planira da koristi mogućnosti koje se odnose na priznavanje rashoda u poreskom bilansu u jednakim iznosima u 5 poreskih perioda počev od poreskog perioda u kojem je ta korekcija u bilansu stanja izvršena po osnovu efekata promena računovodstvene politike usled prve primene MSFI 9 u ukupnom iznosu od 142,258 hiljada dinara.

14. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

	U hiljadama dinara	
	31. decembar	31. decembar
	2018.	2017.
Žiro račun	2,264,934	1,512,004
Gotovina u blagajni u dinarima	696,393	424,457
Viškovi likvidnih sredstava	1,300,000	-
Potraživanja za obračunatu kamatu, naknadu i proviziju po osnovu gotovine i sredstava kod centralne banke	2,346	21
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	680,357	562,273
Obavezna rezerva kod NBS u stranoj valuti	<u>2,699,981</u>	<u>2,341,096</u>
Ispravka vrednosti gotovine i sredstava kod centralne banke	(894)	-
UKUPNO:	<u>7,643,117</u>	<u>4,839,851</u>

Obavezna rezerva u dinarima predstavlja minimalno prosečno stanje dinarskih sredstava koje Banka mora da izdvoji na svom žiro računu u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod NBS („Službeni glasnik RS” br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 –dr. zakon, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015,40/2015 – odluka US i 44/2018, 76/2018).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

14. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

U skladu sa tačkom 6. ove Odluke, Banka je dužna da obračunava i izdvaja dinarsku obaveznu rezervu po stopi od 5% na iznos prosečnog dnevnog stanja dinarskih depozita, kredita i ostalih obaveza sa ročnošću do dve godine u toku jednog kalendarskog meseca, dok je za depozite, kredite i ostale obaveze sa ročnošću preko dve godine stopa izdvajanja 0%. Obračun obavezne rezerve vrši se jedanput mesečno. Na iznos obračunate dinarske obavezne rezerve NBS obračunava i isplaćuje kamatu koja se u 2018. godini kretala od maksimalnih 1,75% na godišnjem nivou i trenutno iznosi 1,25% na godišnjem nivou.

Na dan 31. decembra 2018. godine dinarska obavezna rezerva je obračunata u iznosu od 2,119,765 hiljade dinara (2017. godine: 1,623,509 hiljada dinara).

Procenat obračunate devizne obavezne rezerve koji se izdvaja u dinarima iznosi 38% i odnosi se na depozite, kredite i ostale obaveze sa ročnošću do dve godine i 30% za depozite, kredite i ostale obaveze sa ročnošću preko dve godine, tako da ukupnu dinarsku obaveznu rezervu čini zbir obračunate dinarske rezerve u dinarima i navedeni deo obračunate devizne rezerve.

Obavezna rezerva u stranoj valuti predstavlja minimalno prosečno stanje deviznih sredstava koje je Banka obavezna da izdvoji na svom računu kod NBS, a u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod NBS („Službeni glasnik RS” br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 –dr. zakon, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015,40/2015 – odluka US i 44/2018, 76/2018). Banka je dužna da obračunava i izdvaja deviznu rezervu na iznos prosečnog dnevnog stanja deviznih depozita, kredita i ostalih obaveza u toku jednog kalendarskog meseca i to po stopi od 20% za ročnost do dve godine, 13% za ročnost preko dve godine i 100% za prosečno stanje dinarskih obaveza indeksiranih u stranoj valuti. Narodna banka ne obračunava kamatu na izdvojena sredstva na računu devizne obavezne rezerve.

Na dan 31. decembra 2018. godine devizna obavezna rezerva obračunata u iznosu od 2,629,655 hiljada dinara (2017. godine: 2,341,096 hiljada dinara).

Deviznu obaveznu rezervu čini zbir 62% obračunate devizne rezerve koja se odnosi na obaveze sa ročnošću do dve godine i 70% obračunate devizne rezerve koja se odnosi na obaveze sa ročnošću preko dve godine.

Za potrebe izrade izveštaja o tokovima gotovine Banka u gotovinu i gotovinske ekvivalente uključuje sredstva na žiro računu, gotovinu u blagajni u dinarima i stranoj valuti i sredstva na deviznim računima kod stranih banaka. Gotovina i sredstva kod centralne banke na kraju izveštajnog perioda usaglašena je sa pozicijama izveštaja o tokovima gotovine na sledeći način:

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,643,117	4,839,851
Obavezna devizna rezerva kod Narodne banke Srbije	(2,699,981)	(2,341,096)
Devizni računi kod stranih banaka	1,503,471	804,000
Viškovi likvidnih sredstava	(1,300,000)	-
Potraživanja za obračunatu kamatu, naknade i provizije koje se odnose na gotovinu i sredstva kod centralne banke	(2,346)	(21)
Ispravka vrednosti gotovine i sredstava kod centralne banke	894	-
UKUPNO:	5,145,155	3,302,734

15. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja po osnovu derivata	6,278	470
UKUPNO:	6,278	470

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

16. HARTIJE OD VREDNOSTI

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
a) Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha		
Akcije banaka	1,239	814
Akcije preduzeća	22,009	23,474
	23,248	24,288
b) Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		
Obveznice lokalne samouprave:		
Grad Šabac	23,193	30,839
Opština Stara Pazova	9,095	15,317
Obveznice Republike Srbije u dinarima	6,336,076	4,020,424
Obveznice Republike Srbije u stranoj valuti	322,255	293,436
Ispravka vrednosti	-	(166)
	6,690,619	4,359,850
c) Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti		
Obveznice Republike Srbije u dinarima	-	414,425
Obveznice Republike Srbije u stranoj valuti	-	58,467
	-	472,892
UKUPNO:	6,713,867	4,857,030

Od 1. januara 2018. godine, u skladu sa zahtevima MSFI 9, obračunava se ispravka vrednosti na Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Ova ispravka se ne evidentira kao umanjeње hartija od vrednosti već kao deo revalorizacionih rezervi u okviru kapitala, i to pozicije Rezerve po osnovu promene vrednosti dužničkih instrumenata (Napomena 25) u ukupnom iznosu od 14,177 hiljada dinara.

Reklasifikacija finansijskih sredstava

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	23,248	-
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	-	24,288
Akcije banaka	1,239	814
Akcije preduzeća	22,009	23,474
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih trgovanju	-	470
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	6,690,619	
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	-	4,359,850
Obveznice lokalne samouprave:		
Grad Šabac	23,193	30,839
Opština Stara Pazova	9,095	15,317
Obveznice Republike Srbije u dinarima	6,336,076	4,020,424
Obveznice Republike Srbije u stranoj valuti	322,255	293,436
Ispravka vrednosti obveznica lokalne samouprave (napomena 10b)	-	(166)
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj Vrednosti		
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	472,892
Obveznice Republike Srbije u dinarima	-	414,425
Obveznice Republike Srbije u stranoj valuti	-	58,467

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

16. HARTIJE OD VREDNOSTI (nastavak)

Nakon implementacije MSFI 9 – Finansijski instrumenti, Banka je reklasifikovala finansijske instrumente tako da:

- instrumenti koji su bili klasifikovani kao namenjeni trgovanju sada su vrednovani po fer vrednosti kroz bilans uspeha
- instrumenti koji su bili klasifikovani kao raspoloživi za prodaju sada su vrednovani po fer vrednosti kroz ostali rezultat
- instrumenti koji su bili klasifikovani da se drže do dospeća sada su vrednovani po amortizovanoj vrednosti.

Na dan 31. decembra 2018. godine hartije od vrednosti i plasmani kojima se trguje na Beogradskoj berzi sastoje se od akcija banaka i preduzeća.

Portfolio hartija od vrednosti koje se drže do dospeća činile su na dan 31. Decembra 2017. godine obveznice koje je emitovala Republika Srbija. Na dan 31. Decembra 2018. godine Banka više nema u portfoliju ove hartije.

Raspon stopa prinosa na državne dinarske hartije kupljene tokom 2018. godine se kretao od 3.75% do 5.29% godišnje, dok je raspon stopa za ukupan portfolio Banke tokom 2018. godine bio za dinarske 3.75% - 5.64%, a za devizne 2.59% - 4.20% godišnje.

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja za obračunatu kamatu po kreditima, depozitima i ostalim plasmanima:		
- u dinarima	16	15
- u stranoj valuti	-	9
Devizni računi	1,503,471	804,000
Potraživanja za obračunatu naknadu po kreditima, depozitima i ostalim plasmanima u stranoj valuti	-	2
Kreditni dati u dinarima	1,073	1,711
Ostali plasmani:		
- u dinarima	118,250	296,275
- u stranoj valuti	228,429	266,692
Depoziti:		
- u dinarima	236,000	-
- u stranoj valuti	190,828	153,412
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita, depozita i ostalih plasmana:		
- u dinarima	5,059	2,447
- u stranoj valuti	50	132
Razgraničeni prihodi za potraživanja iskazana po amortizovanoj vrednosti primenom EKS-a	(3)	(3)
Bruto krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,283,173	1,524,692
Ispravka vrednosti (napomena 10b)	(1,922)	(79)
UKUPNO:	2,281,251	1,524,613

Tokom 2018. godine Banka je po repo poslovima sa Narodnom bankom ostvarivala godišnju kamatnu stopu u rasponu od 2.35% do 2.56% (2017: od 2.52% do 2.96%).

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka nije imala kredite po osnovu repo transakcija.

Devizna sredstva kod Centralnog registra za HoV i devizna sredstva na transakcionim računima u inostranstvu na dan 31. decembra 2018. godine u dinarskoj protivvrednosti iznose 1,503,471 hiljada dinara (2017. godine: 804,000 hiljada dinara) što se vidi na poziciji devizni računi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

Pozicija Ostali plasmani u dinarima odnosi se na potraživanje od Narodne banke Srbije za ugovorenu kupoprodaju deviza.

Pozicija Ostali plasmani u stranoj valuti odnosi se u najvećem delu na potraživanja za ugovorenu kupoprodaju deviza:

- od domaćih banaka Unicredit banka u iznosu od 59,097 hiljada dinara (2017: Narodna banka Srbije, NLB Banka u iznosu 236,945 hiljada dinara),
- od stranih banaka Commerzbank AG, Frankfurt u iznosu od 127,210 hiljada dinara i Turkiye Vakiflar u iznosu od 42,109 hiljada dinara (2017: Commerzbank AG, Frankfurt u iznosu 29,735 hiljada dinara).

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja za obračunatu kamatu po kreditima, depozitima i ostalim plasmanima	114,613	90,821
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju po kreditima, depozitima i ostalim plasmanima	3,556	11,814
Potraživanja za obračunatu kamatu po kreditima, depozitima i ostalim plasmanima u stranoj valuti	1,765	1,014
Kreditni dati u dinarima i indeksirani u EUR-ima	38,724,724	31,049,667
Ostali plasmani u dinarima	43,930	277,394
Kreditni i plasmani dati u stranoj valuti	1,351,315	241,542
Depoziti u stranoj valuti	81,678	-
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita, depozita i ostalih plasmana u dinarima	18,356	12,594
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita, depozita i ostalih plasmana u stranoj valuti	13,045	1,285
Razgraničeni prihodi za potraživanja iskazana po amortizovanoj vrednosti primenom EKS-a	(158,037)	(112,405)
Bruto krediti i potraživanja od komitenata	40,194,945	31,573,726
Ispravka vrednosti (napomena 10b)	(1,429,818)	(2,678,820)
UKUPNO:	38,765,127	28,894,906

Kratkoročni krediti su plasirani privrednim društvima i preduzetnicima za unapređenje proizvodnje, prometa robe, pružanje usluga, uvoza, izvoza, održavanje tekuće likvidnosti i ostale namene. Kratkoročni krediti su odobravani sa rokom otplate do 12 meseci i to u dinarima, dinarskoj protivvrednosti valutnog iznosa i u stranoj valuti.

Kreditni iz potencijala Banke do jedne godine u dinarima odobravani su u toku 2018. godine uz kamatne stope na godišnjem nivou u rasponu od 6m BELIBOR + od 0.25% godišnje do 9.00% godišnje, dok su krediti do jedne godine u dinarima uz ugovorenu valutnu klauzulu i krediti u stranoj valuti odobravani uz kamatne stope na godišnjem nivou u rasponu od 6m EURIBOR + od 1.95% do 9.00%.

Dugoročni krediti odobravani su u dinarima sa i bez valutne klauzule, u stranoj valuti po fiksnim i varijabilnim stopama.

Najveći deo plasiranih dugoročnih kredita u toku 2018. godine odnosio se na:

- EIB kreditna linija Apex III/B, realizovano 13,589,000 EUR. Krediti su odobravani malim i srednjim privrednim društvima za investiranje u stalnu imovinu kao i za trajna obrtna sredstva kroz Program zapošljavanja mladih i kroz standardne EIB kredite. Rok otplate je do 12 godina, uz grejs period do 2 godine uz godišnju kamatnu stopu od 1.75% godišnje marža Banke +0.175% marža NBS + marža EIB-a za Program zapošljavanja mladih i 2.5% godišnje marža Banke + 0.25% marža NBS + marža EIB za standardne EIB kredite.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

- FRK krediti 2,379,000 EUR iz kreditne linije NBS – Odeljenja za upravljanje Fondom revolving kredita. Krediti su odobravani malim i srednjim privrednim društvima za kupovinu opreme, kupovinu i izgradnju objekata u kojima se odvija proizvodnja, kao i za obrtni kapital. Rok otplate kredita je do 5 godina, uz grejs period do 12 meseci i godišnju kamatnu stopu u visini 3m LIBOR za EUR-e uvećanog za marginu od 2.55% godišnje do 3.25% godišnje;
- COSME krediti sa garancijom Evropskog Investicionog Fonda. COSME program ima za cilj da podrži poslovanje MSP i omogući lakši pristup finansijskim sredstvima uz osnovne instrumente obezbeđenja. U 2018. je realizovano 46,129,000 EUR iz COSME Programa. Sredstva su odobravana malim i srednjim privrednim društvima za finansiranje osnovnih i obrtnih sredstava. Rok otplate je do sedam godina uz mogućnost grejs perioda i uz kamatnu stopu od 2.95% do 4.55% godišnje + 6M EURIBOR.
- Program podrške malim preduzećima za nabavku opreme u 2018. godini u saradnji sa Ministarstvom Privrede i Razvojnou Agencijom Srbije. Krediti su namenjeni proizvodnim mikro i malim privrednim društvima za nabavku nove opreme i delova. U 2018. godini je realizovano 4,250,000 EUR uz rokove otplate do pet godina i grejs period od šest meseci. Kamatne stope su u rasponu od 2.25% do 3.5% godišnje fiksno.

Struktura pozicije krediti i potraživanja od komitenata

- Bruto krediti komitentima – privreda

Bruto plasmani klijentima privrede (uključujući bruto NPL na dan 31. decembra 2018. godine) bez kamata, naknada i razgraničenih naknada iznose 28,455,074 hiljada dinara (2017. godine: 23,246,865 hiljada dinara) i imaju sledeću strukturu:

Vrsta kredita	U hiljadama dinara		
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.	% promene
Kredit iz potencijala Banke	23,838,508	18,503,811	28.83%
Kredit iz kreditnih linija od Međunarodnih finansijskih institucija	4,616,566	4,743,054	-2.67%
Ukupno	28,455,074	23,246,865	22.40%

- Bruto krediti komitentima – stanovništvo

Ukupni bruto plasmani klijentima stanovništva (uključujući bruto NPL na dan 31. decembra 2018. godine bez kamata) iznose 11,751,582 hiljada dinara (2017. godine: 8,321,738 hiljada dinara) i imaju sledeću strukturu:

Vrsta kredita	U hiljadama dinara		
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.	% promene
Gotovinski krediti	6,632,890	4,529,143	46.45%
Stambeni krediti	4,275,124	2,989,251	43.02%
Potrošački krediti – energetska efikasnost	263,960	261,769	0.84%
Potrošački krediti – ostale namene	234,770	271,847	-13.64%
Dozvoljen minus po tekućim računima	138,541	125,995	9.96%
Dospela potraživanja po kreditima	96,905	54,689	77.19%
Potrošački krediti – kupovina automobila	75,017	55,952	34.07%
Nedozvoljen minus po tekućim računima	32,377	26,338	22.93%
Potraživanja po osnovu DinaCard kreditne kartice	1,998	6,754	-70.42%
Ukupno	11,751,582	8,321,738	41.22%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

Kretanje na računima ispravke vrednosti u toku 2018. godine

	(u hiljadama dinara) 2018.					
	Gotovina i sredstva kod centralne banke	Kredit i potraživanja od banaka	Kredit i potraživanja od komitenata	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	Ostala finansijska sredstva	Ukupno
Stanje na početku godine	-	79	2,678,820	166	12,978	2,692,043
Nivo 1	-	79	49,331	166	3,719	53,295
Nivo 2	-	-	17,167	-	1	17,168
Nivo 3	-	-	2,612,322	-	9,258	2,621,580
Efekti prve primene MSFI 9	543	300	124,073	12,083	5,459	142,458
Nivo 1	543	290	21,859	12,034	(3,715)	31,011
Nivo 2	-	-	5,092	-	-	5,092
Nivo 3	-	10	97,122	49	9,174	106,355
Evidentiranje efekata prve primene MSFI 9 za HOV u korist kapitala (FVOCI)	-	-	-	(11,994)	-	(11,994)
Nivo 1	-	-	-	(11,994)	-	(11,994)
Indirektni otpisi plasmana (napomena 10)	350	1,585	770,275	-	99	772,309
Nivo 1	350	1,585	94,947	-	-	96,882
Nivo 2	-	-	67,300	-	-	67,300
Nivo 3	-	-	608,028	-	99	608,127
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa plasmana (napomena 10)	-	(42)	(714,858)	(255)	(5,849)	(721,004)
Nivo 1	-	(32)	(74,574)	(206)	(4)	(74,816)
Nivo 2	-	-	(16,604)	-	-	(16,604)
Nivo 3	-	(10)	(623,680)	(49)	(5,845)	(629,584)
Kursne razlike	1	-	(5,142)	-	1	(5,140)
Nivo 1	1	-	(2,862)	-	1	(2,860)
Nivo 2	-	-	(2,280)	-	-	(2,280)
Otpisi i otpusti	-	-	(1,423,350)	-	-	(1,423,350)
Nivo 3	-	-	(1,423,350)	-	-	(1,423,350)
Stanje na kraju godine	894	1,922	1,429,818	-	12,688	1,445,322
Nivo 1	894	1,922	88,701	-	1	91,518
Nivo 2	-	-	70,675	-	1	70,676
Nivo 3	-	-	1,270,442	-	12,686	1,283,128

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

Kretanje na računima ispravke vrednosti u toku 2017. godine

	(u hiljadama dinara) 2017.				
	Kredit i potraživanja od banaka	Kredit i potraživanja od komitenata	Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	Ostala finansijska sredstva	Ukupno
Stanje na početku godine	19,746	2,777,210	225	19,177	2,816,358
Individualna ispravka	19,733	2,707,329	-	6,936	2,733,998
Grupna ispravka	13	69,881	225	12,241	82,360
Indirektni otpisi plasmana (napomena 10)	61	788,134	5	5,437	793,637
Individualna ispravka	-	716,196	-	3,596	719,792
Grupna ispravka	61	71,938	5	1,841	73,845
Prihodi od ukidanja indirektnih otpisa plasmana (napomena 10)	-	(540,154)	(63)	(3,264)	(543,481)
Individualna ispravka	-	(473,047)	-	(1,149)	(474,196)
Grupna ispravka	-	(67,107)	(63)	(2,115)	(69,285)
Kursne razlike	(606)	(48,131)	(1)	3	(48,735)
Individualna ispravka	(606)	(48,076)	-	3	(48,679)
Grupna ispravka	-	(55)	(1)	-	(56)
Otpisi	(19,122)	(262,571)	-	(6,391)	(288,084)
Individualna ispravka	(19,122)	(262,571)	-	(6,391)	(288,084)
Grupna ispravka	-	-	-	-	-
Ostala knjiženja	-	(35,668)	-	(1,984)	(37,652)
Individualna ispravka	-	(35,668)	-	-	(35,668)
Grupna ispravka	-	-	-	(1,984)	(1,984)
Stanje na kraju godine	79	2,678,820	166	12,978	2,692,043
Individualna ispravka	5	2,604,163	-	2,995	2,607,163
Grupna ispravka	74	74,657	166	9,983	84,880

19. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNINE

a) NEMATERIJALNA ULAGANJA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Nabavna vrednost		
Stanje 1. januar	258,369	182,268
Povećanja	203,735	76,101
Stanje 31. decembar	462,104	258,369
Ispravka vrednosti		
Stanje 1. januar	159,422	108,292
Amortizacija	29,544	51,130
Stanje 31. decembar	188,966	159,422
Stanje 31. decembar	273,138	98,947

Najveći iznos povećanja nematerijalnih ulaganja u 2018. godini odnosi se na nabavku Banksoft licenci u iznosu od 85,342 hiljade dinara koje će Banka koristiti za razvoj sopstvenog kartičarskog sistema u okviru tzv. Tesla Projekta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

19. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

b) NEKRETNINE

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Nabavna vrednost		
Stanje 1. januar	705,640	704,105
Povećanja	23	1,535
Revalorizacija	3,620	-
Prodaja	(13,662)	-
Stanje 31. decembar	695,621	705,640
Ispravka vrednosti		
Stanje 1. januar	230,477	212,747
Amortizacija	17,722	17,730
Revalorizacija	1,053	-
Prodaja	(1,956)	-
Stanje 31. decembar	247,296	230,477
Stanje 31. decembar	448,325	475,163

Banka ima zadovoljavajuće dokaze o vlasništvu nad svim sredstvima u posedu, osim nad četiri nepokretnosti na građevinskim objektima ukupne sadašnje vrednosti na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od 1,307 hiljada dinara (2017. godine 1,177 hiljada dinara).

Procena vrednosti građevinskih objekata se, u skladu sa računovodstvenim politikama Banke, vrši svake tri godine. Banka je angažovala ovlašćenog procenitelja koji je izvršio procenu svih građevinskih objekata koji su u vlasništvu banke sa stanjem na dan 30. novembar 2018. godine. Prilikom procene vrednosti objekata korišćena je komparativna metoda i prinosna metoda. Prema izveštajima procenitelja knjigovodstvena vrednost objekata koji su u vlasništvu Banke ne odstupa značajno od tržišne vrednosti, tako da ukupno povećanje vrednosti iznosi 2,567 hiljada dinara po ovom osnovu. Banka je izvršila revalorizaciju građevinskih objekata a efekti izvršene revalorizacije su priznati preko kapitala evidentiranjem procena ovlašćenog procenitelja.

U slučaju da Banka primenjuje model nabavne vrednosti umanjene za amortizaciju kod obračuna vrednosti građevinskih objekata koje su u vlasništvu Banke knjigovodstvena vrednost građevinskih objekata na dan 31. decembra 2018. godine iznosila bi 324,243 hiljade dinara (2017. godine: 336,866 hiljada dinara).

Fer vrednost građevinskih objekata na dan 31. decembra 2018. godine je prikazana u sledećoj tabeli:

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Građevinski objekti	-	-	448,325	448,325
Ukupno	-	-	448,325	448,325

Fer vrednost građevinskih objekata na dan 31. decembra 2017. godina je prikazana u sledećoj tabeli:

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Građevinski objekti	-	-	475,163	475,163
Ukupno	-	-	475,163	475,163

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

19. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

Sledeća tabela predstavlja tehnike vrednovanja, kao i značajne neutvrdivne parametre koji su korišćeni prilikom procene fer vrednosti građevinskih objekata.

Tehnika vrednovanja	Značajni neutvrdivi parametri	Veza između ključnih neutvrdivih parametara i fer vrednosti Procenjena fer vrednost bi se uvećala/(smanjila) ako bi
Prilikom procene vrednosti nekretnina, korišćene su prinosna i komparativna metoda. Prinosna metoda uzima u obzir prihod koji će nastati korišćenjem nepokretnosti tokom njenog ekonomskog veka, a vrednost se izračunava tako što se prihod od izdavanja nepokretnosti kapitalizuje primenom odgovarajuće stope kapitalizacije. Komparativna metoda se zasniva na poređenju predmetne nepokretnosti sa identičnim ili sličnim nepokretnostima za koje su dostupne informacije o ostvarenim transakcijama	Posmatraju se cene nekretnina na lokalnom tržištu. Za bančine građevinske objekte pronađene su uporedive nekretnine. Uporedive tržišne cene u Beogradu na dan 31. decembra 2018. godine kretale su se od 1,450 do 3,000 EUR/m ² , a u Čačku, Gornjem Milanovcu i Jagodini od 100 do 1500 EUR/m ² , u Kraljevu od 200 do 1000 EUR/m ² , u Kruševcu i Užicu od od 400 do 1000 EUR/m ² .	cene nekretnina na lokalnom tržištu porasle/(pale)

Proces procene vrednosti

Procena vrednosti nekretnina vrši se na svake tri godine na osnovu izveštaja o proceni koje pripremaju kvalifikovani nezavisni procenitelji, dok se interno svake godine preispituju tržišne vrednosti posedovanih nekretnina. Poslednja procena od strane nezavisnih procenitelja je izvršena na dan 30.novembar 2018. godine.

Navedeni izveštaji pripremaju se na osnovu:

Informacija pribavljenih od Banke o tekućoj visini zakupnina, uslovima i odredbama ugovora o zakupu, cenama komunalnih usluga, visini ulaganja u osnovna sredstva i sl.; navedeni podaci pribavljaju se iz Bančinih sistema za upravljanje finansijama, nekretninama i kolateralima i predmet su opštih kontrola u kontrolnom okruženju.

Pretpostavke i modeli za procenu vrednosti primenjenih od strane procenjivača – pretpostavke su obično vezane za tržište, kao što su npr. uporedive cene, a one zavise od profesionalnih procena i prosuđivanja procenjivača kao i od njihovog posmatranja tržišta.

Informacije i podaci koje Banka dostavlja procenjivačima, kao i pretpostavke i modeli procene vrednosti primenjene od strane procenjivača su predmet analize Odeljenja za upravljanje kolateralima i Direktora Sektora za upravljanje finansijama i planiranje, koja podrazumeva analizu promena fer vrednosti tokom perioda. Ukoliko Direktor Sektora finansija i planiranja smatra da je izveštaj o proceni vrednosti adekvatan, izveštaj se upućuje Izvršnom odboru Banke. Izvršni odbor Banke razmatra izveštaj o proceni vrednosti u okviru svojih redovnih aktivnosti.

Banka je u 2018. godini izvršila revalorizaciju građevinskih objekata u skladu sa izveštajem procenitelja, a efekti revalorizacije su priznati kroz kapital.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

19. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

c) OPREMA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Nabavna vrednost		
Stanje 1. januar	956,677	873,075
Povećanja	159,072	94,517
Prodaja	(10,728)	(10,915)
Otuđivanje i rashodovanje	(9,367)	-
Stanje 31. decembar	1,095,654	956,677
Ispravka vrednosti		
Stanje 1. januar	613,998	545,987
Amortizacija	99,033	78,927
Prodaja	(10,728)	(10,915)
Otuđivanje i rashodovanje	(9,367)	(1)
Stanje 31. decembar	692,938	613,998
Stanje 31. decembar	402,716	342,679

Najveći iznos ulaganja u 2018. godini odnosi se na IT opremu (35,533 hiljada dinara) i opremanje novootvorenih filijala (63,897 hiljada dinara).

d) INVESTICIONE NEKRETNINE

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Nabavna vrednost		
Stanje 1. januar	152,813	147,643
Povećanja	1	5,170
Stanje 31. decembar	152,814	152,813
Ispravka vrednosti		
Stanje 1. januar	25,086	21,306
Amortizacija	3,845	3,780
Stanje 31. decembar	28,931	25,086
Stanje 31. decembar	123,883	127,727

Prihodi po osnovu izdavanja objekata u zakup u 2018. godini iznose 1,476 hiljada dinara (2017: 2,987 hiljada dinara). Potraživanja po osnovu prefakturisanih troškova zakupa u 2018. godini iznose 446 hiljada dinara (2017: 1,277 hiljada dinara).

Procenjena vrednost investicionih nekretnina prema izveštaju ovlašćenog procenitelja na dan 30. novembra 2018. godine iznosila je 126,280 hiljada dinara. Fer vrednost investicionih nekretnina ne odstupa značajno od njihove knjigovodstvene vrednosti.

Fer vrednost investicionih nekretnina Banke na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u narednoj tabeli:

	U hiljadama dinara			
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo3	Ukupno
Investicione nekretnine	-	-	123,883	123,883
Ukupno	-	-	123,883	123,883

Fer vrednost investicionih nekretnina Banke na dan 31. decembra 2017. godine prikazana je u narednoj tabeli:

	U hiljadama dinara			
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Investicione nekretnine	-	-	127,727	127,727
Ukupno	-	-	127,727	127,727

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

19. OSNOVNA SREDSTVA, NEMATERIJALNA ULAGANJA I INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

Tehnika vrednovanja	Značajni neutvrdivi parametri	Veza između ključnih neutvrdivih parametara i fer vrednosti
Prilikom procene vrednosti nekretnina, korišćene su prinosa i komparativna metoda. Prinosa metoda uzima u obzir prihod koji će nastati korišćenjem nepokretnosti tokom njenog ekonomskog veka, a vrednost se izračunava tako što se prihod od izdavanja nepokretnosti kapitalizuje primenom odgovarajuće stope kapitalizacije. Komparativna metoda se zasniva na poređenju predmetne nepokretnosti sa identičnim ili sličnim nepokretnostima za koje su dostupne informacije o ostvarenim transakcijama	Posmatraju se cene nekretnina na lokalnom tržištu. Za bančine građevinske objekte pronađene su uporedive nekretnine. Uporedive tržišne cene u Beogradu na dan 31. decembra 2018. godine kretale su se od 1,700 do 3,000 EUR/m ² , a u Čačku, od 150 do 1000 EUR/m ² .	Procenjena fer vrednost bi se uvećala/(smanjila) ako bi cene nekretnina na lokalnom tržištu porasle/(pale)

Banka ima zadovoljavajuće dokaze o vlasništvu nad svim sredstvima u posedu, osim nad dve nepokretnosti na investicionim nekretninama ukupne sadašnje vrednosti na dan 31. decembra 2018. godine u iznosu od 78,295 (2017. godine 81,894 hiljade dinara).

Proces procene vrednosti

Procena vrednosti nekretnina vrši se na svake tri godine na osnovu izveštaja o proceni koje pripremaju kvalifikovani nezavisni procenitelji, dok se interno svake godine preispituju tržišne vrednosti posedovanih nekretnina. Poslednja procena od strane nezavisnih procenitelja je izvršena 30. novembra 2018. godine.

Navedeni izveštaji pripremaju se na osnovu:

Informacija pribavljenih od Banke o tekućoj visini zakupnina, uslovima i odredbama ugovora o zakupu, cenama komunalnih usluga, visini ulaganja u osnovna sredstva i sl.; navedeni podaci pribavljaju se iz Bančinih sistema za upravljanje finansijama, nekretninama i kolateralima i predmet su opštih kontrola u kontrolnom okruženju.

Pretpostavke modela za procenu vrednosti primenjenih od strane procenjivača – pretpostavke su obično vezane za tržište, kao što su npr. uporedive cene, a one zavise od profesionalnih procena i prosuđivanja procenjivača kao i od njihovog posmatranja tržišta.

Informacije i podaci koje Banka dostavlja procenjivačima, kao i pretpostavke i modeli procene vrednosti primenjene od strane procenjivača su predmet analize Odeljenja za upravljanje kolateralima i Direktora Sektora za upravljanje finansijama i planiranje, koja podrazumeva analizu promena fer vrednosti tokom perioda. Ukoliko Direktor Sektora finansija i planiranja smatra da je izveštaj o proceni vrednosti adekvatan, izveštaj se upućuje Izvršnom odboru Banke. Izvršni odbor Banke razmatra izveštaj o proceni vrednosti u okviru svojih redovnih aktivnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

20. OSTALA SREDSTVA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju		
po osnovu ostalih sredstava	9,968	9,112
Potraživanja po osnovu prodaje	2,751	4,377
Druga potraživanja iz redovnog poslovanja po kojima se utvrđuje prihod	26,068	40,922
Potraživanja za obračunatu kamatu po osnovu ostalih sredstava	10	10
Ostala potraživanja u dinarima	56,701	100,968
Ostala potraživanja u stranoj valuti	43,070	37,372
Ostale investicije	3,349	3,349
Razgraničeni ostali troškovi	13,038	10,278
Razgraničena nedospela potraživanja	-	107
Razgraničeni rashodi kamata u stranoj valuti	13,182	13,924
Ostala AVR u stranoj valuti	611	528
Zalihe materijala, alata, rezervnih delova i ostale zalihe	55,288	43,684
	224,036	264,631
Ispravka vrednosti (napomena 10)	(39,041)	(39,233)
UKUPNO:	184,995	225,398

Pozicija Ostala potraživanja u dinarima odnosi se najvećim delom na potraživanja po osnovu VISA kartica od OTP banke Srbija a.d., Novi Sad u iznosu 15,670 hiljada dinara (2017: 57,841 hiljada dinara) i avansna plaćanja dobavljačima.

Pozicija Ostala potraživanja u stranoj valuti najvećim delom se odnosi na avanse date zakupodavcima kao zaloga po osnovu ugovora.

21. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
DEPOZITI OD BANAKA		
Transakcioni depoziti	15,633	14,956
Namenski depoziti	543,408	201,569
Ostali depoziti	3,165,352	2,973,830
Ostale finansijske obaveze	381,325	611,740
Obaveze po osnovu kamate i naknade	606	1,740
Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu na depozite i ostale finansijske obaveze prema bankama	13,488	8,249
Ukupno: depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj bancii	4,119,812	3,812,084
PRIMLJENI KREDITI OD BANAKA		
Primljeni krediti od banaka	2,068,406	2,476,671
Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu na kredite od banaka	5,974	6,208
Razgraničeni troškovi za obaveze iskazane po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope	(13,500)	(17,212)
Ukupno: primljeni krediti od banaka	2,060,880	840,394
Ukupni depoziti, primljeni krediti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj bancii	6,180,692	6,277,751

Pozicija Ostali depoziti odnosi se na kratkoročne depozite osiguravajućih i ostalih finansijskih organizacija u dinarima u iznosu od 689,112 hiljada dinara i na depozite od ostalih finansijskih organizacija u stranoj valuti u iznosu od 112,348 hiljada dinara, kao i od ino-banaka i to Turkiye Halk Bankasi A.S. Head Office u iznosu od 2,363,892 hiljade dinara (2017. godine: 1,777,091 hiljada dinara). Kratkoročni depoziti banaka i drugih finansijskih organizacija u dinarima oročeni su po stopi u rasponu od 1.9% do 4.10% godišnje za ročnost do 1 godine, dok su depoziti domaćih banaka i drugih finansijskih organizacija u stranoj valuti oročeni po stopi od 0.05% godišnje do 0.2% godišnje za ročnost do 7 dana, za ročnost od 6 meseci 1.20% godišnje. Depoziti matične banke su najvećim delom oročeni do 7 dana, sa godišnjom kamatnom stopom od 0.25% godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

21. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI (nastavak)

Pozicija Ostale finansijske obaveze prema bankama najvećim delom odnose se na:

- Dinarske finansijske obaveze odnose se na obaveze prema domaćoj banci Unicredit banka Srbija A.D. za ugovorenu kupoprodaju deviza u iznosu od 59,100 hiljada;
- Devizne finansijske obaveze odnose se na obaveze za ugovorenu kupoprodaju deviza prema: Narodnoj banci Srbije u iznosu od 118,173 hiljada dinara i Commerzbank AG, Frankfurt u iznosu od 127,185 hiljada dinara.

Pozicija Priljubljeni krediti od banaka u iznosu od 2,068,406 hiljada dinara (2017: 2,476,671 hiljada dinara) odnosi se na kreditne linije: Demir-Halk Bank (Nederland) NV, European Fund for Southeast Europe (EFSE) i kreditnu liniju Green for Growth Fund (GGF). Priljubljeni krediti su odobreni po kamatnoj stopi u rasponu od 2.10% do 2.70% + 6M EURIBOR.

DOSPEĆA PRIMLJENIH KREDITA OD BANAKA

	u hiljadama eur-a Stanje 31. decembar 2018.	u hiljadama dinara Stanje 31. decembar 2018.	u hiljadama eur-a Dospeva u 2019.	u hiljadama eur-a Dospeva nakon 2019.
Kreditore				
Demir-Halk Bank (Nederland)	2,500	295,487	2,500	-
Green for Growth Fund (GGF)	5,000	590,973	294	4,706
European Fund for Southeast Europe (EFSE)	10,000	1,181,946	2,857	7,143
UKUPNO	17,500	2,068,406	5,651	11,849
	u hiljadama eur-a Stanje 31. decembar 2017.	u hiljadama dinara Stanje 31. decembar 2017.	u hiljadama eur-a Dospeva u 2018.	u hiljadama eur-a Dospeva u 2019. i nakon 2019.
Kreditore				
Demir-Halk Bank (Nederland)	5,000	592,364	2,500	2,500
Green for Growth Fund (GGF)	5,905	699,580	905	5,000
European Fund for Southeast Europe (EFSE)	10,000	1,184,727	-	10,000
UKUPNO	20,905	2,476,671	3,405	17,500

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
DEPOZITI OD KOMITENATA		
Transakcioni depoziti	14,215,085	10,134,074
Štedni depoziti	10,451,981	8,220,491
Depoziti po osnovu datih kredita	2,001,368	1,606,906
Namenski depoziti	505,130	311,067
Ostali depoziti	5,066,022	3,176,552
Ostale finansijske obaveze prema komitentima	69,371	132,648
Obaveze po osnovu kamata i naknada prema komitentima	2,320	1,592
Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu na depozite i ostale finansijske obaveze prema komitentima	87,141	67,479
Ukupno: depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	32,398,418	23,650,809
PRIMLJENI KREDITI OD KOMITENATA		
Primljeni krediti od komitenata	6,765,419	5,109,228
Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu na kredite od komitenata	2,320	2,682
Razgraničeni troškovi za obaveze iskazane po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope	(158)	(621)
Ukupno: primljeni krediti od komitenata	6,767,581	5,111,289
Ukupni depoziti, primljeni krediti i ostale obaveze prema drugim komitentima	39,165,999	28,762,098

Dinarski i devizni štedni ulozu po viđenju i tekući računi stanovništva su beskamatni odnosno deponuju se uz godišnju kamatnu stopu od 0.00%. Kratkoročni depoziti stanovništva su oročeni uz godišnje kamatne stope u rasponu od 2.00% do 4.00% za dinarska sredstva, odnosno u rasponu od 0.10% do 1.60% za sredstva u stranoj valuti. Dugoročni depoziti stanovništva su oročeni u stranoj valuti u rasponu od 0.70% do 1.60% godišnje.

Konstantnim praćenjem tržišnih kretanja, individualnim i proaktivnim pristupom klijentima Banka je povećala nivo depozita pravnih lica za 50.04%. Kroz ponudu nekoliko vrsta depozitnih proizvoda Banka je svojim klijentima omogućila adekvatno upravljanje novčanim sredstvima, što je rezultiralo povećanjem depozita fizičkih lica za 26.58% čime je tržišno učešće dostiglo nivo od 1.29%.

Depoziti pravnih lica oročeni su uz godišnje kamatne stope u rasponu od 0.50% do 3.65% za dinarska sredstva, odnosno u rasponu od 0.10% do 1.40% za sredstva u stranoj valuti.

Primljeni krediti se odnose na dugoročne kredite odobrene uz posredstvo NBS od Evropske investicione banke u iznosu od 48,4 miliona evra, Nemačke razvojne banke (KfW) u iznosu od 0,9 miliona evra, kao i Evropske agencije za rekonstrukciju u iznosu od 7,3 miliona evra. Takođe Banka ima primljene kredite od Vlade Republike Italije u iznosu od 0,6 hiljada evra.

U skladu sa definisanim limitima u ugovorima zaključenim sa Međunarodnim finansijskim institucijama, Nemačkom razvojnom bankom (KfW), European Fund for Southeast Europe (EFSE) i Green for Growth Fund-om (GGF), Banka je u obavezi da do konačne otplate obaveza po primljenim kreditima ispunjava određene finansijske pokazatelje.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Banka je bila usklađena sa svim ugovorenim finansijskim pokazateljima.

Shodno Ugovorima sa međunarodnim finansijskim institucijama, Banka vrši redovno izveštavanje o ostvarenjima svojih pokazatelja poslovanja, uz detaljno obrazloženje svakog pojedinačno prekoračenog limita. Banka ne očekuje nikakve negativne reakcije kreditora, po ovom osnovu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA (nastavak)

DOSPEĆA PRIMLJENIH KREDITA OD KOMITENATA

Dospeća primljenih kredita od komitenata

Kreditori	U hiljadama EUR						
	Stanje 31. decembar u 2018. U 000 EUR	Stanje 31. decembar u 2018. U 000 RSD	Dospeva u 2019.	Dospeva u 2020.	Dospeva u 2021.	Dospeva u 2022.	Dospeva posle 2022.
EIB	48,441	5,725,497	6,898	8,455	6,482	4,801	21,805
KFW	909	107,450	909	-	-	-	-
FRK	7,323	865,516	3,456	2,106	1,242	450	69
Vlada Republike Italije	567	66,956	161	146	130	130	-
UKUPNO	57,240	6,765,419	11,424	10,707	7,854	5,381	21,874

Kreditori	U hiljadama EUR							
	Stanje 31. decembar 2017. u 000 EUR	Stanje 31. decembar 2017. u 000 RSD	Dospeva u 2018.	Dospeva u 2019.	Dospeva u 2020.	Dospeva u 2021.	Dospeva u 2022.	Dospeva posle 2022.
EIB	31,392	3,719,147	6,934	6,898	6,952	4,361	2,469	3,778
KFW	1,818	215,405	909	909	-	-	-	-
FRK	9,159	1,085,062	4,523	2,969	1,165	330	172	-
Vlada Republike Italije	756	89,614	189	161	146	130	130	-
UKUPNO	43,125	5,109,228	12,555	10,937	8,263	4,821	2,771	3,778

Primljeni krediti od komitenata odobreni su po sledećim stopama:

- od 0.85% do 3.45% fiksna godišnja kamatna stopa;
- 0.75% godišnje + 3M LIBOR za EUR;
- od 0.32% do 0.96% godišnje + 3M EURIBOR;
- od 0.36% do 0.45% godišnje + 6M EURIBOR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

23. REZERVISANJA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
a) Kretanje na rezervisanjima za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama		
Stanje na dan 1. januara	5,055	9,569
Ukidanje rezervisanja po osnovu prve primene MSFI 9	(200)	-
Nova rezervisanja (napomena 10a)	4,476	4,625
Ukidanje rezervisanja (napomena 10a)	(5,019)	(9,139)
Stanje na dan 31. decembra	4,312	5,055
b) Kretanje na rezervisanjima za zaposlene		
Stanje na dan 1. januara	27,139	29,523
Nova rezervisanja (napomena 11)	51,497	5,520
Ukidanje rezervisanja (napomena 11)	-	(5,311)
Ukidanje rezervisanja isplatom	-	(3,583)
Aktuarski /gubici	829	990
Stanje na dan 31. decembra	79,465	27,139
c) Kretanje na rezervisanjima za sudske sporove:		
Stanje na dan 1. januara	7,149	-
Nova rezervisanja	6,751	7,149
Stanje na dan 31. decembra	13,900	7,149
d) Kretanje na rezervisanjima za kratkoročne otpremnine		
Stanje na dan 1. januara	-	3,374
Nova rezervisanja	-	-
Ukidanje rezervisanja isplatom	-	(3,374)
Stanje na dan 31. decembra	-	-
Ukupna rezervisanja	97,677	39,343

Rezervisanja za potencijalne gubitke u iznosu od 4,312 hiljada dinara (2017. godine: 5,055 hiljada dinara) formirana su po osnovu garancija i drugih vanbilansnih pozicija.

Nova rezervisanja za zaposlene se najvećim delom odnose na kratkoročna rezervisanja za zaposlene.

U vezi sa postupcima koji se vode protiv Banke i prema stanju predmeta na dan 31. decembra 2018. godine rezervisano je 13,900 hiljada dinara (2017: 7,149 hiljada dinara).

24. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Obaveze prema dobavljačima	57,395	46,973
Obaveze po osnovu primljenih avansa	60,073	99,427
Obaveze po komisionim poslovima	167	189
Ostale obaveze iz poslovnih odnosa	100,677	58,590
Obaveze u obračunu	16,237	4,483
Prolazni i privremeni računi	476	768
Obaveze za zarade	-	1,000
Obaveze za porez na dodatu vrednost	7,589	3,848
Obaveze za druge poreze i doprinose	1,689	1,486
Razgraničene obaveze za ostale obračunate rashode	27,557	10,539
Razgraničeni ostali prihodi	30,588	22,679
Ostala pasivna vremenska razgraničenja - subvencionisana kamata	5,305	18
Ostale obaveze	1,284	278
UKUPNO:	309,037	250,278

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

24. OSTALE OBAVEZE (nastavak)

Obaveze prema dobavljačima u iznosu od 57,395 hiljada dinara se odnose na redovne poslovne aktivnosti Banke koje su plaćene u januaru 2019. godine.

Pozicija Obaveze po osnovu primljenih avansa se odnosi na uplate clijenata za nedospele obaveze po kreditima u iznosu od 53,785 hiljada dinara.

Pozicija Ostale obaveze iz poslovnih odnosa najvećim delom čine obaveze za licence prema Banksoftu (56,261 hiljada dinara) i obaveze po osnovu prodatih hartija od vrednosti i dividende u dinarima – klijenti bez novčanih računa (32,457 hiljada dinara). Obaveze po osnovu prodatih hartija od vrednosti i dividende u dinarima odnose se na obaveze prema preuzetim klijentima od brokerskih kuća koje su prestale sa radom, a u skladu sa pravilima poslovanja Centralnog registra.

Pozicija razgraničene obaveze odnosi na troškove koji su nastali u izveštajnom periodu ali za koje banka nije dobila dokumentaciju za knjiženje do izveštajnog datuma pa je izvršila rezervaciju istih.

25. KAPITAL

Kapital i struktura akcijskog kapitala Banke

U skladu sa Ugovorom o osnivanju i Statutom, Banka ima osnovni kapital koji se sastoji od:

- akcijskog kapitala
- emisione premije
- dobitka i
- rezervi Banke.

Bankom upravljaju osnivači Banke srazmerno uloženim sredstvima u obične akcije, u skladu sa Ugovorom o osnivanju i Statutom Banke.

Pregled kapitala Banke na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine dat je u sledećoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Akcijski kapital – obične akcije	5,658,940	1,819,820
Akcijski kapital – prioritetne akcije	601,340	601,340
Emisiona premija	2,712,323	1,827,323
Revalorizacione rezerve	452,553	364,162
Rezerve iz dobiti	1,312,431	1,312,431
Dobitak ranijih godina	52,373	-
Dobitak	361,725	194,631
UKUPNO:	11,151,685	6,119,707

Akcijski kapital Banke se sastoji od 565,894 obične akcije i 60,134 prioritetne akcije nominalne vrednosti 10,000 dinara. Ukupan kapital Banke se sastoji od akcijskog kapitala u iznosu od 6,260,280 hiljada dinara (2017. godine: 2,421,160 hiljada dinara), emisione premije u iznosu od 2,712,323 hiljade dinara (2017. godine: 1,827,323 hiljade dinara), rezervi iz dobiti u iznosu od 1,312,431 hiljada dinara (2017. godine: 1,312,431 hiljada dinara), revalorizacionih rezervi u iznosu od 452,553 hiljade dinara (2017. godine: 364,162 hiljada dinara). Banka je iskazala dobitak u 2018. godini u iznosu od 361,725 hiljada dinara (2017. godine: 194,631 hiljada dinara).

Kapital i struktura akcijskog kapitala Banke

Banka je dužna da održava minimalni koeficijent adekvatnosti kapitala od 8%, ustanovljen od strane Narodne banke Srbije. Koeficijent adekvatnosti kapitala na dan 31. decembra 2018. godine iznosio je 27.82% (2017. godine: 17.11%) što je više od minimuma propisanog od strane Narodne banke Srbije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

25. KAPITAL (nastavak)

Struktura rezervi

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Revalorizacione rezerve:		
Rezerve po osnovu promene vrednosti osnovnih sredstava	305,273	302,707
Rezerve po osnovu promene vrednosti dužničkih instrumenata u RSD	111,902	54,579
Rezerve po osnovu promene vrednosti dužničkih instrumenata u stranoj valuti	32,035	2,704
Aktuarski dobiti	3,343	4,172
Revalorizacione rezerve	452,553	364,162
Rezerve iz dobiti	1,312,431	1,312,431
UKUPNO:	1,764,984	1,676,593

Rezerve po osnovu promene vrednosti osnovnih sredstava se odnose na efekte procene građevinskih objekata iz prethodnih godina i 2018. godine. Rezerve po osnovu promene vrednosti HoV se odnose na efekte usaglašenja sa fer vrednošću HoV kroz OCI na dan 31. decembra 2018. godine, odnosno sa fer vrednošću HoV raspoloživih za prodaju na dan 31. decembra 2017. godine. Aktuarski dobiti se odnose na efekte promene dugoročnih rezervisanja za otpremnine zaposlenih po osnovu obračuna aktuara. Rezerve iz dobiti se odnose na kumulirane efekte raspodele dobitka, odnosno pokriva gubitka iz prethodnih godina.

Osnovna zarada po akciji

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Neto dobitak	361,725	194,631
Prosečan ponderisan broj akcija u opticaju	565,894	181,982
Dobitak po akciji u dinarima	639	1,070

Struktura akcionara Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

R.br	Naziv akcionara	Iznos u hiljadama dinara				Procenat učešća (%)			
		Obične akcije	Prioritetne kumulativne akcije	Ostale prioritetne akcije	UKUPNO	Obične akcije	Prioritetne kumulativne akcije	Ostale prioritetne akcije	UKUPNO
1.	TURKIYE HALK BANKASI A.S.	5,658,940	1,340	600,000	6,260,280	100,00	100,00	100,00	100,00
	UKUPNO:	5,658,940	1,340	600,000	6,260,280	100,00	100,00	100,00	100,00

Struktura akcionara Banke na dan 31. decembra 2017. godine:

R.br	Naziv akcionara	Iznos u hiljadama dinara				Procenat učešća (%)			
		Obične akcije	Prioritetne kumulativne akcije	Ostale prioritetne akcije	UKUPNO	Obične akcije	Prioritetne kumulativne akcije	Ostale prioritetne akcije	UKUPNO
1.	TURKIYE HALK BANKASI A.S.	1,817,640	900	600,000	2,418,540	99.88	67.16	100.00	99.89
2.	MERA INVEST DOO BEOGRAD	2,020	-	-	2,020	0.11	-	-	0.08
3.	SP JUGOPREVOZ DP JAGODINA - U STEČAJU	-	440	-	440	-	32.84	-	0.02
4.	MK RUDNIK AD GORNJI MILANOVAC	130	-	-	130	0.01	-	-	0.01
5.	ĆIROVIĆ MILKA	20	-	-	20	-	-	-	-
6.	ORTAČKO DRUŠTVO AGRO SAŠEX	10	-	-	10	-	-	-	-
	UKUPNO:	1,819,820	1,340	600,000	2,421,160	100.00	100.00	100.00	100.00

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

25. KAPITAL (nastavak)

Osnovna zarada po akciji (nastavak)

Banka je u toku 2018. godine izvršila povećanje kapitala izdavanjem novih emisija akcija (XXXI i XXXII).

- Prvo povećanje kapitala je sprovedeno 20. februara 2018. godine izdavanjem nove emisije akcija u iznosu od 236,412 komada običnih akcija nominalne vrednosti 10,000 dinara po akciji. Akcijski kapital je povećan sa 4,248,483 hiljade dinara na 6,612,603 hiljade dinara. Prodajna cena akcija je iznosila 10,000 dinara po akciji, odnosno kapital je uplaćen bez emisione premije.
- Drugo povećanje kapitala je sprovedeno 01. avgusta 2018. godine izdavanjem nove emisije akcija u iznosu od 2,360,000 hiljada dinara tj. 147,500 komada običnih akcija nominalne vrednosti 10,000 dinara po akciji. Ukupna nominalna vrednost izdatih akcija iznosi 1,475,000 hiljada dinara. Obične akcije su prodate po ceni od 16 hiljada dinara po akciji. Emisiona cena je utvrđena na osnovu Odluke o emisionoj ceni akcija XXXII emisije običnih akcija koju je donela Skupština akcionara Banke. Razlika između emisione cene i nominalne vrednosti akcija predstavlja emisionu premiju.

Turkiye Halk Bankasi AS je vlasnik 100% akcija Banke.

31. decembar 2018	Turkiye			31. decembar 2017	Turkiye		
	Ukupno	Halkbankasi	% Turkiye Halkbankasi		Ukupno	Halkbankasi	% Turkiye Halkbankasi
Obične akcije	565,894	565,894	100,00%	Obične akcije	181,982	181,764	99.88%
Preferencijalne akcije	60,134	60,134	100,00%	Preferencijalne akcije	60,134	60,090	99.93%
Ukupno:	626,028	626,028	100,00%	Ukupno:	242,116	241,854	99,89%

26. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
a) Poslovi u ime i za račun trećih lica	271,833	278,305
b) Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze		
Garancije u dinarima	6,128,796	4,034,871
Garancije u stranoj valuti	1,750,597	1,106,581
Ukupno garancije:	7,879,393	5,141,452
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane u dinarima	1,813,172	1,231,859
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane u stranoj valuti	-	27,249
Ukupno preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane	1,813,172	1,259,108
Ukupno garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze	9,692,565	6,400,560
c) Finansijska imovina za obezbeđenje obaveza	-	-
d) Derivati namenjeni trgovanju po ugovorenoj vrednosti	1,579,341	36,024
e) Druge vanbilansne pozicije		
Obračunata evidencionna kamata	4,713,469	4,542,059
Preuzete obaveze po okvirnim kreditima i plasmanima	6,197,659	3,929,284
Druga vanbilansna evidencija	36,637,792	37,448,579
Ukupno druge vanbilansne pozicije	47,548,920	45,919,922
UKUPNO:	59,092,659	52,634,811

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

26. VANBILANSNA EVIDENCIJA

Pozicija preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite i plasmane u dinarima na dan 31. decembra 2018. godine se odnosi na neiskorišćene kredite i plasmane preduzeća u iznosu od 1,626,133 hiljada dinara (2017. godine: 1,050,767 hiljada dinara), neiskorišćene kredite i plasmane stanovništva u iznosu od 166,453 hiljade dinara (2017. godine: 161,156 hiljada dinara) i neiskorišćene kredite i plasmane preduzetnika u iznosu od 20,587 hiljada dinara (2017. godine: 19,936 hiljade dinara).

U okviru pozicije Druge vanbilansne pozicije proknjižena su sva materijalna i nematerijalna sredstva koja su uzeta kao sredstva obezbeđenja plaćanja i na dan 31. decembra 2018. iznose 31,985,851 hiljada dinara (2017. godine: 33,841,686 hiljada dinara).

Pored navedenog, u okviru druge vanbilansne pozicije na dan 31. decembra 2018. godine nalaze se:

- potraživanja za evidencionu kamatu koja iznose 4,713,469 hiljada dinara (2017. godine: 4,542,059 hiljada dinara),
- obveznice Republike Srbije po osnovu deponovane devizne štednje u iznosu od 755,411 hiljada dinara (2017. godine: 777,689 hiljada dinara),
- preuzete obaveze po okvirnim kreditima i plasmanima 6,197,659 hiljada dinara (2017. godine: 3,929,284 hiljade dinara)
- druga vanbilansna evidencija u iznosu od 3,896,530 hiljada dinara (2017. godine: 2,829,204 hiljade dinara).

U okviru druge vanbilansne evidencije na dan 31. decembra 2018. godine iznos od 3,208,517 hiljada dinara (2017. godine: 2,149,401 hiljada dinara) se odnosi na otpise potraživanja po odlukama Upravnog odbora kao i na računovodstveni otpis u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije koja je na snazi od 30. septembra 2017. godine. Pod računovodstvenim otpisom, u smislu ove Odluke, podrazumeva se otpis problematičnog kredita u slučaju kada je obračunati iznos obezvređenja tog kredita koji je banka evidentirala u korist ispravke vrednosti 100% njegove bruto knjigovodstvene vrednosti. Banka ne odustaje od naplate svojih potraživanja za koja vrši računovodstveni otpis, već samo vrši prenos potraživanja u vanbilansnu evidenciju.

Preuzete obaveze po osnovu operativnog lizinga, odnosno zakupa poslovnog prostora, automobila i bankomata, prikazane su u narednoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Preuzete obaveze sa dospećem:		
- do jedne godine	3,261	10,194
- između 1 i 5 godina	553,969	254,488
- preko 5 godina	58,505	506,370
UKUPNO:	615,735	771,052

Ukupni rashodi po osnovu operativnog lizinga (zakupa) u 2018. godini iznose 237,303 hiljade dinara (2017. godina: 193,853 hiljade dinara).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

27. POVEZANA LICA

Banka ulazi u poslovne odnose sa povezanim licima. Sva stanja potraživanja i obaveza na dan bilansa stanja kao i prihodi i rashodi nastali u toku godine rezultat su uobičajenih poslovnih aktivnosti. Banka na svoja potraživanja i obaveze naplaćuje i plaća kamatu obračunatu primenom uobičajenih kamatnih stopa.

U narednoj tabeli prikazana je ukupna izloženost prema povezanim licima koja mogu imati uticaj na poslovanje Banke:

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
a) Dati krediti, depoziti, ostali plasmani i ostala potraživanja		
Matično lice i društva pod zajedničkom kontrolom matičnog lica		
Turkiye Halk Bankasi AS	1,078,895	314,550
Halkbank a.d. Skopje	69,750	86,496
Ostala povezana lica		
RVM d.o.o.	76,552	-
Preduzeće TGK d.o.o. Čačak	28,447	26,064
Tax Free d.o.o. Beograd	8,174	-
Inceptus d.o.o. Čačak	5,182	-
DOO Duomos Novi Pazar	3,912	-
Animals d.o.o. Aranđelovac	3,098	-
Agrohemija d.o.o. Čačak	2,237	3,866
Profesional 2000 d.o.o. Gornji Milanovac	1,328	578
Ostala pravna lica	3,175	1,091
Fizička lica	346,786	140,981
UKUPNO:	1,627,536	573,626
b) Primiti krediti i depoziti i ostale obaveze		
Matično lice i društva pod zajedničkom kontrolom matičnog lica		
Turkiye Halk Bankasi AS	2,363,974	1,777,091
Ostala povezana lica		
Demir Halkbank Holandija	295,867	592,364
Profesional 2000 d.o.o. Gornji Milanovac	4	-
Preduzeće TGK d.o.o. Čačak	2	-
Fizička lica	195	167,079
UKUPNO:	2,660,042	2,536,534
c) Vanbilansna potraživanja i obaveze		
Matično lice i društva pod zajedničkom kontrolom matičnog lica		
Halkbank a.d. Skopje	118,195	118,473
Turkiye Halk Bankasi AS	15,072	5,935
Ostala povezana lica		
Ninex d.o.o. Čačak - u stečaju	67,049	67,388
RVM d.o.o.	17,702	-
Agrohemija d.o.o. Čačak	4,046	5,831
Quince M Pro d.o.o. Beograd Zemun	-	7,390
Preduzeće TGK d.o.o. Čačak	4,246	4,254
Preduzeće Silver d.o.o. Čačak	2,238	546
Profesional 2000 d.o.o. Gornji Milanovac	1,345	300
Ostala pravna lica	1,541	1,000
Fizička lica	22,300	14,386
UKUPNO:	253,734	225,503

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

27. POVEZANA LICA (nastavak)

Kredit i depoziti dati odnosno primljeni tj. odobreni od strane matičnog lica i lica pod zajedničkom kontrolom i značajnim uticajem matičnog lica odobravani su i pribavljani po uobičajenim tržišnim kamatnim stopama koje su obelodanjene u napomenama 17, 18, 21 i 22.

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
d) Prihodi od kamata i naknada		
Matično lice i društva pod zajedničkom kontrolom matičnog lica		
Turkiye Halk Bankasi AS	2,828	1,447
Ostala povezana lica		
RVM d.o.o.	2,115	-
Preduzeće TGK d.o.o. Čačak	770	522
Animals d.o.o. Aranđelovac	513	-
Agrohemija d.o.o. Čačak	244	410
Inceptus d.o.o. Čačak	179	-
Profesional 2000 d.o.o. Gornji Milanovac	101	101
Preduzeće Silver doo Čačak	87	-
Ivex Drink d.o.o. Ivanjica	67	-
Društvo Interprogres Čačak	65	38
DOO Duomos Novi Pazar	44	-
TIBO Kompanija doo Beograd Mladenovac	29	26
Jelena Mijailović PR	24	14
Tax Free d.o.o. Beograd	20	-
Big Win d.o.o.	18	-
ST-KR Dekoratex	15	-
Ena Ugljanin PR	15	-
Prevoznik Grujičić Milovan PR	8	7
Ostala pravna lica	162	34
Fizička lica	19,284	8,283
UKUPNO:	26,588	10,882
e) Rashodi od kamata i naknada		
Matično lice i društva pod zajedničkom kontrolom matičnog lica		
Turkiye Halk Bankasi AS	4,813	2,458
Halkbank a.d. Skopje	-	18
Lica pod značajnim uticajem matičnog lica		
Demir Halkbank Holandija	15,101	16,466
Ostala povezana lica		
Agrohemija d.o.o. Čačak	-	1
Društvo Interprogres Čačak	-	3
PD Banprom d.o.o. Pirot	-	-
Preduzeće Silver doo Čačak	-	-
Fizička lica	653	423
UKUPNO:	20,567	19,369

Bruto primanja predsednika i članova Upravnog i Izvršnog odbora u 2018. godini iznose 51,804 hiljade dinara, dok su u 2017. godini iznosila 48,984 hiljade dinara. Neto primanja predsednika i članova Upravnog i Izvršnog odbora u 2018. godini iznose 41,842 hiljade dinara, dok su u 2017. godini iznosila 39,308 hiljada dinara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE 31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Uvod

U skladu sa Zakonom o bankama ("Službeni glasnik RS" br. 107/2005, 91/2010 i 14/2015), Odlukom Narodne Banke Srbije o upravljanju rizicima ("Službeni glasnik RS" br. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013 – dr. odluka, 43/2013, 92/2013, 33/2015, 61/2015, 61/2016, 103/2016, 119/2017 i 76/2018) i Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke ("Službeni glasnik RS" br. 103/2016), kao i u skladu sa internim politikama, metodologijama i procedurama u Halkbank a.d., Beograd (u daljem tekstu: Banka) identifikovani su rizici kojima je Banka izložena u svom poslovanju, i to:

- Rizik likvidnosti;
- Kreditni rizik, koji uključuje i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/ispоруke, rizik druge ugovorne strane, kreditno-kamatni rizik, kreditno–devizni rizik i rizik koncentracije;
- Rizik ostvarivanja gubitaka po osnovu uticaja spoljnih faktora;
- Kamatni rizik;
- Tržišni rizici koji uključuju i devizni rizik, cenovni rizik i robni rizik;
- Rizik poveravanja aktivnosti trećim licima;
- Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma;
- Rizik uvođenja novih proizvoda / usluga;
- Rizici ulaganja u druga pravna lica i u osnovna sredstva;
- Rizici koji se odnose na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena;
- Operativni rizik, uključujući i pravni rizik;
- Reputacioni rizik;
- Strateški rizik;
- Rizik usklađenosti poslovanja sa zakonskim propisima, koji obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik;
- Rizik po životnu i društvenu sredinu.

Ciljevi Banke u pogledu upravljanja rizicima, uspostavljeni sistemom upravljanja rizicima, su minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital po osnovu izloženosti Banke gore navedenim rizicima uz poštovanje definisanih okvira apetita rizika kao i održavanje potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala. Tokom 2018. godine Banka nije sprovedila izmene ciljeva u upravljanju rizicima definisanim u prethodnom stavu ali je unapređenjem i uvođenjem novih strategija, politika, procedura, metodologija i uputstava znatno unapredila okvir upravljanja rizicima i adekvatno artikulisanje ciljeva u upravljanju svim rizicima.

Tokom 2018. Banka je unapređivala procese upravljanja rizicima na način da je:

- Usvojila nove politike, metodologije i postupke koji se odnose na:
  - Okvir apetita rizika
  - Izjavu o apetitu za preuzimanje rizika
  - Identifikaciju materijalno značajnih rizika
  - Obračun internih kapitalnih zahteva i
  - Stres testiranje materijalno značajnih rizika
- Usaglasila i unapredila postojeće strategije i politike, kao i procedure i uputstva koje se odnose na identifikovanje, merenje, procenu, ublažavanje i upravljanje rizicima i upravljanje kapitalom.

Sistem upravljanja rizicima koji je uspostavljen u Banci obuhvata:

- Strategije i politike za upravljanje rizicima, kao i procedure i uputstva za identifikovanje, merenje, procenu, ublažavanje i upravljanje rizicima;
- Sklonost ka rizicima –namera Banke da preuzima rizike radi ostvarivanja svojih strategija i politika (struktura rizika), kao i određivanje prihvatljivog nivoa preuzetih rizika (tolerancija prema rizicima);
- Rizični profil–procena Banke o strukturi i nivoima svih rizika kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju;
- Okvir apetita rizika (u daljem tekstu: RAF) - Celokupni pristup, uključujući strategije, politike, procedure, procese, kontrole i sisteme kroz koje se uspostavlja, komunicira i prati apetit za preuzimanje rizika. On uključuje izjavu o riziku apetita, limite rizika i pregled uloga i odgovornosti organizacionih delova Banke koji nadziru primenu i praćenje RAF-a. RAF uzima u obzir materijalno značajne rizike za Banku, kao i za dobru poslovnu reputaciju koji Banka uživa u odnosu na komitente, deponente, kreditore i tržište uopšte. RAF se usklađuje sa poslovnom strategijom Banke.
- Izjava o apetitu za preuzimanje rizika (u daljem tekstu: RAS) – Predstavlja agregirani nivo rizika koje je Banka spremna da prihvati, ili da izbegne, kako bi ostvarila svoje poslovne ciljeve. Uključuje kvalitativne opise, kao i kvantitativne mere izražene u odnosu na prihode, kapital, merenje rizika, likvidnost i druge relevantne pokazatelje. Takođe ona obezbeđuje i kvantifikovanje nivoa rizika koji su teško merljivi, kao što su reputacioni rizik i rizik usklađenosti poslovanja, sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

Uvod (nastavak)

- Unutrašnju organizaciju, odnosno organizacionu strukturu kojom je obezbeđeno da su aktivnosti upravljanja rizicima i aktivnosti podrške funkcionalno i organizaciono odvojene od aktivnosti preuzimanja rizika, sa jasno utvrđenom podelom poslova i dužnosti zaposlenih kojom se sprečava sukob interesa;
- Efektivan i efikasan proces upravljanja rizicima koji obuhvata ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena;
- Sistem unutrašnjih kontrola kao skup procesa i procedura uspostavljenih radi adekvatne kontrole rizika, praćenja efektivnosti i efikasnosti poslovanja, pouzdanosti finansijskih i ostalih podataka i informacija Banke, kao i njihove usklađenosti s propisima i unutrašnjim aktima, sa ciljem obezbeđenja sigurnosti i stabilnog poslovanja;
- Odgovarajući informacioni sistem.

Upravni odbor Banke odgovoran je za uspostavljanje jedinstvenog sistema upravljanja rizicima u Banci i za nadzor nad tim sistemom. Upravni odbor Banke je dužan da obezbedi da Izvršni odbor Banke identifikuje rizike kojima je Banka izložena kao i da kontrolu tih rizika vrši u skladu sa usvojenim politikama i procedurama.

Izvršni odbor sprovodi strategije i politike za upravljanje rizicima usvojene od strane Upravnog odbora, utvrđuje procedure i uputstva za identifikovanje, merenje, procenu i upravljanje rizicima, analizira efikasnost njihove primene i izveštava Upravni odbor u vezi sa tim aktivnostima. Odbor za reviziju odgovoran je za kontinuirani nadzor nad primenom politika i procedura za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je nadležan za praćenje izloženosti Banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih potraživanja i obaveza i vanbilansnih stavki, i predlaže mere za upravljanje rizicima.

Odbor za praćenje poslovanja Banke (odbor za reviziju) pomaže upravnom odboru banke u nadzoru nad radom Izvršnog odbora banke i zaposlenih u banci.

Nadležni kreditni odbor odlučuje o odobravanju kredita i drugih vrsta plasmana kao i o izmenama uslova plasmana. Donosi odluke o svim pitanjima u vezi sa naplatom, uključujući reprogram i restrukturiranje i svim ostalim pitanjima vezano za potencijalno problematične, problematične plasmane i sporna potraživanja.

28.1 Kreditni rizik

Upravljanje kreditnim rizikom

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Efekti ovog rizika se mere iznosom troškova Banke nastalih zbog neizvršenja tih obaveza od strane dužnika.

Za upravljanje kreditnim rizikom u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor koji je utvrdio strategiju za upravljanje rizicima i politiku za upravljanje kreditnim rizikom;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu strategiju i politiku i utvrđuje procedure i uputstva za upravljanje rizicima;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji između ostalog prati izloženost Banke kreditnom riziku i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom;
- Kreditni odbor Banke koji odobrava pojedinačne plasmane i donosi odluke o svim pitanjima u vezi sa naplatom potencijalno problematičnih, problematičnih i spornih potraživanja;
- Sektor za upravljanje kreditiranjem koji vrši procenu kreditnog rizika klijenta i
- Služba za upravljanje rizicima prati kvalitet kreditnog portfolija.

Iznosi koji se nalaze ispod gore definisanih nivoa odlučivanja kreditnog odbora u ingerenciji su nivoa odlučivanja u okviru poslovne mreže (filijale i ekspoziture).

Ocena izloženosti kreditnom riziku vrši se u Sektoru za kreditiranje i Službi za upravljanje rizicima.

U Sektoru za kreditiranje ocena izloženosti kreditnom riziku vrši se prilikom analize zahteva klijenata.

U Sektoru za kreditiranje identifikuje se, kontroliše i prati kreditni rizik na nivou pojedinačnih dužnika, kroz ocenu boniteta klijenata i kvaliteta sredstava obezbeđenja.

Identifikovanje, kontrola i praćenje kreditnog rizika na nivou portfolija vrši se u Službi za upravljanje rizicima kroz izradu i analizu izveštaja o portfoliju Banke, kontrolu klasifikacije bilansne aktive i vanbilansnih stavki, obračun i evidentiranje rezervi za procenjene gubitke, izračunavanje ispravki vrednosti i rezervisanja, kontrolu kvaliteta bilansne aktive i vanbilansnih stavki.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Upravljanje kreditnim rizikom (nastavak)

28.1.2 Analiza finansijskih sredstava, finansijskih obaveza i vanbilansnih stavki

U narednim pregledima predstavljena su finansijska sredstva i finansijske obaveze Banke na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine, i to:

- Prema pozicijama iz Bilansa stanja na neto nivou,
- Prema izloženosti kreditnom riziku na bruto nivou,
- Prema obezvređenju na bruto i neto nivou,
- Po internim kategorijama u skladu sa MSFI 9 na bruto i neto nivou,
- Prema fer vrednosti kolaterala i drugog obezbeđenja na bruto nivou,
- Prema LTV raciju za finansijska sredstva obezbeđena hipotekom,
- Po intervalima kašnjenja na bruto i neto nivou,
- Po granama delatnosti na bruto i neto nivou,
- Po regionima na neto nivou,
- Po fer vrednosti,
- Sredstva stečena naplatom potraživanja,
- Otpis i otpust potraživanja,
- Pregled restrukturiranih finansijskih sredstava.

Struktura neto finansijskih sredstava, finansijskih obaveza i vanbilansnih stavki

Finansijska sredstva, finansijske obaveze i vanbilansne stavke prikazane su u narednim pregledima u neto iznosu. Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija i krediti i potraživanja od komitenata umanjani su za iznose naplaćenih a neprihodovanih naknada po osnovu troškova servisiranja kredita, koje prilikom odobravanja plasmana ulaze u obračun efektivne kamatne stope i koje se naknadno priznaju u okviru pozicije prihoda od kamata primenom metoda efektivne kamatne stope, kao i za ispravku vrednosti. Kod vanbilansnih stavki Banka nema razgraničenih naknada po osnovu troškova servisiranja (metoda efektivne kamatne stope) već se naknade linearno razgraničavaju, pa su vanbilansne stavke prikazane takođe u neto iznosu, odnosno bruto iznos je umanjen za rezervisanja za gubitke.

Na dan 31. decembra 2018. godine gotovina, gotovinski ekvivalenti i sredstva kod centralne banke su veća za 2,803,266 hiljada dinara u odnosu na 31. decembar 2017. godine i učestvuju sa 13.77% u ukupnim finansijskim sredstvima, a povećana je i pozicija Hartije od vrednosti za 1,856,837 hiljada dinara, kao i krediti i potraživanja od komitenata za 9,870,221 hiljade dinara koja učestvuju sa 69.86% u ukupnim finansijskim sredstvima.

Na dan 31. decembra 2018. godine depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima su povećani za 10,403,901 hiljada dinara u odnosu na 31. decembar 2017. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Struktura neto finansijskih sredstava, finansijskih obaveza i vanbilansnih stavki (nastavak)

FINANSIJSKA SREDSTVA I FINANSIJSKE OBAVEZE (neto, u hiljadama dinara)

U narednom pregledu su prikazana finansijska sredstva i obaveze prema kategorijama u skladu sa MRS 39.

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Finansijska sredstva	55,488,326	40,259,372
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,643,117	4,839,851
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju (uključujući založena sredstva) i derivati	-	24,758
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (uključujući založena sredstva)	-	4,359,850
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća (uključujući založena sredstva)	-	472,892
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,281,251	1,524,613
Kredit i potraživanja od komitenata	38,765,127	28,894,906
Ostala sredstva	78,686	142,502
Finansijske obaveze	45,614,578	35,259,993
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	6,180,692	6,277,751
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	39,165,999	28,762,098
Ostale obaveze	267,887	220,144

Primenom MSFI 9 Banka nije vršila reklasifikaciju finansijskih sredstava i obaveza. U narednom pregledu su prikazana finansijska sredstva i obaveze prema kategorijama u skladu sa MSFI 9.

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Finansijska sredstva	55,488,326	40,259,372
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,643,117	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	6,278	470
Hartije od vrednosti	6,713,867	4,857,030
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,281,251	1,524,613
Kredit i potraživanja od komitenata	38,765,127	28,894,906
Ostala sredstva	78,686	142,502
Finansijske obaveze	45,614,578	35,259,993
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	6,180,692	6,277,751
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	39,165,999	28,762,098
Ostale obaveze	267,887	220,144

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Neto izloženost kreditnom riziku (nastavak)

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Vanbilansne stavke (neto)	15,885,912	10,324,789
Garancije i akreditivi	7,878,526	5,141,392
Velika pravna lica	693,640	603,489
Srednja, mala, mikro i preduzetnici	6,770,974	4,523,186
Stanovništvo	708	10,663
Ostali klijenti	413,204	4,054
Neiskorišćene obaveze	8,007,386	5,183,397
Velika pravna lica	516,977	271,155
Srednja, mala, mikro i preduzetnici	7,251,205	4,672,415
Stanovništvo	238,776	237,535
Ostali klijenti	428	2,292

Bruto izloženost kreditnom riziku

Bruto izloženost kreditnom riziku po osnovu kredita i potraživanja od komitenata je povećana za 8,621,219 hiljada dinara. Povećana je izloženost prema srednjim, malim, mikro pravnim licima i preduzetnicima za 7,740,979 hiljade dinara, velikim pavnim licima za 274,008 hiljada dinara stanovništvu za 3,435,623 hiljada dinara. Izloženost je smanjena za 2,424,693 hiljada dinara prema ostalim klijentima, neprofitnim pravnim licima, pravnim licima koja se bave društvenom delatnosti i pravna lica u stečaju, a u javnom sektoru za 404,698 hiljade dinara.

U strukturi bruto kredita i potraživanja od komitenata najveće procentualno smanjenje je kod ostalih klijenata za 93.86% i javnom sektoru za 86.35%, dok je kod ostalih kategorija došlo do povećanja iznosa i to procentualno kod stanovništva za 41.60% , srednjih, malih, mikro klijenata i preduzetnika za 40.27% i velikih pravnih lica 26.39%.

Kreditni rizik - bruto izloženost (u hiljadama dinara)

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Finansijska sredstva	56,933,648	42,951,415
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,644,011	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	6,278	470
Hartije od vrednosti	6,713,867	4,857,196
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,283,173	1,524,692
Kredit i potraživanja od komitenata	40,194,945	31,573,726
Od toga:		
Javni sektor	63,987	468,685
Velika pravna lica	1,312,234	1,038,226
Srednja, mala, mikro i preduzetnici	26,965,841	19,224,862
Stanovništvo	11,694,196	8,258,573
Ostali klijenti	158,687	2,583,380
Ostala sredstva	91,374	155,480

Bruto izloženost kreditnom riziku po osnovu vanbilansnih stavki povećana je 31. decembra 2018. godine u odnosu na 31. decembar 2017. godine za 5,560,380 hiljada dinara. Bruto izloženost po osnovu garancija i akreditiva prema velikim pravnim licima povećana je za 90,157 hiljada dinara, prema srednjim, malim i mikro privrednim društvima i preduzetnicima za iznos od 2,248,561 hiljada dinara, prema i ostalim klijentima za 409,178 hiljade dinara, dok je prema stanovništvu smanjena za 9,954 hiljade dinara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Bruto izloženost kreditnom riziku (nastavak)

Neiskorišćene obaveze veće su 31. decembra 2018. godine u odnosu na 31. decembar 2017. godine za 2,822,438 hiljadu dinara, odnosno za 54.40%. Bruto izloženost po osnovu neiskorišćenih obaveza prema velikim pravnim licima povećana je za 245,792 hiljade dinara, prema srednjim, malim i mikro privrednim društvima i preduzetnicima za iznos od 2,577,271 hiljada dinara, prema stanovništvu za 1,246 hiljade dinara, dok je smanjena prema ostalim klijentima (neprofitna društva i društva koja se bave društvenom delatnosti) za 1,871 hiljadu dinara.

Bruto izloženost po vanbilansnim stavkama (u hiljadama dinara)

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Vanbilansne stavke	15,890,224	10,329,844
Garancije i akreditivi	7,879,393	5,141,452
Velika pravna lica	693,646	603,489
Srednja, mala, mikro i preduzetnici	6,771,807	4,523,246
Stanovništvo	709	10,663
Ostali klijenti	413,232	4,054
Neiskorišćene obaveze	8,010,830	5,188,392
Velika pravna lica	517,027	271,235
Srednja, mala, mikro i preduzetnici	7,254,515	4,677,244
Stanovništvo	238,858	237,612
Ostali klijenti	430	2,301

Ukupne bilansne i vanbilansne izloženosti prema pojedinim sektorima kreću se u okviru propisanih internih limita:

- Javni sektor (republički organi i organizacije, fond obaveznog socijalnog osiguranja, autonomna pokrajna, lokalna samouprava, pravna lica koja se finansiraju iz budžeta) najviše do 10% od bruto bilansne aktive koje se klasifikuju – sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine učešće je 0.35%.
- Privredna društva najviše do 90% od bruto bilansne aktive i vanbilansnih stavki koje se klasifikuju – sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine učešće iznosi 64.39%.
- Stanovništvo najviše do 25% od bruto bilansne aktive i vanbilansnih stavki koje se klasifikuju - sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine učešće iznosi 20.42%.

Obevređenost finansijskih sredstava

Uvod

U skladu sa zahtevima MSFI 9, Banka je uspostavila metodologiju za procenu ispravke vrednosti finansijskih sredstava (Metodologija za obračun ispravke vrednosti u skladu sa IFRS 9). Metodologija se primenjuje na sve vrste finansijskih instrumenata koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, ili fer vrednosti kroz ostali ukupan rezultat, osim na:

- Učešća u zavisnim entitetima, pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima koja se računovodstveno obuhvataju u skladu sa MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izveštaji, MRS 27 - Pojedinačni finansijski izveštaji ili MRS 28 - Učešća u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (osim u slučajevima kada MSFI 10, MRS 27 ili MRS 28 zahtevaju ili dozvoljavaju entitetu da obračunava učešće u zavisnom entitetu, pridruženom entitetu ili zajedničkom ulaganju u skladu sa nekim ili svim zahtevima MSFI 9);
- Prava i obaveze poslodavca po planovima o primanjima zaposlenih, na koja se primenjuje MRS 19 Primanja zaposlenih;
- Prava i obaveze koji su u delokrugu MSFI 15 Prihodi od ugovora sa kupcima koji su finansijski instrumenti, osim onih koje MSFI 15 propisuje da treba računovodstveno da se obuhvate u skladu sa ovim standardom.

Finansijski instrumenti definisani su u MRS 32, koji ih definiše kao ugovore na osnovu koga nastaje finansijsko sredstvo jednog entiteta i finansijska obaveza ili instrument kapitala drugog entiteta. Samim tim, finansijska sredstva za potrebe zahteva koji se odnose na obračun ispravke vrednosti, su:

- gotovina i
- ugovorno pravo, koje podrazumeva - primanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva od drugog entiteta ili razmene finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza s drugim entitetom pod uslovima koji su potencijalno povoljni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Priznavanje i modifikacija finansijskih sredstava

Banka priznaje finansijsko sredstvo u svojim finansijskim izveštajima onda kada postane jedna od ugovornih strana u samom instrumentu. Pri početnom priznavanju Banka odmerava finansijsko sredstvo po fer vrednosti uvećanoj ili umanjenoj, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva.

U nekim okolnostima ponovo ugovaranje ili modifikacija ugovornih tokova gotovine finansijskog sredstva mogu da dovedu do prestanka priznavanja postojećeg finansijskog sredstva u skladu sa ovim standardom. Kada modifikacija finansijskog sredstva rezultira u prestanku priznavanja postojećeg finansijskog sredstva i naknadnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva, modifikovano sredstvo se smatra "novim" finansijskim sredstvom za svrhe ovog standarda.

U ovakvim situacijama, Banka vrši kvantitativnu i kvalitativnu procenu i ocenjuje da li postoji značajna razlika između novčanih tokova originalnog finansijskog sredstva i novčanih tokova modifikovanog ili zamenjenog finansijskog sredstva. Ukoliko postoji značajna razlika u novčanim tokovima, ugovorna prava od originalnog finansijskog sredstva se smatraju isteklim i treba priznati novo sredstvo izdato pod novim uslovima.

Finansijsko sredstvo može biti modifikovano ili zamenjeno, kao deo transakcije sa istom ugovornom stranom. Na primer, kada je dužnik u finansijskim poteškoćama, sa kreditorima se može pregovarati o restrukturiranju nekih ili svih dužnikovih obaveza, kako bi se omogućio adekvatan otplatni kapacitet duga, bilo u potpunosti ili delimično. Ovakve okolnosti se često u praksi nazivaju „forbearance“.

Modifikacije koje prouzrokuju prestanak priznavanja starog finansijskog sredstva i inicijalno priznavanje novog, a koje su bile motivisane padom u kreditnoj sposobnosti i otplatnom kapacitetu, vode inicijalnom priznavanju finansijskih sredstava koje standard definiše kao „POCI“ (Purchased or Originated Credit-Impaired), tj. sredstva koja su obezvređena u momentu inicijalnog priznavanja.

MSFI 9 u slučaju značajne modifikacije finansijskog instrumenta ukazuje na potrebu za prestankom priznavanja starog finansijskog sredstva i priznavanjem novog po fer vrednosti na dan priznavanja. Prestanak priznavanja dovodi do trajnog dobitka ili gubitka, koji mora biti priznat u okviru bilansa uspeha, a jednakog razlici između amortizovane vrednosti starog finansijskog sredstva i fer vrednost novog finansijskog sredstva umanjenoj za iznos očekivanih kreditnih gubitaka priznatih kao ispravka vrednosti na novom finansijskom sredstvu.

Očekivani kreditni gubitak

MSFI 9 uvodi koncept očekivanog kreditnog gubitka koji Banka treba da identifikuje i prizna po osnovu svih finansijskih sredstava pod delokrugom ovog standarda. Banka obračunava i priznaje ispravku vrednosti u skladu sa Metodologijom za sve finansijske instrumente koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti kao i za finansijska sredstva koja se odmeravaju po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Ispravka vrednosti se za FVOCI instrumente obračunava kao i za finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti (evidentira se kao rashod u bilansu uspeha) ali se kumulirana ispravka u finansijskim izveštajima ne oduzima od fer vrednosti sredstva, već se oduzima od ukupne promene fer vrednosti koja se evidentira u ostalom rezultatu.

Obračunati očekivani kreditni gubici predstavljaju verovatnoćom ponderisane procene kreditnih gubitaka (tj. sadašnja vrednost svih razlika ugovorenih novčanih tokova i novčanih tokova koje banka očekuje da primi) tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Samim tim, za finansijska sredstva, kreditni gubitak je sadašnja vrednost razlike između:

- ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru; i
- tokova gotovine koje Banka očekuje da primi,

dok je za nepovučene obaveze po odobrenom kreditu, kreditni gubitak sadašnja vrednost razlike između:

- ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci ako imalac obaveze po zajmu povuče sredstva zajma i
- tokova gotovine koje Banka očekuje da primi ako se zajam povuče.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak (nastavak)

Banka klasifikuje sva finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u tri nivoa obezvređenosti u zavisnosti od stepena rizičnosti tj očekivanog gubitka i to:

- Nivo 1 pokriva svu novu finansijsku aktivu u trenutku inicijalnog priznavanja i instrumente koji nemaju značajno pogoršanje kreditnog kvaliteta od trenutka inicijalnog priznavanja ili su ti instrumenti u kategoriji niskog kreditnog rizika;
- Nivo 2 pokriva finansijske instrumente koji imaju značajno pogoršanje u kreditnom kvalitetu od trenutka inicijalnog priznavanja, ali ne postoji objektivni dokaz obezvređenja po osnovu kreditnih gubitaka;
- Nivo 3 pokriva finansijsku aktivu kod koje postoji objektivni dokaz obezvređenja na izveštajni datum odnosno tzv status „default-a“ odnosno statusa neplaćanja od strane klijenta, uključujući sva kupljena ili generisana kreditno obezvređena sredstva (POCI), kao sredstva obezvređena pri početnom priznavanju,

Za potrebe analize, Banka je identifikovala niz kriterijuma koje koristi za potrebe procene i koje koristi radi poređenja sa stanjem u momentu inicijalnog priznavanja finansijskog instrumenta u skladu sa MSFI 9. Identifikacija jednog ili više od navedenih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika usled čega se finansijska sredstva klasifikuju u Nivo 2 i to:

- Segment pravnih lica
  - 1) Docnja preko 30 dana u kontinuitetu na dan
  - 2) Blokada preko 30 dana bez prekida na dan
  - 3) Status FBE PE
  - 4) Zaduženost: Ukupne obaveze (dugoročne + kratkoročne obaveze)/kapital >1 i u isto vreme promena prodaje tj pad prihoda veći od 30%
  - 5) Zaduženost: Ukupne obaveze (dugoročne + kratkoročne obaveze)/kapital >1 u isto vreme Ročna neusklađenost (obrotna imovina – kratkoročne obaveze) < 1 i u isto vreme Neadekvatni tokovi gotovine (tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti – kratkoročne finansijske obaveze) <1

Za novoosnovana društva se ne uzima u obzir kriterijum 4 i 5.

- Segment fizičkih lica
  - 1) Docnja preko 30 dana u kontinuitetu na dan
  - 2) Status FBE PE

FBE PE status podrazumeva status restrukturiranog neproblematičnog potraživanja kod kojih je došlo do promene uslova pod kojima je ugovoren kredit ali koji nisu posledica pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika.

Za potrebe klasifikacije finansijskih sredstava u Nivo 3, Banka je identifikovala listu indikatora koji se prate radi identifikacije tzv. statusa default-a a koji su zasnovani bazi na opštih (regulatornih) indikatora default-a (docnja, blokada, stečaj, FBE NPE) kao i na bazi kvantitativnih pokazatelja u bilansima klijenata koji su određeni na bazi istorije kretanja portfolija Banke. Identifikovani indikator default-a su sledeći:

- Segment pravnih lica
  - 1) Docnja preko 90 dana u kontinuitetu na dan
  - 2) Blokada preko 90 dana bez prekida na dan
  - 3) FBE NPE
  - 4) Stečaj ili likvidacija i tuženi
  - 5) Gubitak iznad visine kapitala, u isto vreme Neadekvatni tokovi gotovine (tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti – kratkoročne finansijske obaveze) <1 i u isto vreme pad prihoda veći od 50% prema zvaničnim godišnjim finansijskim izveštajima za poslednje dve godine
  - 6) POCI

Za novoosnovana društva se ne uzima u obzir kriterijum 5.

- Segment fizičkih lica
  - 1) Docnja preko 90 dana u kontinuitetu na dan
  - 2) Tuženi
  - 3) FBE NPE
  - 4) POCI

FBE NPE status podrazumeva status restrukturiranog problematičnog potraživanja koje je restrukturirano usled pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak (nastavak)

Kriterijumi docnje uključuju materijalno značajno kašnjenje koje se definiše kao bar 1% pojedinačnog potraživanja, ali ne manje od RSD 1,000 za fizičko lice, odnosno RSD 10,000 za pravno lice.

U skladu sa navedenim, Banka obračunava na svaki datum izveštavanja ispravku vrednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog veka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 2), ili postoji identifikovan objektivan dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u nivou 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 1).

Na ovaj način obračunati očekivani kreditni gubici za ceo period trajanja finansijskog instrumenta predstavljaju gubitke koje Banka priznaje za potrebe obračuna ispravke vrednosti u nivou 2 i nivou 3, dok najviše jednogodišnji deo ovako obračunatih kreditnih gubitaka, predstavlja očekivani kreditni gubitak koji se priznaje za finansijske instrumente u nivou 1.

Pristup Banke za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za ceo period trajanja finansijskog instrumenta se može prikazati sledećom formulom:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

ECL - Expected credit loss (očekivani kreditni gubitak)

EAD - Exposure at default (izloženost u trenutku default-a)

MPD - Marginal Probability of default (marginalna verovatnoća default-a)

LGD - Loss given default (gubitak u slučaju default-a klijenta)

DF - EIR based discount factor (diskontni faktor zasnovan na EKS)

EAD komponenta

EAD, odnosno izloženost u slučaju statusa default-a predstavlja procenu knjigovodstvene vrednosti potraživanja Banke u skladu sa MSFI 9 u momentu default-a, uzimajući u obzir profil ugovorenih novčanih tokova kao i moguća dodatna povlačenja iz odobrenih linija pre momentu default-a. Kod finansijskih instrumenata kod kojih ne postoje definisani novčani tokovi, kao ni ugovoreni rokovi dospeća, Banka iste utvrđuje na osnovu empirijskog iskustva.

U skladu sa gore navedenim, Banka obračunava faktore kreditne konverzije, i to odvojeno za:

- Plative, činidbene garancije i akreditive,
- Neiskorišćene limite po kreditnim linijama (i to posebno za opozive i posebno za neopozive),
- Kreditne kartice,
- Overdraft-e po segmentu.

PD parametar

Probability of default (PD), odnosno verovatnoća dužnika da će dospeti u status default-a tokom perioda trajanja finansijskog instrumenta predstavlja jedan od osnovnih parametara koji se koristi u obračunu ispravke vrednosti u skladu sa MSFI 9 i kao takav pretrpeo je značajne promene u odnosu na pristup obračunu istog za potrebe obračuna ispravke vrednosti u skladu sa MRS 39.

Migracione matrice, kao osnovu za obračun PD, koje Banka obračunava za svaki podsegment pojedinačno posmatrajući godišnje migracije klijenata iz internih rejting kategorija 1, 2, 3 i 4 u internu kategoriju 5 (default kategorija) za period od 31. decembra 2012. godine do 31. decembra 2018. godine.

U kontekstu višegodišnjih PD-eva, bitno je da se na pravi način napravi razlika između nekoliko tipova PD-eva. Zbog toga, Banka konzistentno primenjuje terminologiju definisanu u okviru Metodologije. Svi dalje opisani tipovi PD-eva su dostupni kako na nivou pojedinačnog finansijskog instrumenta tako i na nivou internog rejtinga u okviru svakog od segmenata pojedinačno:

- Marginalni PD se odnosi na verovatnoću default-a (bezuslovnu) koja će se desiti tačno u trenutku t .
- Forward PD (takođe i kao uslovni PD) se odnosi na verovatnoću default-a koja će se desiti u periodu t pretpostavljajući da nije bilo default-a između trenutka t_0 i početka perioda t .
- Kumulativni PD se odnosi na verovatnoću default-a koja će se desiti zaključno sa periodom t . Verovatnoća da će se realizovati default pre ili zaključno sa rokom dospeća T odgovara lifetime PD, odnosno verovatnoći default-a za ceo period života finansijskog instrumenta.
- Forward lifetime PD se odnosi na uslovnu verovatnoću da će se desiti default u okviru intervala (t, T) uzimajući u obzir da nije bilo default-a između perioda t_0 početka perioda t .

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE 31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak (nastavak)

Banka u razvoju PD parametara koji se koriste za potrebe obračuna ispravke vrednosti u skladu sa Metodologijom, radi usaglašenosti sa zahtevima IFRS 9 primenjuje sledeća prilagođavanja:

- Prilagođavanje u vremenu („Point-in-time“);
- Uzimanje u obzir budućih informacija o makroekonomskim uslovima (forward-looking) pri čemu Banka ispituje veze koje postoje između ostvarenih default rate-ova i sledećih faktora koji su identifikovani kao materijalno značajni: interno procenjena stopa PD-a po posmatranim segmentima u datom trenutku, kretanje GDP-a, stopa nezaposlenosti, stope inflacije, monetarni agregat M3, kretanje kursa RSD/EUR.

Buduće informacije o makroekonomskim uslovima (forward-looking)

Uticaj kretanja makroekonomskih varijabli na kretanje default rate-ova sprovodi se korišćenjem zasebno za segmente fizičkih i pravnih lica (zbirno za sve podsegmente u okviru ovih segmenata), kako bi utvrdila zakonitost i vezu koja je postojala u posmatranom istorijskom periodu između ostvarene kvartalne stope default rate-a, i nezavisnih varijabli.

Ovom prilikom, Banka ispituje veze koje postoje između ostvarenih stopa default-a (kao zavisne promenjive) i kretanja makroekonomskih faktora koji su identifikovani da imaju materijalno značajni efekat na default stope (kao nezavisno promenljivih).

Banka procenjuje linearnom regresijom vezu između posmatranih parametara na početku kalendarske godine i jednom godišnje vrši ažuriranje komponenti modela i reprocentu same linearne regresije na način da ti parametri važe za naredni posmatrani izveštajni period. U tom smislu, a radi potvrde pouzdanosti, vodi se računa da linearna regresija ispuni uslove statističke značajnosti.

LGD Parametar

Loss given default, odnosno LGD predstavlja procenu gubitka kod pojedinačnog finansijskog instrumenta, pod pretpostavkom dešavanja default-a, odnosno statusa neizmirenja obaveza. LGD predstavlja jednu od ključnih komponenti za obračun parametara kreditnog rizika u obračunu očekivanih kreditnih gubitaka.

Naime, u svojoj proceni kreditnih gubitaka odmerenih u skladu sa Metodologijom i MSFI 9, Banka želi da odrazi mogućnost naplate kako iz redovnih novčanih tokova, tako i iz kolaterala i drugih sredstava obezbeđenja, koji su direktno povezani sa datim finansijskim instrumentom. U tom smislu, Banka primenjuje generalno koncept razdvajanja LGD komponente na LGD secured i LGD unsecured u zavisnosti od stepena obezbeđenosti pojedinačnog plasmana.

Za potrebe obračuna LGD secured-a, odnosno očekivanog stopa gubitka nakon realizacije kolaterala, Banka uzima u obzir sve interno raspoložive kolaterale gde postoji procena o mogućoj naplativosti. U tom procesu, Banka se vodi istorijskim iskustvom o realizaciji kolaterala.

Za potrebe obračuna LGD-a unsecured-a, Banka prati naplatu slučajeva u default-u i identifikuje izvore iz kojih je došlo do iste. U te svrhe, odvojeno se posmatra svaki ulazak potraživanja u status neizmirenja obaveza, kao i hronološki identifikuju sve naplate po tom osnovu.

Pristup segmentu izloženosti prema državama i finansijskim organizacijama

U nedostatku istorije naplate, Banka za potrebe obračuna ispravke vrednosti u skladu sa Metodologijom primenjuje LGD u skladu sa Bazelskom regulativom.

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici

Uvod

Procena obračuna ispravke vrednosti u skladu sa Metodologijom za izloženosti koje se nalaze u nivou 3 se vrši za:

- sve izloženost sa identifikovanim statusom neizmirenja obaveza, tj. statusom defaulta;
- sve finansijske instrumente koji ispunjavaju definiciju POCI u skladu sa IFRS 9.

Za ove finansijske instrumente, ispravka vrednosti se obračunava kao razlika između bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih tokova gotovine diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak (nastavak)

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici (nastavak)

Uvod (nastavak)

U slučaju POCI sredstava kao prvobitna ili inicijalna, obračunava se efektivna kamatna stopa prilagođena za kreditni rizik. Takva efektivna kamatna stopa je interna stopa prinosa koja svodi sadašnju vrednost očekivanih novčanih tokova tog sredstva na fer vrednost POCI sredstva u momentu inicijalnog priznavanja. Smatra se da na ovaj način ovakva efektivna kamatna stopa već sadrži očekivane kreditne gubitke.

Procena na pojedinačnoj osnovi

Kako u skladu sa standardom, očekivani kreditni gubici predstavljaju verovatnoćom ponderisane procene kreditnih gubitaka, Banka uvažava postojanje više mogućih scenarija naplate prilikom procene očekivanih budućih tokova gotovine. Tom prilikom, scenarija koja se uzimaju u obzir su:

- realizacija kolaterala,
- restrukturiranje i reprogramiranje,
- stečaj,
- prodaja potraživanja,
- namirenje i
- sve ostalo što smatra relevantnim.

Banka procenjuje izvore naplate iz dužnikovih očekivanih budućih operativnih novčanih tokova (dužnik nastavlja da posluje kao going-concern) ili naplatu očekuje putem aktiviranja i realizacije sredstava obezbeđenja plasmana (očekivanje da dužnik kao takav prestaje da postoji kao going-concern i postaje "gone") na bazi sledećih kriterijuma:

- 1) Pravna lica – svi dužnici u momentu dobijanja FBE NPE statusa se po definiciji smatraju gone concern dužnicima i procena obezvređenja se vrši uz očekivanje naplate iz aktivacije sredstava obezbeđenja, a definisani period praćenja je 6 meseci ili tri uzastopna plaćanja (koja obuhvataju i glavicu i kamatu, ili kamatu) pri čemu nije identifikovana docnja duža od 90 dana. Nakon isteka definisanog perioda praćenja dužnik može preći u going status i procena obezvređenja se može vršiti na bazi procene naplate iz očekivanih budućih operativnih novčanih tokova;
- 2) Fizička lica - svi dužnici u momentu dobijanja FBE NPE statusa kod kojih postoji dokazana kreditna sposobnost kroz identifikovan potencijal otplate (a. zarade iz radnog odnosa i/ili b. druge redovne prihode koje može dokumentovati - prihodi od zakupnina, po osnovu Ugovora o delu, Ugovora o zaposlenju na određeno vreme, prihodi od poljoprivredne delatnosti, od pružanja usluga, prihodi od privremeno-povremenih poslova i dr.) mogu se smatrati going concern dužnicima i obezvređenja se može vršiti na bazi procene naplate iz očekivanih budućih operativnih novčanih tokova. Ukoliko to nije slučaj, tretiraju se kao gone concern, sve do ispunjena navedenog uslova postojanja kreditne sposobnosti, i procena se vrši iz aktivacije sredstava obezbeđenja.

Prilikom određivanja procenata verovatnoće određenih scenarija, Banka se vodi istorijom realizacije i naplate problematičnih slučajeva, ali i specifičnostima pojedinačnog finansijskog instrumenta i u skladu sa tim im dodeljuje odgovarajuće pondere, koji u zbiru svih scenarija moraju iznositi 100%. Ukoliko klijent ispunjava uslove da se smatra going concern, Banka može definisati barem jedan scenario u kojem se naplata vrši iz očekivanih budućih novčanih tokova. U suprotnom se scenarija dešinišu pod gone concern pretpostavkom - naplata se očekuje putem aktiviranja i realizacije sredstava obezbeđenja plasmana. Na ovaj način, konačni obračunati kreditni gubici ispunjavaju definiciju standarda na način da predstavljaju verovatnoćom ponderisane procene kreditnih gubitaka.

Banka primenjuje faktore umanjenja vrednosti i periode realizacije na način na koji je to propisano Procedurom upravljanja, vrednovanja i osiguranjem kolaterala. Na gore opisan način, vrši se procena očekivanih kreditnih gubitaka za sve finansijske instrumente u nivou 3, koji prelaze prag materijalnosti od RSD 1,5 miliona za fizička lica na nivou partije i RSD 2,5 miliona za pravna lica na nivou klijenta. Prilikom definisanja pragova materijalnosti, Banka se vodila pragovima materijalnosti koji postoje u okviru internih procedura kreditnog odobrenja, kao i odnosom istog u odnosu na celokupni portfolio, ali uzimajući u obzir operativnu mogućnost obračuna odgovarajućeg broja partija na osnovu procene od slučaja do slučaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Očekivani kreditni gubitak (nastavak)

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici (nastavak)

Procena na grupnoj osnovi

Za sve ostale izloženosti primenjuje se grupni pristup, koji podrazumeva grupisanje preostalih finansijskih instrumenata u nivou 3 po podsegmentima i to:

- fizičkih lica
- pravnih lica (uključujući banke i druge finansijske institucije koje nemaju eksterni rejting)
- izloženosti prema državama i ostalim državnim institucijama (država I ostale vladine institucije, banke I finansijske institucije).

Dalje, segment fizičkih lica je podeljen prema proizvodima na podsegmente i to na:

- Stambene kredite
- Gotovinske i potrošačke kredite
- Kredite poljoprivrednicima/preduzetnicima
- Kreditne kartice i minusi po tekućim računima (overdraft)
- Potraživanje za naknade po osnovu platnog prometa od Poljoprivrednika / Preduzetnici / Pravna lica

Segment pravnih lica se posmatra kao jedna celina.

Garancije za koje je nalogodavac fizičko lice idu u grupu pravnih lica.

Banka dalje u okviru svakog podsegmenta deli dužnike po grupama dana docnje na sledeće Interne rejting kategorije:

Interna rejting kategorija	Dani docnje
1	0
2	1 do 30
3	31 do 60
4	61 do 90
5	Preko 90

Pri čemu su dužnici u grupi 5, dužnici sa default statusom.

Efekat prve primene MSFI 9 iznosi na dan 1. januara 2018. godine 142,258 hiljada dinara i rezultat je povećanja obezvređenja finansijskih sredstava za isti iznos.

Razlike u knjigovodstvenim vrednostima finansijskih sredstava koje proističu iz primene MSFI 9 su priznate u okviru kapitala, na dan 1. januara 2018. godine.

Prva primena MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine nije uticala na pad racia adekvatnosti kapitala s obzirom na to da se za efekte prve primene korigovala pozicija koja nije sastavni deo regulatornog kapitala.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici (nastavak)

Procena na grupnoj osnovi (nastavak)

U nastavku su prikazani efekti prve primene MSFI 9 standarda na datum 1. januara 2018. za bilansnu izloženost Banke.

	Ispravka vrednosti 31. decembar 2018. godine			Ispravka vrednosti nakon prve primene 1. januar 2018.			Ispravka vrednosti 31. decembar 2017. završno stanje
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	
<u>Vrednovanje po amortizovanoj vrednosti</u>							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	894	-	-	543	-	-	-
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1,922	-	-	369	-	10	79
Kreditni i potraživanja od komitenata	88,701	70,675	1,270,442	71,190	22,259	2,709,444	2,678,820
Ostala sredstva	1	1	12,686	4	1	18,432	12,978
<u>Vrednovanje po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat</u>							
Hartije od vrednosti	-	-	-	12,200	-	49	166
Ukupno	91,518	70,676	1,283,128	84,306	22,260	2,727,935	2,692,043

U nastavku su prikazani efekti prve primene MSFI 9 standarda na datum 1. januara 2018. za vanbilansne izloženosti Banke. Rezervisanja za vanbilansne stavke se odnose na izloženosti po osnovu garancija, akreditiva i neiskorišćenih preuzetih obaveza Banke koje su pod uticajem kreditnog rizika.

Vrednovanje po amortizovanoj vrednosti	Rezervisanja za vanbilansne stavke 31. decembar 2018. godine			Stanje nakon prve primene na rezervisanja 1. januar 2018			Rezervisanja za vanbilansne stavke 31. decembar 2017
	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	završno stanje
Garancije i akreditivi	83	33	748	679	10	6	59
Neiskorišćene obaveze	3,203	235	10	3,507	291	362	4,996
Ukupno	3,286	268	758	4,186	301	368	5,055

Tokom primene standarda MRS 39 obračun ispravke vrednosti za hartije od vrednosti nije uključivao i izloženosti prema Republici Srbiji. Nakon stupanja na snagu standarda MSFI 9 obuhvat obračuna je proširen na sve izloženosti po osnovu hartija od vrednosti bez obzira na tip dužnika. Nakon obračuna efekata prve primene standarda MSFI 9 iznosi ispravke vrednosti za hartije od vrednosti su konta kapitala su ukinuti priznavanjem kroz gubitke po osnovu promene vrednosti dužničkih instrumenata.

U nastavku su prikazani efekti koji su uticali na kretanje ispravke vrednosti u periodu nakon prve implementacije MSFI standarda, a zaključno sa 31. decembrom 2018.

	Nivo 1			Nivo 2			Nivo 3		
	Promene u parametrima (PD, LGD, EAD)	Promena metodologije	FX i ostale promene	Promene u parametrima (PD, LGD, EAD)	Promena metodologije	FX i ostale promene	Promene u parametrima (PD, LGD, EAD)	Promena metodologije	FX i ostale promene
Gotovina i sredstva kod centralne banke	350	-	1	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrednosti	(206)	-	(11,994)	-	-	-	(49)	-	-
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1,553	-	-	-	-	-	(10)	-	-
Kreditni i potraživanja od komitenata	20,373	-	(2,862)	50,696	-	(2,280)	(1,439,002)	-	-
Ostala sredstva	(3)	-	-	-	-	-	(5,747)	-	1
Ukupno	22,067	-	(14,855)	50,696	-	(2,280)	(1,444,808)	-	1

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici (nastavak)

Procena na grupnoj osnovi (nastavak)

Efekat smanjenja ispravke vrednosti na hartijama od vrednosti nije posledica ukidanja ispravke vrednosti već prenosa efekta nakon obračuna prve implementacije sa računa ispravke vrednosti na dobitke/gubitke po osnovu promene vrednosti dužničkih instrumenata.

U nastavku su prikazana kretanja izloženosti po nivoima obezvređenosti u periodu nakon prve implementacije MSFI standarda, a zaključno sa 31. decembrom 2018.

	Promene u izloženosti kreditnom riziku između prve primene i 31. decembar 2018. godine			
	Početno stanje na 1.1.2018.	nivo 1	nivo 2	nivo 3
Gotovina i sredstva kod centralne banke	Početno stanje na 1.1.2018.	4,839,851	-	-
	u nivo 1	-	-	-
	u nivo 2	-	-	-
	u nivo 3	-	-	-
	nova produkcija	2,804,160	-	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	-	-	-
	Krajnje stanje na 31.12.2018	7,644,011	-	-
Potraživanja po osnovu derivata	Početno stanje na 1.1.2018.	470	-	-
	u nivo 1	-	-	-
	u nivo 2	-	-	-
	u nivo 3	-	-	-
	nova produkcija	5,808	-	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	-	-	-
	Krajnje stanje na 31.12.2018	6,278	-	-
Hartije od vrednosti	Početno stanje na 1.1.2018.	4,857,084	52	60
	u nivo 1	274	(274)	-
	u nivo 2	-	47	(47)
	u nivo 3	(22)	-	22
	nova produkcija	2,631,931	-	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	(775,721)	449	12
	Krajnje stanje na 31.12.2018	6,713,546	274	47
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	Početno stanje na 1.1.2018.	1,524,680	-	12
	u nivo 1	4	-	(4)
	u nivo 2	-	-	-
	u nivo 3	(12)	-	12
	nova produkcija	758,497	-	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	-	-	(16)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	2,283,169	-	4
Kreditni i potraživanja od komitenata	Početno stanje na 1.1.2018.	23,693,709	2,934,096	4,945,921
	u nivo 1	638,796	(609,169)	(29,627)
	u nivo 2	(1,031,140)	1,043,956	(12,816)
	u nivo 3	(39,865)	(58,650)	98,515
	nova produkcija	21,315,584	2,988,450	16,485
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	(11,892,884)	(1,493,979)	(2,312,437)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	32,684,200	4,804,704	2,706,041
Ostala sredstva	Početno stanje na 1.1.2018.	99,466	388	55,626
	u nivo 1	782	(59)	(723)
	u nivo 2	(113)	292	(179)
	u nivo 3	(1,756)	(47)	1,803
	nova produkcija	15,981	586	532
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	(64,365)	(387)	(16,453)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	49,995	773	40,606
Ukupno	Krajnje stanje na 31.12.2018	49,381,199	4,805,751	2,746,698

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici (nastavak)

Procena na grupnoj osnovi (nastavak)

U nastavku su prikazana kretanja ispravke vrednosti po nivoima obezvređenosti u periodu nakon prve implementacije MSFI standarda, a zaključno sa 31. decembrom 2018.

	Promene u ispravkama vrednosti između prve primene i 31. decembar 2018. godine			
		nivo 1	nivo 2	nivo 3
Gotovina i sredstva kod centralne banke	Početno stanje na 1.1.2018.			
	Početno stanje na 1.1.2018.	543	-	-
	u nivo 1	-	-	-
	u nivo 2	-	-	-
	u nivo 3	-	-	-
	nova produkcija	351	-	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	-	-	-
Krajnje stanje na 31.12.2018	894	-	-	
Hartije od vrednosti	Početno stanje na 1.1.2018.	12,200	-	49
	u nivo 1	-	-	-
	u nivo 2	-	-	-
	u nivo 3	-	-	-
	Evidentiranje efekata prve primene MSFI 9 za HOV u korist kapitala (FVOCI)	(11,994)	-	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	(206)	-	(49)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	-	-	-
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	Početno stanje na 1.1.2018.	369	-	10
	u nivo 1	16	(16)	-
	u nivo 2	-	-	-
	u nivo 3	-	-	-
	nova produkcija	1,537	16	-
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	-	-	(10)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	1,922	-	-
Kreditni i potraživanja od komitenata	Početno stanje na 1.1.2018.	71,190	22,259	2,709,444
	u nivo 1	2,275	(2,191)	(84)
	u nivo 2	(14,931)	15,409	(478)
	u nivo 3	(22,864)	(8,577)	31,441
	nova produkcija	63,389	44,735	7,470
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	(10,358)	(960)	(1,477,351)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	88,701	70,675	1,270,442
Ostala sredstva	Početno stanje na 1.1.2018.	4	1	18,432
	u nivo 1	539	(1)	(538)
	u nivo 2	-	97	(97)
	u nivo 3	(44)	-	44
	nova produkcija	4	1	270
	otplate, otpis i prenos na vanbilans	(502)	(97)	(5,425)
	Krajnje stanje na 31.12.2018	1	1	12,686
Ukupno	Krajnje stanje na 31.12.2018	91,518	70,676	1,283,128

Finansijska sredstva prema obezvređenju

Ukupna ispravka vrednosti za finansijska sredstva na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 1,445,322 hiljada dinara (31. decembra 2017. godine: 2,692,043 hiljada dinara) i manja je za 1,246,721 hiljadu dinara u odnosu na 31. decembar 2017. godine, odnosno za 46.31%. Najveći uticaj na smanjenje ukupnih ispravki vrednosti je imalo poboljšanje kvaliteta portfolija banke usled naplate problematičnih potraživanja i otpisa potraživanja koja su 100% ispravljena.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Nivo 3 i očekivani kreditni gubici (nastavak)

Finansijska sredstva prema obezvređenju (nastavak)

U narednom pregledu prikazana su finansijska sredstva prema nivou obezvređenja, u skladu sa MSFI 9.

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,644,011	4,839,851
Nivo 1	7,644,011	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	6,278	470
Nivo 1	6,278	470
Hartije od vrednosti	6,713,867	4,857,196
Nivo 1	6,713,546	4,857,084
Nivo 2	274	52
Nivo 3	47	60
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,283,173	1,524,692
Nivo 1	2,283,169	1,524,680
Nivo 3	4	12
Kreditni i potraživanja od komitenata	40,194,945	31,573,726
Nivo 1	32,684,200	23,693,709
Nivo 2	4,804,703	2,934,096
Nivo 3	2,706,041	4,945,921
Ostala sredstva	91,374	155,480
Nivo 1	49,995	99,466
Nivo 2	773	388
Nivo 3	40,606	55,626
Ukupno bruto	56,933,648	42,951,415
Ispravka vrednosti nivo 1 (napomena 18)	91,518	53,295
Ispravka vrednosti nivo 2 (napomena 18)	70,676	17,168
Ispravka vrednosti nivo 3 (napomena 18)	1,283,128	2,621,580
Ukupna ispravka vrednosti	1,445,322	2,692,043
Ukupno neto	55,488,326	40,259,372

Finansijska sredstva po kategorijama

U narednom pregledu prikazana su finansijska sredstva prema kategorijama koje služe za obračun ispravki vrednosti i to podeljene na:

- Sredstva koja se ne klasifikuju po MSFI 9 kao finansijska sredstva.
- Sredstva klasifikovana u nivo 1 prema MSFI 9.
- Sredstva klasifikovana u nivo 2 prema MSFI 9.
- Sredstva klasifikovana u nivo 3 prema MSFI 9.

Učešće bruto i neto finansijskih sredstava pojedinih kategorija u ukupnom iznosu finansijskih sredstava 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine prikazano je u sledećem pregledu:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Finansijska sredstva **prema kategorijama (nastavak)**

Pregled finansijskih sredstava prema nivoima i internim kategorijama u skladu sa Metodologijom obračuna ispravki vrednosti prema MSFI 9:

Kategorije	31. decembar 2018. godine		(u hiljadama dinara) 31. decembar 2017. godine	
	Bruto izloženost	Neto izloženost	Bruto izloženost	Neto izloženost
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,644,011	7,643,117	4,839,851	4,839,851
Nivo 1, od toga:	7,644,011	7,643,117	4,839,851	4,839,851
Interna rejting kategorija 1	3,641,686	3,641,686	2,496,308	2,496,308
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	4,002,325	4,001,431	2,343,543	2,343,543
Potraživanja po osnovu derivata	6,278	6,278	470	470
Nivo 1, od toga:	6,278	6,278	470	470
Interna rejting kategorija 1	6,278	6,278	470	470
Hartije od vrednosti	6,713,867	6,713,867	4,857,196	4,857,030
Nivo 1, od toga:	6,713,546	6,713,546	4,857,084	4,856,978
Interna rejting kategorija 1	55,215	55,215	4,857,084	4,856,978
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	6,658,331	6,658,331	-	-
Nivo 2, od toga:	274	274	52	52
Interna rejting kategorija 1	274	274	52	52
Nivo 3, od toga:	47	47	60	-
Interna rejting kategorija 1	47	47	60	-
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,283,173	2,281,251	1,524,692	1,524,613
Nivo 1, od toga:	2,283,169	2,281,247	1,524,680	1,524,613
Interna rejting kategorija 1	441,637	440,107	1,494,941	1,494,874
Interna rejting kategorija 2	-	-	4	4
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	1,841,532	1,841,140	29,735	29,735
Nivo 3, od toga:	4	4	12	-
Interna rejting kategorija 1	-	-	12	-
Interna rejting kategorija 5	4	4	-	-
Kreditni i potraživanja od komitenata	40,194,945	38,765,127	31,573,726	28,894,906
Nivo 1, od toga:	32,684,200	32,599,461	23,693,709	23,643,701
Interna rejting kategorija 1	29,126,918	29,075,104	21,810,977	21,766,198
Interna rejting kategorija 2	3,557,282	3,524,339	1,882,732	1,877,503
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	-	18	-	-
Nivo 2, od toga:	4,804,703	4,734,049	2,934,096	2,916,956
Interna rejting kategorija 1	3,859,229	3,814,354	2,588,036	2,575,869
Interna rejting kategorija 2	775,072	761,331	180,041	179,395
Interna rejting kategorija 3	114,464	108,829	153,323	150,221
Interna rejting kategorija 4	55,938	49,517	12,696	11,471
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	-	18	-	-
Nivo 3, od toga:	2,706,042	1,431,617	4,945,921	2,334,249
Interna rejting kategorija 1	246,780	193,587	1,676,468	1,105,885
Interna rejting kategorija 2	50,257	44,448	23,975	22,538
Interna rejting kategorija 3	1,225	238	55,080	50,526
Interna rejting kategorija 4	27,169	23,726	16,759	15,517
Interna rejting kategorija 5	2,380,611	1,169,600	3,173,639	1,139,783
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	0	18	-	-
Ostala sredstva	91,374	78,686	155,480	142,502
Nivo 1, od toga:	49,995	45,981	99,466	99,070
Interna rejting kategorija 1	48,199	44,186	99,271	98,882
Interna rejting kategorija 2	1,796	1,795	148	141
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	-	-	47	47
Nivo 2, od toga:	773	770	388	359
Interna rejting kategorija 1	185	184	313	290
Interna rejting kategorija 2	33	32	12	12
Interna rejting kategorija 3	48	47	54	52
Interna rejting kategorija 4	507	507	9	5
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	-	-	-	-
Nivo 3, od toga:	40,606	31,935	55,626	43,073
Interna rejting kategorija 1	806	397	43,939	36,497
Interna rejting kategorija 2	9	2	50	28
Interna rejting kategorija 3	11	2	70	50
Interna rejting kategorija 4	15	1	55	28
Interna rejting kategorija 5	13,394	7,262	11,512	6,470
Država, državne i ostale institucije sa eksternim rejtingom	26,371	24,271	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Finansijska sredstva prema kategorijama (nastavak)

Fer vrednost kolaterala

Sistem upravljanja sredstvima obezbeđenja u Banci podrazumeva skup aktivnosti i propisanih mera i pravila koje se primenjuju u cilju kontinuiranog evidentiranja, alokacije i vrednovanja sredstava obezbeđenja (kolaterala).

Kako bi umanjila svoju izloženost kreditnom riziku Banka kao obezbeđenje plaćanja uzima od dužnika kolaterale tj instrumente obezbeđenja. Instrumenti obezbeđenja koje Banka koristi mogu biti u formi:

- Finansijske imovine (garantnih depozita)
- Garancija izdatih od strane drugih banaka kao obezbeđenje plaćanja
- Hipoteke na nepokretnoj imovini (stambenih i poslovnih nepokretnosti)
- Zalogu na pokretnoj imovine (mašina, vozila oprema) i
- Drugih vidova kolaterala

Banka ne odobrava plasmane klijentima na osnovu vrednosti instrumenata obezbeđenja već na osnovu pozitivne procene njegove finansijske sposobnosti. U tom smislu instrumenti obezbeđenja se koriste isključivo u smislu smanjenja izloženosti kreditnom riziku.

Tipovi kolaterala i njihova fer vrednost u momentu izdavanja finansijskog instrumenta koji obezbeđuje usaglašen je sa tipom plasmana, njegovom ročnošću i tipom dužnika.

Instrumenti obezbeđenja su kao takvi upisani u relevantne registre koji su javno dostupni svim zainteresovanim stranama.

Banka može realizovati instrumente obezbeđenja samo nakon proglašenja statusa default-a i raskida ugovora sa dužnikom. Način naplate iz instrumenata obezbeđenja zavisi od tipa samog instrumenata. Fer vrednost (naplaćena vrednost) instrumenata obezbeđenja realizovanih tokom 2018. godine iznosi 494,144 hiljada dinara (2017: 520,341 hiljada).

Za potrebe procene dodatnog kreditnog rizika koji proizilazi iz mogućih problema u realizaciji sredstava obezbeđenja i vremenskog razmaka između neispunjenja obaveza dužnika i mogućnosti Banke da realizuje kolateral, tržišna vrednost kolaterala nad kojim je uspostavljen ili će biti uspostavljen instrument obezbeđenja umanjuje se kako bi se formirala vrednost koju bi Banka postigla u slučaju eventualne prodaje dobra za potrebe naplate svog potraživanja koje je tom imovinom obezbeđeno.

Fer vrednost kolaterala prikazana je u narednom pregledu po procenjenoj tržišnoj vrednosti, ali samo do visine potraživanja koja obezbeđuju. To važi za hipoteke, zaloge, depozite i garancije primljene od dužnika.

Pokriće ukupnih finansijskih sredstava ovako vrednovanim kolateralom na dan 31. decembra 2018. godine iznosi 32.89%. Pokriće bruto finansijskih sredstava u Nivou 1 ukupnim kolateralom je 86.73%, a pokriće samo hipotekama je 68.99%. Pokriće finansijskih sredstava u Nivou 2 ukupnim kolateralom je 8.44%. a hipotekama 13.23%. Pokriće finansijskih sredstava u Nivou 3 ukupnim kolateralom je 4.82%. a hipotekama 17.78%.

Procena fer vrednosti kolaterala i drugog obezbeđenja po plasmanima na dan 31. decembra 2018. godine

	Bruto aktiva	Hipoteke	Zaloge	Depoziti	Ostalo
Finansijska sredstva	56,933,648	14,024,512	2,448,601	1,379,344	875,462
Nivo 1	49,381,200	9,675,750	2,003,935	1,272,512	179,246
Nivo 2	4,805,751	1,855,545	413,243	106,212	696,216
Nivo 3	2,746,698	2,493,217	31,423	619	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Procena fer vrednosti kolaterala i drugog obezbeđenja po plasmanima na dan 31. decembra 2017. godine (nastavak)

	(u hiljadama dinara)				
	Bruto aktiva	Hipoteke	Zaloge	Depoziti	Ostalo
Finansijska sredstva	42,951,415	12,960,160	1,792,535	1,083,028	833,046
Nivo 1	35,016,721	7,554,497	1,430,635	957,832	129,068
Nivo 2	2,934,494	1,309,493	237,746	117,712	474,332
Nivo 3	5,000,199	4,096,169	124,155	7,484	229,646

Obračunat očekivani kreditni gubitak može biti 0 ukoliko je dati finansijski instrument u potpunosti obezbeđen kolateralima. Međutim, budući da postoji i određeni rizik od mogućnosti realizacije kolaterala Banka ne praktikuje da drži nulti nivo ispravke vrednosti. Zbog toga se u tim situacijama dodatno obračunava ispravka vrednosti primenom prosečne stope očekivanog gubitka na datoj podsegmentu i nivou kvaliteta.

LTV racio

Kod finansijskih sredstava obezbeđenih hipotekama na dan 31. decembra 2018. godine najveće učešće 32.99% imaju hipoteke sa LTV raciom ispod 50%, zatim hipoteke sa LTV raciom od 71% do 90% sa učešćem 24.31%, hipoteke s LTV raciom od 51% do 70% sa učešćem od 20.53%, hipoteke sa LTV raciom preko 100% imaju učešće 12.61%, a hipoteke sa LTV raciom od 91% do 100% učestvuju sa 9.57%.

LTV racio-stanje na dan 31. decembra 2018. godine

	(u hiljadama dinara)				
	Ispod 50%	51%-70%	71%-90%	91%-100%	Više od 100%
Finansijska sredstva obezbeđena hipotekom	4,626,333	2,879,892	3,408,919	1,341,529	1,767,840
Nivo 1	2,965,126	2,605,800	2,461,549	580,547	1,062,728
Nivo 2	801,124	101,778	454,557	103,337	394,748
Nivo 3	860,082	172,315	492,813	657,644	310,363

LTV racio-stanje na dan 31. decembra 2017. godine

	(u hiljadama dinara)				
	Ispod 50%	51%-70%	71%-90%	91%-100%	Više od 100%
Finansijska sredstva obezbeđena hipotekom	4,376,279	2,300,948	2,867,821	1,495,794	1,919,318
Nivo 1	2,770,377	1,892,392	1,964,411	336,826	590,491
Nivo 2	752,889	104,896	194,401	15,302	242,004
Nivo 3	853,013	303,659	709,009	1,143,665	1,086,824

Finansijska sredstva prema kašnjenju

Na dan 31. decembra 2018. godine bez kašnjenja je 87.63% ukupnih bruto finansijskih sredstava, u kašnjenju od 1 do 30 dana 5.74%, u kašnjenju od 31 do 90 dana 0.34%, u kašnjenju od 91 do 180 dana 4.54%, u kašnjenju od 181 do 365 dana 0.09%, a u kašnjenju preko 365 dana 1.66% finansijskih sredstava.

Pregled finansijskih sredstava po intervalima kašnjenja

	31. decembar 2018. godine		31. decembar 2017. godine	
	Bruto izloženost	Neto izloženost	Bruto izloženost	Neto izloženost
Bez kašnjenja	49,890,806	49,699,540	37,811,455	37,159,614
1-30 dana	3,267,054	3,231,597	1,734,323	1,728,364
31-90 dana	195,171	179,885	228,734	220,614
91-180 dana	2,583,339	1,892,554	293,786	47,445
181-365 dana	52,000	28,763	19,394	11,940
Preko 365 dana	945,278	455,987	2,863,723	1,091,395
Ukupno	56,933,648	55,488,326	42,951,415	40,259,372

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Finansijska sredstva po delatnostima

U sledećem pregledu prikazana je struktura finansijskih sredstava po granama delatnosti u bruto i neto iznosu.

Na dan 31. decembra 2018. godine najveće učešće u bruto finansijskim sredstvima ima fizička lica sa 20.76%, zatim prerađivačka industrija sa 19.41%, zatim banke, finansijske organizacije i osiguranje 14.81%.

Koncentracija finansijskih sredstava po delatnostima (u hiljadama dinara)

	31. decembar 2018. godine		31. decembar 2017. godine	
	Bruto izloženost	Neto izloženost	Bruto izloženost	Neto izloženost
Poljoprivreda, Šumarstvo, ribarstvo	734,719	731,584	478,124	475,875
Rudarstvo	82,773	81,552	77,526	77,194
Prerađivačka industrija	11,053,575	10,087,980	10,841,064	9,048,551
Snabdevanje el. energijom, gasom i klimatizacija	416,728	414,435	422,008	368,978
Građevinarstvo	2,320,018	2,038,009	1,793,577	1,536,430
Trgovina, popravka motornih vozila i motocikala	7,613,711	7,548,899	5,876,843	5,559,506
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	3,010,431	2,974,879	2,479,693	2,270,445
Nekretnine, stručne, naučne i tehničke Delatnosti, umetnost, zabava i rekreacija	1,484,816	1,479,580	675,921	673,368
Banke, fin. organizacije, osiguranje	8,429,329	8,421,139	3,925,227	3,920,047
Fizička lica	11,821,701	11,755,980	8,274,969	8,223,999
Ostalo	9,965,846	9,954,288	8,106,463	8,104,979
Ukupno	56,933,648	55,488,326	42,951,415	40,259,372

Izloženost prema klijentima u ostalim delatnostima obuhvata:

- Strana lica uključujući i strane banke koje nemaju definisanu i registrovanu delatnost u skladu sa Uredbom Vlade Republike Srbije o klasifikaciji delatnosti.
- Izloženost prema državnim organima,
- Izloženosti za administrativne pomoćne i uslužne delatnosti,
- Delatnosti putničkih agencija, obrazovanje,
- Zdravstvenu i socijalna zaštita,
- Umetnost, zabavu i rekreaciju.

Koncentracija vanbilansnih stavki po delatnostima (u hiljadama dinara)

	31. decembar 2018. godine		31. decembar 2017. godine	
	Bruto izloženost	Neto izloženost	Bruto izloženost	Neto izloženost
Poljoprivreda, Šumarstvo, ribarstvo	25,918	25,895	80,900	80,887
Rudarstvo	21,730	21,728	22,758	22,745
Prerađivačka industrija	3,777,173	3,775,528	3,251,335	3,248,971
Snabdevanje el. energijom, gasom i klimatizacija	76,573	76,553	29,280	29,247
Građevinarstvo	4,091,116	4,090,754	2,922,811	2,922,461
Trgovina, popravka motornih vozila i motocikala	3,246,558	3,246,035	2,081,186	2,079,933
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	1,238,615	1,238,368	677,947	677,229
Nekretnine, stručne, naučne i tehničke Delatnosti, umetnost, zabava i rekreacija	2,312,250	2,310,896	450,854	450,712
Banke, fin. organizacije, osiguranje	118,231	118,230	396,795	396,791
Fizička lica	239,567	239,483	248,275	248,197
Ostalo	742,793	742,444	167,703	167,616
Ukupno	15,890,224	15,885,914	10,329,844	10,324,789

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Finansijska sredstva po regionima

Finansijska sredstva prema izloženosti pojedinim regionima prikazana su u narednom pregledu. Na dan 31. decembra 2018. godine dominantno je učešće neto izloženosti prema dužnicima u Srbiji (94.34%). Dužnici iz Evropske unije učestvuju sa 1.18%. iz USA i Kanade sa 0.15%, a dužnici sa ostalih područja sa 4.33%.

Koncentracija finansijskih sredstava po regionima na neto nivou

	(u hiljadama dinara)	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Srbija	52,350,447	39,317,692
Evropska unija	653,564	526,979
SAD i Kanada	81,679	-
Ostalo	2,402,637	414,701
Ukupno	55,488,326	40,259,372

Finansijska sredstva po regionima Srbije

Finansijska sredstva prema izloženosti pojedinim regionima Srbije prikazana su u narednom pregledu. Na dan 31. decembra 2018. godine dominantno je učešće neto izloženosti prema dužnicima u Beogradu 50.12%, zatim u Zapadnoj Srbiji 31.72%. Vojvodini 7.55%, Južnoj Srbiji 6.87% i Istočnoj Srbiji 3.74%.

Koncentracija finansijskih sredstava po regionima Srbije na neto nivou (u hiljadama dinara)

	(u hiljadama dinara)	
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Beograd	26,236,062	18,520,362
Vojvodina	3,951,576	2,653,336
Južna Srbija	3,600,519	2,579,735
Istočna Srbija	1,955,817	1,792,501
Zapadna Srbija	16,606,473	13,771,758
Ukupno	52,350,447	39,317,692

Otpis potraživanja

Banka će na odgovarajući način upravljati naplatom loših plasmana sve dok procenjuje da je ekonomski opravdano preduzimanje aktivnosti u vezi sa naplatom tj. dokle god postoji mogućnost naplate takvog plasmana. Banka smatra da ekonomska opravdanost naplate prestaje u sledećim situacijama:

- Ozbiljnih poteškoća u postupku naplate koje uključuju smrt dužnika ili založnog dužnika,
- Nepostojanje imovine na kojoj bi se moglo sprovesti izvršenje,
- Duži vremenski period bez naplate i bez perspektive dalje naplate,
- Iznos duga klijenta je nizak pa ne opravdava angažovanje resursa banke radi naplate.

Nakon toga ako utvrdi nepostojanje mogućnosti naplate, Banka sprovodi tzv opšti otpust duga. U tom slučaju da Banka vrši trajno odustajanje od naplate potraživanja od dužnika, na bazi poravnjanja (sporazuma) sa dužnikom / sadužnicima, pravnosnažne sudske odluke, izvršne isprave (presuda, rešenje), odluke nadležnog organa Banke ili ustupanjem potraživanja koje preuzrokuje prestanak prava na dalju naplatu može se sprovesti opšti otpust duga. U tom slučaju, sva potraživanja Banke se isknižavaju iz bilansne i vanbilansne evidencije. Opštem otpustu kredita (zajma) i/ili potraživanja može i ne mora da prethodi direktni otpis kredita (zajma) i/ili potraživanja. Sa druge strane Banka sprovodi i tzv računovodstveni otpis bilansne aktive koja je niskog stepena naplativosti (eng. Accounting writte off). Pod računovodstvenim otpisom se podrazumeva prenos bilansne aktive u vanbilansnu evidenciju banke. Pod bilansnom aktivom podrazumevaju se problematični krediti i ostala problematična potraživanja. Računovodstveni otpis ne podrazumeva odricanje Banke od zakonskih i ugovorenih prava, niti od naplate ovih potraživanja, već se vrši računovodstveni otpis iz bilansne evidencije banke, dok ova potraživanja nastavljaju da se vode u vanbilansnoj evidenciji i Banka nastavlja da vodi započete aktivnosti naplate potraživanja. Banka sprovodi računovodstveni otpis bilansne aktive niskog stepena naplativosti u slučaju kada obračunati iznos obezvređenja tih potraživanja koji je banka evidentirala u korist ispravke vrednosti iznosi 100% njegove bruto knjigovodstvene vrednosti, odnosno ukoliko su ista u potpunosti indirektno otpisana. Računovodstveni otpis se vrši najmanje na kvartalnom nivou. U toku 2018. godine Banka je računovodstveno otpisala potraživanja po osnovu problematičnih kredita u ukupnom iznosu od 1,528,318 hiljade dinara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Otpis potraživanja (nastavak)

Potraživanja u stečaju

Banka vrši prijavu potraživanja u stečajnom postupku podnošenjem iste nadležnom sudu u pisanom obliku. Banka je dužna da potraživanja prijavi u originalnoj valuti potraživanja, u skladu sa Zakonom o stečaju. Danom otvaranja stečajnog postupka, potraživanja poverilaca prema stečajnom dužniku, koja nisu dospela, smatraju se dospelim. Potraživanja u stranoj valuti obračunavaju se u dinarskoj protivvrednosti prema zvaničnom srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan otvaranja stečajnog postupka i u knjigama se dalje evidentiraju u dinarima. Potraživanja u funkcionalnoj valuti (RSD), kao i potraživanja po indeksiranim plasmanima, nakon otvaranja stečajnog postupka u knjigama se vode u originalnoj valuti, odnosno dinarima. Nakon što stečajni upravnik utvrdi konačnu listu priznatih potraživanja, potraživanje prema klijentu u bilansnoj evidenciji se svodi na iznos iz liste priznatih potraživanja, a eventualna razlika se prenosi u vanbilansnu evidenciju.

U vezi primene Smernica za objavljivanje podataka i informacija Banke koji se odnose na kvalitet aktive ("Smernice"), tražene kvalitativne informacije, kao i kvantitativne informacije će biti obelodanjene u okviru podataka shodno Odluci o objavljivanju podataka i informacija banke ("Službeni glasnik RS" br. 125/2014. 4/2015 i 103/2016).

Restrukturiranje kredita

Banka je tokom 2018. godine vršila izmenu uslova otplate potraživanja u skladu sa Odlukom Narodne Banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki (Službeni glasnik RS br. 4/2011, 57/2012, 123/2012, 43/2013, 113/2013, 135/2014, 25/2015, 38/2015, 61/2016, 69/2016, 91/2016, 101/2017 i 114/2017).

U skladu sa izmenom Odluke Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki od 29. juna 2016. godine docnja u naplati potraživanja računa se prema poslednjem ugovorenem datumu dospeća i to za iznos potraživanja koji je materijalno značajan.

Restrukturiranje potraživanja je odobravanje, zbog finansijskih poteškoća dužnika, ustupaka u vezi s otplatom pojedinačnog potraživanja koji ne bi bili odobreni da dužnik nije u tim poteškoćama bez obzira na to je li određeni iznos tog potraživanja dospelo, da li je to potraživanje obezvređeno i da li je za njega nastupio status neizmirenja obveza u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke i to na najmanje jedan od sledećih načina:

- Promenom uslova pod kojima je potraživanje nastalo, a naročito ako su naknadno ugovoreni uslovi otplate potraživanja povoljniji u odnosu na prvobitno ugovorene (smanjenje kamatne stope, otpis dela glavnice pod kojim se podrazumeva prestanak priznavanja tog dela u bilansu, otpis dela obračunate kamate, otpis dela potraživanja, promena datuma dospeća glavnice i/ili kamate i dr.) ili u odnosu na uslove koji bi u trenutku promene uslova bili odobreni drugom dužniku s istim ili sličnim nivoom rizika.
- Refinansiranjem potraživanja – nastanak novog potraživanja banke po osnovu plasmana koji je odobrila radi izmirenja dela ili celog iznosa obaveze koju dužnik ima prema banci ili drugom pravnom licu kome je ustupljeno potraživanje prema tom dužniku.

Pod restrukturiranim potraživanjima od pravnog lica podrazumevaju se:

- potraživanja od dužnika koja su restrukturirana na nivou Banke gde uslove restrukturiranja definiše Banka;
- potraživanja od dužnika koja su restrukturirana u saradnji sa ostalim poveriocima, bilo na bazi međubankarskog sporazuma o jednakim uslovima restrukturiranja ili na bazi Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava uz učešće institucionalnog posrednika;
- potraživanja od dužnika kod kojih je u prethodnom stečajnom postupku predložen i usvojen Unapred pripremljen plan reorganizacije i
- potraživanja od dužnika kod kojih je u stečajnom postupku predložen i usvojen Plan reorganizacije stečajnog dužnika

Restrukturiranim potraživanjima od fizičkog lica smatra se potraživanje od dužnika za koga je Banka, na osnovu kreditne sposobnosti, ocenila da je on u mogućnosti da uredno izmiruje svoje obaveze prema Banci, u narednom periodu uz učinjen ustupak.

Pri preduzimanju mera restrukturiranja Banka je dužna da proceni da li je restrukturiranje plasmana prema pojedinačnom dužniku održivo i ekonomski opravdano za Banku i dužnika, kao i da utvrdi plan restrukturiranja i da redovno prati njegovo sprovođenje i efekte.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Restrukturiranje kredita (nastavak)

Banka redovno, a najmanje jednom u šest meseci, prati sprovođenja plana restrukturiranja kroz Izveštaj o restrukturiranim potraživanjima na nivou klijenta.

Banka može da prestane da potraživanje smatra restrukturiranim ako su na kraju probnog perioda ispunjeni sledeći uslovi:

- restrukturirano potraživanje nije klasifikovano u grupu problematičnih potraživanja;
- dužnik je redovnim uplatama po osnovu glavnice ili kamate otplatio materijalno značajan deo ukupnog iznosa duga tokom najmanje polovine probnog perioda;
- dužnik nije u docnji dužoj od 30 dana ni po jednoj obavezi prema banci.

Probni period je period od najmanje dve godine koji počinje da teče od trenutka kada se restrukturirano potraživanje klasifikuje kao potraživanje koje se ne smatra problematičnim.

U narednom pregledu je prikazano stanje na dan 31. decembra 2018. godine, broj klijenata i plasmana koji su restrukturirani u toku 2018. godine. U toku 2018. godine Banka je restrukturirala 22 kredita za 18 klijenata.

Stanje 31. decembra 2018. godine	Broj klijenata	Broj restrukturiranih kredita
450,178	18	22

U narednom pregledu je prikazano stanje na dan 31. decembra 2017. godine, broj klijenata i plasmana koji su restrukturirani u toku 2017. godine. U toku 2017. godine Banka je restrukturirala 33 kredita za 23 klijenta.

Stanje 31. decembra 2017. Godine	Broj klijenata	Broj restrukturiranih kredita
675,767	23	33

Bruto stanje svih restrukturiranih obezvređenih kredita na dan 31. decembra 2018. godine je 2,602,508 hiljadu dinara, dok neto stanje iznosi 1,518,567 hiljada dinara.

Pregled ukupnih restrukturiranih obezvređenih kredita na dan 31. decembra 2018. godine

Kategorije	(u hiljadama dinara)			
	31. decembra 2018. godine			
	Bruto izloženost	Neto izloženost	Broj klijenata	Broj partija
Nivo 1	-	-	-	-
Nivo 2	240,334	235,639	8	8
Nivo 3	2,362,174	1,282,928	65	92
Ukupno	2,602,508	1,518,567	73	100

Pregled ukupnih restrukturiranih obezvređenih kredita na dan 31. decembra 2017. godine

Kategorije	(u hiljadama dinara)			
	31. decembra 2017. godine			
	Bruto izloženost	Neto izloženost	Broj klijenata	Broj partija
Nivo 1	1,161	1,147	2	2
Nivo 2	511,088	508,573	8	13
Nivo 3	3,530,712	1,629,321	81	128
Ukupno	4,042,961	2,139,041	91	143

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE 31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Fer vrednost sredstava i obaveza

Fer vrednost koja se navodi u finansijskim izveštajima je iznos za koji sredstvo može biti razmenjeno ili obaveza izmirena između obaveštenih voljnih strana u nezavisnoj transakciji.

Fer vrednost se računa na osnovu tržišnih informacija raspoloživih na datum izveštavanja.

Kada god je moguće Banka meri fer vrednost upotrebom tržišnih cena dostupnih na aktivnom tržištu za dati instrument. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cene lako i redovno dostupne i predstavljaju stvarne i redovne tržišne transakcije pod tržišnim uslovima.

Fer vrednost nekog tekućeg likvidnog finansijskog instrumenta prikazana po njegovoj nominalnoj vrednosti je približno jednaka njegovoj knjigovodstvenoj vrednosti. Ovo uključuje gotovinu kao i potraživanja i obaveze bez definisanog dospeća ili bez fiksne kamatne stope. Za ostala potraživanja i obaveze, budući očekivani tokovi gotovine se diskontuju na njihove neto sadašnje vrednosti koristeći tržišne kamatne stope.

Kotirajuće tržišne cene se koriste za hartije kojima se trguje. Fer vrednost ostalih hartija se računa kao neto sadašnja vrednost budućih očekivanih gotovinskih tokova primenom kamatnih stopa za slične hartije od vrednosti.

U postupku utvrđivanja fer vrednosti municipalnih obveznica izdatih od strane lokalnih organa vlasti u Republici Srbiji diskontna stopa se uvećava za rizik/premiju emitenta u momentu izdavanja municipalnih obveznica ili na skoriji datum ukoliko je podatak dostupan. Banka za obračunat kreditni spread koji se utvrđuje kao trošak rizika (engl. Cost of Risk) primenjuje pristup baziran na inicijalno procenjenoj vrednosti te risk premije.

S obzirom da ne postoji dovoljno rasprostranjeno sekundarno tržište kredita na kome bi se utvrdila fer cena ovih finansijskih instrumenata, neophodno je koristiti niže nivoe inputa od Nivoa 1 i Nivoa 2, pre svega Nivo 3. Jedinica posmatranja je individualni kredit tj. kreditna partija, a fer vrednost se određuje pomoću prihodnog pristupa, odnosno konvertovanjem budućih novčanih tokova (prihoda) konkretnog kredita pomoću DCF metoda.

Produkcija novih plasmana u toku 2018. godine segmentu stanovništva i privrede, bila je u skladu sa tržišnim uslovima (odstupanje po mesecima po pojedinačnim kategorijama proizvoda uzimajući u obzir ročnost, valutu, tip plasmana je uglavnom u opsegu +/-1 p.p.). S tim u vezi, utvrđena fer vrednost kredita plasiranih u toku 2018. godine jednaka je knjigovodstvenoj vrednosti.

Kredite plasirane pre 2018. godine posmatramo kroz dve grupe: kredite sa varijabilnom kamatnom stopom i kredite sa fiksnom.

S obzirom da se u Banci radilo najdalje šestomesečno usklađivanje kamatnih stopa (ponovno utvrđivanje cene plasmana na osnovu promenljivog dela kamatne stope), svi krediti u ovoj grupi imaju fer vrednost jednaku svojoj knjigovodstvenoj vrednosti.

Za kredite sa fiksnom kamatnom stopom plasirane pre 2018. godine rađeno je diskontovanje kamatnim stopama dostupnim na sajtu Narodne Banke Srbije. One se nalaze u izveštaju Kamatne stope banaka na kredite odobrene stanovništvu i nefinansijskom sektoru, po vrsti, ročnosti i namenama – novoodobreni poslovi. Uzeti su podaci iz meseca decembra 2018. godine.

Fer vrednost depozita i ostalih obaveza prema drugim komitentima izračunata je tako što je diskontovana vrednost beskamatnih namenskih depozita po tržišnoj kamatnoj stopi od 0.6%.

Procena finansijskih instrumenata

Banka meri fer vrednost pomoću sledeće hijerarhije fer vrednosti, na osnovu značaja ulaznih podataka koji se koriste u izradi merenja:

- Nivo 1: nekorigovane kotirane tržišne cene na aktivnim tržištima za identična sredstva ili obaveze kojima tržišni učesnici mogu pristupiti na dan merenja fer vrednosti;
- Nivo 2: tehnike procene koje se zasnivaju na direktno (cene) ili indirektno (izvedeni iz cena, kamatnih stopa, korelacija, itd.) utvrdivim ulaznim podacima koje nisu kotirane cene iz nivoa 1. Indirektno utvrdivi podaci se koriste za vrednovanje instrumenata na osnovu kotirane tržišne cene na aktivnim tržištima za slične instrumente; navedene cene za iste ili slične instrumente na tržištu koja se smatraju manje aktivnim ili druge tehnike procene u kojima su svi značajni inputi direktno ili indirektno uočljivi iz tržišnih podataka;
- Nivo 3: parametri nivoa 3 nisu javno dostupni za dato sredstvo ili obavezu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Procena finansijskih instrumenata (nastavak)

Fer vrednost sredstava i obaveza (u hiljadama dinara)

Finansijska sredstva koja se vode po fer vrednosti (u hiljadama dinara)

31. decembar 2018. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrednosti				6,713,867
• Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	23,248	-	-	23,248
• Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	-	6,690,619	-	6,690,619
31. decembar 2017. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Hartije od vrednosti				4,384,138
• Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju (uključujući založena sredstva)	24,288	-	-	24,288
• Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (uključujući založena sredstva)	-	4,359,850	-	4,359,850

Finansijska sredstva i obaveze koje se ne vode po fer vrednosti

	(u hiljadama dinara)			
31. decembar 2018. godine	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	-	7,643,117	-	7,643,117
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	6,278	6,278
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	2,281,251	2,281,251
Kreditni i potraživanja od komitenata	-	-	39,855,685	39,855,685
Ostala sredstva	-	-	78,686	78,686
Finansijske obaveze				
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugih finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	-	6,180,692	6,180,692
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	39,152,821	39,152,821
Ostale obaveze	-	-	267,887	267,887
31. decembar 2017. godine				
Finansijska sredstva				
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	-	4,839,851	-	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	470	470
Hartije od vrednosti	-	-	472,892	472,892
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	1,524,613	1,524,613
Kreditni i potraživanja od komitenata	-	-	30,337,329	30,337,329
Ostala sredstva	-	-	121,271	121,271
Finansijske obaveze				
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugih finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	-	6,277,751	6,277,751
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	28,748,134	28,748,134
Ostale obaveze	-	-	220,144	220,144

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Procena finansijskih instrumenata (nastavak)

Pregled finansijskih sredstava i finansijskih obaveza po fer vrednosti – poređenje njihove knjigovodstvene i fer vrednosti obračunate samo u svrhu obelodanjivanja u Napomenama

(u hiljadama dinara)

	Fer vrednost kroz bilans uspeha	Fer vrednost kroz ostali rezultat	Ostali amort. trošak	Ukupan iznos u knjigama	Ukupna fer vrednost
31. decembar 2018. godine					
Finansijska sredstva					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	7,643,117	7,643,117	7,643,117
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	6,278	6,278	6,278
Hartije od vrednosti	23,248	6,690,619	-	6,713,867	6,713,867
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	2,281,251	2,281,251	2,281,251
Kreditni i potraživanja od komitenata	-	-	38,765,127	38,765,127	39,855,685
Ostala sredstva	-	-	78,686	78,686	78,686
Finansijske obaveze					
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	-	6,180,692	6,180,692	6,180,692
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	39,165,999	39,165,999	39,152,821
Ostale obaveze	-	-	267,887	267,887	267,887

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1 Kreditni rizik (nastavak)

Procena finansijskih instrumenata (nastavak)

Pregled finansijskih sredstava i finansijskih obaveza po fer vrednosti

	Fer vrednost kroz bilans uspeha	Fer vrednost kroz ostali rezultat	Ostali amort. trošak	U hijadama dinara	
				Ukupan iznos u knjigama	Ukupna fer vrednost
31. decembar 2017. godine					
Finansijska sredstva					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	4,839,851	4,839,851	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	470	470	470
Hartije od vrednosti	24,288	4,359,850	472,892	4,857,030	4,857,030
Kreditni i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	1,524,613	1,524,613	1,524,613
Kreditni i potraživanja od komitenata	-	-	28,894,906	28,894,906	30,337,329
Ostala sredstva	-	-	142,502	142,502	142,502
Finansijske obaveze					
Depoziti i ostale obaveze prema bankama.					
drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	-	6,277,751	6,277,751	6,277,751
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	28,762,098	28,762,098	28,748,134
Ostale obaveze	-	-	220,144	220,144	220,144

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2 Kapital i adekvatnost kapitala

Cilj upravljanja Banke u vezi sa pokazateljem adekvatnosti kapitala je da se obezbedi održavanje potrebnog nivoa kapitala kao podrška razvoju Banke i rastu poslovnih aktivnosti.

Pokazatelj adekvatnosti kapitala Banke jednak je odnosu kapitala i rizične aktive Banke. Rizična aktiva Banke jednaka je zbiru aktive ponderisane kreditnim rizikom i kapitalnog zahteva u vezi sa deviznim i operativnim rizikom pomnoženih recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala.

Kapital Banke čini zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, umanjen za zbir odbitnih stavki, s tim da je Banka dužna da u svom poslovanju obezbedi da visina njenog kapitala nikad ne bude manja od dinarske protivvrednosti iznosa od 10,000,000 EUR.

Kapitalni zahtev za kreditni rizik Banka izračunava primenom standardizovanog pristupa, množenjem ukupne aktive ponderisane kreditnim rizikom sa 8%. Aktivom Banke ponderisanom kreditnim rizikom smatra se zbir bruto knjigovodstvene vrednosti bilansne aktive umanjene za ispravke vrednosti i rezervu za procenjene gubitke i bruto knjigovodstvene vrednosti vanbilansnih stavki umanjene za rezervisanja i potrebnu rezervu za procenjene gubitke, pomnoženih faktorima konverzije.

Kapitalni zahtev u vezi sa deviznim rizikom izračunava se množenjem zbira ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu sa 8%. Ukupna neto otvorena devizna pozicija predstavlja apsolutnu vrednost ukupne duge, odnosno ukupne kratke devizne pozicije, zavisno od toga koja je od ovih apsolutnih vrednosti veća.

Kapitalni zahtev za operativni rizik Banka izračunava primenom pristupa osnovnog indikatora u iznosu trogodišnjeg proseka indikatora izloženosti pomnoženog stopom kapitalnog zahteva od 15%.

Uzimajući u obzir da Banka ne dostiže propisane limite, nije dužna da pored kapitalnih zahteva za kreditni, devizni i operativni rizik, izračunava i obezbeđuje pokriće kapitalnih zahteva u vezi sa ostalim tržišnim rizicima koji proizilaze iz stavki koje se vode u knjizi trgovanja.

Na dan 31. decembra 2018. godine kapital i adekvatnost kapitala obračunati su prema odlukama Narodne banke Srbije usklađenim sa primenom Bazel III standarda.

Pokazatelji adekvatnosti kapitala Banke na dan 31. decembra 2018. iznose:

- Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke iznosi 27.82%;
- Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke iznosi 27.81%;
- Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke iznosi 24.60% i

viši su od minimalnih vrednosti propisanih Odlukom Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala:

- 8% za pokazatelj adekvatnosti kapitala banke;
- 6% za pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke;
- 4.5% za pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2 Kapital i adekvatnost kapitala (nastavak)

R. broj	Naziv pozicije	U hiljadama dinara	
		31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
1	KAPITAL	10,380,711	5,045,235
1.1	OSNOVNI KAPITAL	10,379,371	5,034,895
1.1.1	Osnovni akcijski kapital	9,179,371	3,843,895
	Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuća		
1.1.1.1	emisiona premija	7,771,263	3,047,143
1.1.1.1.1	Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	5,658,940	1,819,820
	Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog		
1.1.1.1.2	akcijskog kapitala	2,112,323	1,227,323
1.1.1.2	(-) Gubitak	-	-
1.1.1.3	Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici/gubici	438,377	364,162
	Rezerve iz dobiti. ostale rezerve i rezerve za opšte bankarske		
1.1.1.4	Rizike	1,312,431	1,312,431
	(+/-) Regulatorna prilagođavanja vrednosti elemenata		
1.1.1.5	osnovnog akcijskog kapitala	(7,168)	(5,499)
1.1.1.6	(-) Gudvil umanjen za povezane odložene poreske obaveze	-	-
	(-) Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane		
1.1.1.7	odložene poreske obaveze	(273,138)	(98,947)
	(-) Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće		
	profitabilnosti. izuzev onih koja proističu iz privremenih		
1.1.1.8	razlika. umanjena za povezane odložene poreske obaveze	(62,393)	(62,393)
	(-) Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj		
	aktivu i vanbilansnim stavkama banke koji se odbija od		
1.1.1.9	osnovnog akcijskog kapitala banke	(0)	(713,002)
1.1.2	Dodatni osnovni kapital	1,200,000	1,200,000
	Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala i pripadajuća		
1.1.2.1	emisiona premija	1,200,000	1,200,000
1.1.2.1.1	Uplaćen iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala	600,000	600,000
	Pripadajuća emisiona premija uz instrumente dodatnog		
1.1.2.1.2	osnovnog kapitala	600,000	600,000
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	1,340	1,340
	Instrumenti dopunskog kapitala. subordinirane obaveze i		
1.2.1	pripadajuća emisiona premija	1,340	1,340
1.2.1.1	Uplaćen iznos instrumenata dopunskog kapitala	1,340	1,340
	Pripadajuća emisiona premija uz instrumente dopunskog		
1.2.1.2	Kapitala	-	-
2.	Ukupna rizična aktiva:	37,317,799	29,486,849
2.1	Rizikom ponderisane izloženosti za kreditni rizik	33,594,005	25,885,182
2.2	Rizikom ponderisane izloženosti za devizni rizik	-	126,707
2.3	Rizikom ponderisane izloženosti za tržišni rizik	3,723,794	3,474,960
3.	Pokazatelji adekvatnosti kapitala:		
3.1	Pokazatelj adekvatnosti kapitala	27.82%	17.11%
3.2	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala	27.81%	17.11%
3.3	Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala	24.60%	13.04%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.3 Sredstva stečena naplatom potraživanja

Banka se aktivno bavi prodajom imovine stečene naplatom potraživanja i tako stečenu imovinu može zadržati određeni period samo u slučajevima kada bi brza prodaja dovela do značajnih gubitaka.

Materijalne vrednosti stečene naplatom potraživanja na dan 31. decembra 2018. godine i 31. decembra 2017. godine

Red. br.	Opis stečene imovine	Površina (m ²)	Datum sticanja imovine	Izvršni dužnik	Neto vrednost 31. decembar 2018.	Neto vrednost 31. decembar 2017.
1.	Poslovni prostor. šalter sala. k.p.br. 3120/1 KO Šume Lokal 45/i Kraljevo. ul. Cara Dušana 45. Kraljevo	48	26.decembar 2014.	Mercury internacional a.d. Ivanjica	1,415	1,415
2.	Lokal 45/j Kraljevo. ul. Cara Dušana 45. Kraljevo	27	24. april 2017.	Trgomen Nekretnine d.o.o. Ratina	1,831	1,831
3.	Lokal 45/k Kraljevo. ul. Cara Dušana 45. Kraljevo	43	24. april 2017.	Trgomen Nekretnine d.o.o. Ratina	2,814	2,814
4.	Stan u Kraljevu. ul. Tomislava	34	24. april 2017.	Trgomen Nekretnine d.o.o. Ratina	2,168	2,168
5.	Andrića-Džigija 29. Kraljevo	140	16.jun 2017.	Zoran Milašinović	10,477	10,221
6.	Poslovni prostor KO Čuprija	82	20.decembar 2018	Interhem-him	4,619	-
7.	Poslovni prostor KO Čuprija	89	20.decembar 2018	Interhem-him	4,485	-
Ukupno					29,666	18,449

28.4 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze. Cilj upravljanja rizikom likvidnosti je održavanje likvidnih sredstava Banke na nivou koji zadovoljava ispunjavanje dospelih obaveza Banke.

Banka svojom imovinom i obavezama upravlja na način koji joj omogućava da u svakom trenutku ispuni svoje dospele obaveze (likvidnost) i da trajno ispunjava sve svoje obaveze (solventnost).

Za upravljanje rizikom likvidnosti u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor koji je usvojio Politiku upravljanja rizikom likvidnosti i Plan poslovanja u slučaju nastanka krize likvidnosti;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu Politiku i utvrđuje Proceduru za upravljanje rizikom likvidnosti;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost Banke riziku likvidnosti i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom i
- Služba za upravljanje rizicima i Sektor sredstava koji dnevno prate i održavaju likvidnost.

Merenje rizika likvidnosti vrši se u Službi za upravljanje rizicima kroz izračunavanje Pokazatelja likvidnosti, Užeg pokazatelja likvidnosti i Pokazatelja pokrića likvidnom aktivom, dodatnih racia likvidnosti, Racija koncentracije depozita, GAP analizu i stres testove.

Merenje nivoa izloženosti riziku likvidnosti vrši se praćenjem Pokazatelja likvidnosti, Užeg pokazatelja likvidnosti i Pokazatelja pokrića likvidnom aktivom propisanih Odlukom Narodne banke Srbije o upravljanju rizikom likvidnosti banke i Procedurom za upravljanje rizikom likvidnosti. Pokazatelj predstavlja odnos zbira likvidnih potraživanja prvog reda i likvidnih potraživanja drugog reda, s jedne strane, i zbira obaveza po viđenju ili bez ugovorenog roka dospeća i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana od dana vršenja obračuna ovog Pokazatelja, s druge strane. Uži pokazatelj likvidnosti predstavlja odnos zbira likvidnih potraživanja prvog reda, s jedne strane, i zbira obaveza po viđenju ili bez ugovorenog roka dospeća i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana od dana vršenja obračuna ovog pokazatelja, s druge strane. Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom predstavlja odnos zaštitnog sloja likvidnosti banke i neto odliva njenih likvidnih sredstava do kojih bi došlo tokom narednih 30 dana od dana računanja ovog pokazatelja u pretpostavljenim uslovima stresa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.3 Sredstva stečena naplatom potraživanja

Ostvarene vrednosti Pokazatelja i Užeg pokazatelja likvidnosti

	Pokazatelj likvidnosti	
	2018.	2017.
31. decembar	1.69	1.51
Prosečna vrednost	1.53	1.71
Maksimalna vrednost	2.02	2.21
Minimalna vrednost	1.28	1.37
	Uži pokazatelj likvidnosti	
	2018.	2017.
31. decembar	1.42	1.26
Prosečna vrednost	1.27	1.45
Maksimalna vrednost	1.70	1.98
Minimalna vrednost	1.02	1.04

Likvidnost Banke pratila se i kroz Racio likvidne aktive koji predstavlja odnos likvidne aktive i ukupne aktive.

Ostvarene vrednosti Racija likvidne aktive

	2018.	2017.
31. decembar	28.51%	25.14%
Prosečna vrednost	26.42%	26.51%
Maksimalna vrednost	29.26%	28.73%
Minimalna vrednost	23.04%	23.93%

U toku 2018. godine Banka je nivo rizika likvidnosti pratila i na osnovu kretanja dodatnih racija likvidnosti propisanih Procedurom za upravljanje rizikom likvidnosti, kao i na osnovu pokazatelja iz ugovora koje je Banka potpisala sa međunarodnim finansijskim institucijama. Vrednosti ovih pokazatelja kretale su se u okviru limita propisanih Procedurom, odnosno u okviru limita ugovorenih sa međunarodnim finansijskim institucijama.

Za praćenje i upravljanje rizikom likvidnosti od ključnog značaja je praćenje usklađenosti dospeća sredstava i obaveza. Usaglašenost i kontrolisana neusaglašenost dospeća aktive i obaveza su fundamentalne za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno za banke da se ikad u potpunosti usaglase, obzirom da se poslovne transakcije često vrše na neodređen period i da su različitih vrsta. Neusaglašena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali u isto vreme povećava i rizik od gubitka.

Prikazani negativni likvidnosni gep prikazan u sledećoj tabeli u periodu do mesec dana ne zahteva vandredne akcije od strane Banke, s obzirom da je uzrokovan depozitima sa nedefinisanim dospećem. Takvi depoziti neće biti realno povučeni u narednih mesec dana u potpunosti, kao što je prikazano u narednoj tabeli, već samo u manjem iznosu koji se kreće u opsegu 10% do 20% (na osnovu istorijskih podataka).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4 Rizik likvidnosti (nastavak)

U narednoj tabeli prikazana su sredstva i obaveze Banke po grupisanim pozicijama u skladu sa rokovima dospeća od datuma bilansa stanja do ugovorenog roka dospeća.

31. decembar 2018. godine	U hiljadama dinara					Ukupno
	Do 30 dana	30 do 90 dana	90 do 365 dana	1 do 5 god.	Preko 5 god.	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	7,643,117	-	-	-	-	7,643,117
Potraživanja po osnovu derivata	6,278	-	-	-	-	6,278
Hartije od vrednosti	881,551	1,000,000	509,097	2,686,830	1,636,389	6,713,867
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2,003,185	41,940	235,340	786	-	2,281,251
Kredit i potraživanja od komitenata	838,422	971,574	5,657,351	18,383,269	12,914,511	38,765,127
Ostala sredstva	74,000	-	-	-	4,686	78,686
Ukupno finansijska sredstva	11,446,553	2,013,514	6,401,788	21,070,885	14,555,586	55,488,326
Depoziti i ostale obaveze prema bankama. drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3,213,034	255,848	938,891	1,181,946	590,973	6,180,692
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	18,659,443	3,093,445	8,641,941	4,928,338	3,842,832	39,165,999
Ostale obaveze	267,887	-	-	-	-	267,887
Ukupno finansijske obaveze	22,140,364	3,349,293	9,580,832	6,110,284	4,433,805	45,614,578
Ročna neusklađenost	(10,693,811)	(1,335,779)	(3,179,044)	14,960,601	10,121,781	9,873,748

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4 Rizik likvidnosti (nastavak)

31. decembar 2017. Godine	U hiljadama dinara					Ukupno
	Do 30 dana	30 do 90 dana	90 do 365 dana	1 do 5 god.	Preko 5 god.	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	4,839,851	-	-	-	-	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	470	-	-	-	-	470
Hartije od vrednosti	242,615	399,784	58,459	3,603,227	552,945	4,857,030
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1,423,793	99,116	524	1,180	-	1,524,613
Kredit i potraživanja od komitenata	1,366,619	698,641	4,635,635	14,171,753	8,022,258	28,894,906
Ostala sredstva	116,915	-	-	-	4,356	121,271
Ukupno finansijska sredstva	7,990,263	1,197,541	4,694,618	17,776,160	8,579,559	40,238,141
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	2,736,965	50,000	479,783	1,807,091	1,203,912	6,277,751
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	12,484,335	2,245,690	6,086,690	6,049,710	1,895,673	28,762,098
Ostale obaveze	220,144	-	-	-	-	220,144
Ukupno finansijske obaveze	15,441,444	2,295,690	6,566,473	7,856,801	3,099,585	35,259,993
Ročna neusklađenost	(7,451,181)	(1,098,149)	(1,871,855)	9,919,359	5,479,974	4,978,148

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine**28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)****28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV)****28.5.1 Kamatni rizik**

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene kamatnih stopa, a Banka je izložena ovom riziku po osnovu stavki koje se vode u bankarskoj knjizi.

Cilj upravljanja kamatnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata koji mogu nastati po osnovu promena tržišnih kamatnih stopa.

Za upravljanje kamatnim rizikom u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor, koji je usvojio Politiku upravljanja kamatnim rizikom;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu Politiku i utvrđuje Proceduru za upravljanje kamatnim rizikom;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost Banke po osnovu kamatnog rizika i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom;
- Služba za upravljanje rizicima koja operativno sprovodi Politiku i Proceduru i izveštava rukovodstvo Banke o izloženosti riziku i
- Sektor marketinga koji vrši dnevno praćenje tržišnih kamatnih stopa i predlaže visine kamatnih stopa za proizvode Banke.

Merenje kamatnog rizika se vrši u Službi za upravljanje rizicima i to kroz merenje rizika ponovnog vrednovanja kamatnih stopa (repricing risk), baznog kamatnog rizika, rizika krive prinosa i rizika opcija.

U nastavku je dat pregled kamatonosne aktive i pasive i to po periodima njihovog dospeća za stavke sa fiksnom kamatnom stopom odnosno prema periodima ponovnog utvrđivanja cena za stavke sa varijabilnom kamatnom stopom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV) (nastavak)

28.5.1 Kamatni rizik (nastavak)

	U hiljadama dinara						
31. decembar 2018. godine	Do 30 dana	30 do 90 dana	90 do 365 dana	1 do 5 god.	Preko 5 god.	Nekamatonosno	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3,419,765	-	-	-	-	4,223,352	7,643,117
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	6,278	6,278
Hartije od vrednosti	300,001	1,000,000	509,097	2,686,830	1,636,389	581,550	6,713,867
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	186,133	41,940	235,340	786	-	1,817,052	2,281,251
Kredit i potraživanja od komitenata*	14,567,640	2,708,403	8,298,588	9,965,175	1,913,356	1,311,965	38,765,127
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	78,686	78,686
Ukupno finansijska sredstva	18,473,539	3,750,343	9,043,025	12,652,791	3,549,745	8,018,883	55,488,326
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	2,806,299	255,848	2,711,810	-	-	406,735	6,180,692
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	1,709,265	3,093,442	8,641,944	4,928,338	3,842,832	16,950,178	39,165,999
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	267,887	267,887
Ukupno finansijske obaveze	4,515,564	3,349,290	11,353,754	4,928,338	3,842,832	17,624,800	45,614,578
	U hiljadama dinara						
31. decembar 2017. godine	Do 30 dana	30 do 90 dana	90 do 365 dana	1 do 5 god.	Preko 5 god.	Nekamatonosno	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	1,512,004	-	-	-	-	3,327,847	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	470	470
Hartije od vrednosti	-	399,784	58,458	3,603,227	552,945	242,616	4,857,030
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	50,758	99,116	526	-	-	1,374,213	1,524,613
Kredit i potraživanja od komitenata	9,831,497	3,100,547	3,591,666	7,816,595	3,724,869	829,732	28,894,906
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	142,502	142,502
Ukupno finansijska sredstva	11,394,259	3,599,447	3,650,650	11,419,822	4,277,814	5,917,380	40,259,372
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	4,501,484	50,000	1,070,581	30,000	-	625,686	6,277,751
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	3,607,099	3,217,679	6,641,870	2,513,705	196,923	12,584,822	28,762,098
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	220,144	220,144
Ukupno finansijske obaveze	8,108,583	3,267,679	7,712,451	2,543,705	196,923	13,430,652	35,259,993

*U poziciji Kredit i potraživanja od komitenata kao nekamatonosan iznos prikazana je (neto) vrednost NPL plasmana

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV) (nastavak)

28.5.1 Kamatni rizik (nastavak)

U narednoj tabeli dat je prikaz kamatne osetljivosti. Osetljivost se meri uticajem paralelnog pomeranja krive prinosa za 200 b.p. na kapital i prihode Banke.

	2018.		U hiljadama dinara 2017.	
	Uticaj na kapital	Uticaj na prihode	Uticaj na kapital	Uticaj na prihode
31. decembar	105,379	89,913	(41,650)	49,793
Prosečna vrednost	55,434	71,655	(41,281)	46,402
Maksimalna vrednost	137,396	89,913	49,569	75,672
Minimalna vrednost	(59,284)	49,955	(177,973)	34,218

28.5.2 Devizni rizik

Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene deviznog kursa, a Banka mu je izložena po osnovu pozicija koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Cilj upravljanja deviznim rizikom je minimiziranje gubitaka koji nastaju po osnovu promena deviznih kurseva.

Za upravljanje deviznim rizikom u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor, koji je usvojio Politiku za upravljanje tržišnim rizicima;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu Politiku i utvrđuje Proceduru za upravljanje deviznim rizikom;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost Banke po osnovu deviznog rizika i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom i
- Služba za upravljanje rizicima i Sektor sredstava koji dnevno prate i vrše upravljanje valutnom strukturom izvora sredstava i plasmana.

Merenje deviznog rizika se vrši u Službi za upravljanje rizicima na osnovu Pokazatelja deviznog rizika kao odnosa neto otvorene devizne pozicije i kapitala Banke, a prema Odluci o adekvatnosti kapitala i Odluci o izveštavanju banaka, kao i Proceduri Upravljanje deviznim rizikom.

Ostvarene vrednosti pokazatelja deviznog rizika

	2018.	2017.
31. decembar	0.63%	2.51%
Prosečna vrednost	1.37%	1.94%
Maksimalna vrednost	5.68%	6.53%
Minimalna vrednost	0.18%	0.18%

Devizni rizik meren Pokazateljem deviznog rizika se u toku 2018. godine nalazio u kategoriji niskog rizika. Prosečna vrednost Pokazatelja deviznog rizika iznosila je 1.37%.

U narednoj tabeli dat je pregled otvorenih deviznih pozicija pojedinačno po valutama na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV) (nastavak)

28.5.2 Devizni rizik (nastavak)

Analiza sredstava i obaveza po valutama

31. decembar 2018. godine	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno	U hiljadama dinara	
						RSD	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3,189,671	42,878	129,176	18,011	3,379,736	4,263,381	7,643,117
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	6,278	6,278
Hartije od vrednosti	353,162	-	-	-	353,162	6,360,705	6,713,867
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	1,373,711	280,806	117,871	149,438	1,921,826	359,425	2,281,251
Kredit i potraživanja od komitenata	26,442,442	82,097	-	-	26,524,539	12,240,588	38,765,127
Ostala sredstva	7,689	377	11	37	8,114	70,572	78,686
Ukupno finansijska sredstva	31,366,675	406,158	247,058	167,486	32,187,377	23,300,949	55,488,326
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	5,023,295	10,476	20	71,053	5,104,844	1,075,848	6,180,692
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	24,765,708	395,858	260,457	83,284	25,505,307	13,660,692	39,165,999
Ostale obaveze	67,935	2,385	4	17	70,341	197,546	267,887
Ukupno finansijske obaveze	29,856,938	408,719	260,481	154,354	30,680,492	14,934,086	45,614,578
Neto pozicija	1,509,737	(2,561)	(13,423)	13,132	1,506,885	8,366,863	9,873,748

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV) (nastavak)

28.5.2 Devizni rizik (nastavak)

31. decembar 2017. godine	EUR	USD	CHF	Ostalo	Ukupno	U hiljadama dinara	
						RSD	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke	2,774,440	35,090	82,153	11,686	2,903,369	1,936,482	4,839,851
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	470	470
Hartije od vrednosti	395,893	-	-	1	395,894	4,461,136	4,857,030
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	784,088	212,688	136,445	90,953	1,224,174	300,439	1,524,613
Kredit i potraživanja od komitenata	20,912,882	-	-	-	20,912,882	7,982,024	28,894,906
Ostala sredstva	21,634	733	10,187	17,771	50,325	70,946	121,271
Ukupno finansijska sredstva	24,888,937	248,511	228,785	120,411	25,486,644	14,751,497	40,238,141
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	5,109,964	-	-	-	5,109,964	1,167,787	6,277,751
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	19,644,408	241,758	224,418	103,987	20,214,571	8,547,527	28,762,098
Ostale obaveze	10,095	48	4	15	10,162	209,982	220,144
Ukupno finansijske obaveze	24,764,467	241,806	224,422	104,002	25,334,697	9,925,296	35,259,993
Neto pozicija	124,470	6,705	4,363	16,409	151,947	4,826,201	4,978,148

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV) (nastavak)

28.5.2 Devizni rizik (nastavak)

U nastavku je prikazan uticaj promene kurseva za 15% na neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2018. i 31. decembra 2017. godine. Pozicije sa deviznom klauzulom prikazane su u okviru EUR pozicije za dinarske plasmane i obaveze indeksirane u evrima odnosno u okviru USD pozicije za dinarske plasmane i obaveze indeksirane u dolarima.

31. decembar 2018.	(u hiljadama dinara)								
	EUR	EUR 15%	EUR -15%	USD	USD 15%	USD -15%	CHF	CHF 15%	CHF -15%
Finansijska sredstva	31,366,675	36,071,676	26,661,674	406,158	467,082	345,234	247,058	284,117	209,999
Finansijske obaveze	29,856,938	34,335,479	25,378,397	408,719	470,027	347,411	260,481	299,553	221,409
Neto pozicija	1,509,737	1,736,198	1,283,276	(2,561)	(2,945)	(2,177)	(13,423)	(15,436)	(11,410)

31. decembar 2017. godine	(u hiljadama dinara)								
	EUR	EUR +15%	EUR -15%	USD	USD +15%	USD -15%	CHF	CHF +15%	CHF -15%
Finansijska sredstva	24,888,937	28,622,278	21,155,596	248,511	285,788	211,234	228,785	263,103	194,467
Finansijske obaveze	24,764,467	28,479,137	21,049,797	241,806	278,077	205,535	224,422	258,085	190,759
Neto pozicija	124,470	143,141	105,799	6,705	7,711	5,699	4,363	5,018	3,708

28.5.3 Rizik promene cena HOV

Rizik promene cena HOV predstavlja rizik od negativnih uticaja na finansijski rezultat Banke usled promene cena HOV koje se nalaze u portfoliju Banke.

Cilj upravljanja rizikom promene cena HOV je minimiziranje negativnih efekata koji mogu nastati po osnovu promena cena HOV koje se nalaze u portfoliju Banke.

Za upravljanje rizikom promene cena HOV u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor, koji je usvojio Politiku upravljanja portfoliom HOV i Politiku upravljanja tržišnim rizicima;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu Politiku;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost Banke po osnovu rizika promene cena HOV i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom i
- Sektor sredstava koji dnevno upravlja portfoliom HOV i Služba za upravljanje rizicima koja prati kretanje vrednosti pozicija knjige trgovanja i izveštava rukovodstvo Banke.

Služba za upravljanje rizicima na bazi relevantnih izvora tržišnih informacija vrši aktivno praćenje vrednosti HOV u posedu Banke i kontroliše njihovu usklađenost sa interno propisanim limitima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.5 Tržišni rizik (kamatni rizik, devizni rizik i rizik promene cena HoV) (nastavak)

28.5.3 Rizik promene cena HoV (nastavak)

Vrednost portfolija Banke

	U hiljadama dinara	
	Tržišna vrednost na dan 31. decembar	
	2018.	2017.
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	23,248	-
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	-	24,758
Akcije banaka	1,239	814
Akcije preduzeća	22,009	23,474
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih trgovanju	-	470
	6,690,619	-
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	-	4,359,850
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju		
Obveznice lokalne samouprave:	23,193	30,839
Grad Šabac	9,095	15,317
Opština Stara Pazova	322,255	293,436
Obveznice RS u stranoj valuti	6,336,076	4,020,424
Obveznice RS u dinarima	-	(166)
Ispravka vrednosti obveznica lokalne samouprave	-	-
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	-	472,892
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	414,425
U dinarima	-	414,425
Obveznice Republike Srbije	-	58,467
U stranoj valuti	-	58,467
Obveznice Republike Srbije	-	58,467

28.6 Operativni rizik

Izloženost operativnom riziku

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik isključuje reputacioni i strateški rizik, ali uključuje zakonski (pravni) rizik.

Za upravljanje operativnim rizikom u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor koji je usvojio Politiku upravljanja operativnim rizikom;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu Politiku i utvrđuje Proceduru za upravljanje operativnim rizikom;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost Banke po osnovu operativnog rizika i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom;
- Služba za upravljanje rizicima koja dnevno prati i prikuplja podatke o nastalim događajima operativnog rizika i izveštava rukovodstvo Banke o izloženosti riziku;
- Izloženost operativnom riziku meri se u Službi za upravljanje rizicima kroz identifikaciju operativnog rizika, evidenciju i analizu baze podataka, u skladu sa Procedurom za upravljanje operativnim rizikom.

Izloženost operativnom riziku meri se praćenjem broja događaja iste vrste u toku kalendarske godine i visinom finansijskog uticaja pojedinačnog događaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.6 Operativni rizik (nastavak)

Izloženost operativnom riziku (nastavak)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Broj događaja	129	105
Bruto gubitak (EUR)	340,085	1,358,404
Neto gubitak (EUR)	<u>55,045</u>	<u>9,700</u>

U toku 2018. godine zabeleženo je 129 događaja operativnog rizika, odnosno 24 događaja više u odnosu na 2017. godinu. Veliki broj događaja operativnog rizika odnosio se na blagajničke manjkove ili viškove i uspešno su rešeni (58 događaja blagajničkog manjka, 34 događaja blagajničkog viška). Preostalih 37 događaja operativnog rizika se odnosilo na slučajeve eksternih prevara, prekide u poslovanju i pad sistema, tehničke probleme, nestanak struje, nepoštovanje procedura u potpunosti prilikom odobrenja plasmana, pogrešne brojeve računa tokom plaćanja, računovodstvene greške, probleme s rezervacijama na tekućim računima klijenata itd.

Banka vrši procenjivanje rizika poveravanja aktivnosti trećim licima, a na osnovu zaključenog ugovora sa tim licima u kome su jasno definisana sva prava i obaveze ugovornih strana.

Pri uvođenju novih proizvoda, procesa i sistema ili novih poslovnih aktivnosti Banka vrši procenjivanje i identifikovanje operativnog rizika.

28.7 Rizik neodgovarajućeg upravljanja informacionim sistemom

Cilj upravljanja rizikom neodgovarajućeg upravljanja informacionim sistemom je minimiziranje negativnih efekata koji mogu nastati usled izloženosti informacionog sistema Banke prema javnim mrežama, zlonamernim internim napadima, hardverskim kvarovima, sabotazama i održavanjem ovih izloženosti u okviru propisanih limita. U skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o minimalnim standardima upravljanja informacionim sistemom finansijske institucije (Službeni glasnik RS, br. 23/2013, 113/2013 i 2/2017) Banka je preduzela niz aktivnosti sa ciljem potpunog usaglašavanja sa pomenutom Odlukom.

Sa tim u vezi usvojena je Strategija razvoja informacionog sistema, Strategija obezbeđenja kontinuiteta poslovanja, Izlazne strategije za aktivnosti poverene trećim licima i Politika bezbednosti informacionog sistema. Takođe je usvojen i čitav niz novih procedura i uputstava sistema kvaliteta, a sve u skladu sa Odlukom NBS o minimalnim standardima upravljanja informacionim sistemom finansijske institucije.

Banka je trenutno u procesu PCI DSS sertifikacije kojim će se obezbediti odgovarajući nivo zaštite podataka, prvenstveno za potrebe unapređenog kartičarskog poslovanja čije je uspostavljanje takođe u toku. Proces usklađivanja sa zahtevima PCI DSS standarda je inicirao ne samo proceduralna unapređenja, već i unapređenja zaštite informacionog sistema, čime će se posledično obezbediti i viši nivo zaštite, kako kartičarskog poslovanja, tako i poslovnih procesa Banke u širem smislu.

Informacioni sistem Banke poseduje funkcionalnosti za podršku poslovnim procesima obezbeđuje blagovremene, tačne i potpune informacije od značaja za donošenje poslovnih odluka i upravljanje rizicima.

Banka kontinuirano radi na usavršavanju svog informacionog sistema. Sa tim u vezi redovno ažurira postojeću Strategiju razvoja informacionog sistema.

U cilju kvalitetnog upravljanja informacionim sistemom Banka održava sednice Komisije za informacionu tehnologiju na kojima razmatra rad na trenutnim i predstojećim projektima.

Okvir za upravljanje informacionim sistemom čini usvojena metodologija vođenja projekata kao i izveštavanje o funkcionisanju i bezbednosti informacionog sistema.

Za upravljanje rizikom neodgovarajućeg upravljanja informacionim sistemom u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor, koji je usvojio Strategiju razvoja informacionog sistema, Politiku bezbednosti informacionog sistema i Strategiju obezbeđenja kontinuiteta poslovanja;
- Izvršni odbor, koji sprovodi usvojene strategije i politike i utvrđuje procedure i uputstva;
- Komisija za informacionu tehnologiju koji prati rad i razvoj informacionog sistema i donosi odgovarajuće odluke i predlaže odgovarajuće mere Izvršnom odboru Banke;
- Sektor Informacionih tehnologija koji planira, predlaže i izvršava sve aktivnosti vezane za informacioni sistem Banke i o tome izveštava Komisiju za informacionu tehnologiju;

Menadžer za bezbednost informacija sprovodi procenu bezbednosnog rizika informacionog sistema u Banci i izveštaj o tome dostavlja Komisiji za informacionu tehnologiju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.8 Rizik izloženosti

Cilj upravljanja rizikom izloženosti je minimiziranje negativnih efekata koji mogu nastati usled koncentracije izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom i održavanje ovih izloženosti u okviru propisanih limita.

Za upravljanje rizikom izloženosti u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor koji donosi odluke za izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica u iznosu preko 10% kapitala Banke, kao i odluke o izloženosti Banke prema licima povezanim sa Bankom;
- Izvršni odbor koji utvrđuje Proceduru za upravljanje rizikom izloženosti i koji donosi odluke za izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica do iznosa od 10% kapitala Banke, kao i odluke o izloženosti Banke prema licima povezanim sa Bankom u skladu sa Odlukom Upravnog odbora o davanju ovlašćenja Izvršnom odboru Banke za zaključenje pravnog posla sa povezanim licem;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje rizikom izloženosti;
- Služba za upravljanje rizicima koja izveštava rukovodstvo o izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom.

Merenje rizika izloženosti vrši se u Službi za upravljanje rizicima na osnovu izrade izveštaja propisanih odgovarajućim odlukama Narodne banke Srbije i procedurama Banke.

Neto izloženosti prema licima povezanim sa Bankom i velike izloženosti

	2018.		(u hiljadama dinara) 2017.	
	Iznos izloženosti	Učešće u kapitalu	Iznos izloženosti	Učešće u kapitalu
Lica povezana sa Bankom	1,281,466	12.34%	664,850	13.18%
Velike izloženosti	1,281,466	12.34%	523,714	10.38%

Tokom 2018. godine izloženosti prema jednom licu/grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom bile su u okvirima propisanih limita. Za sve izloženosti Banke koje su se nalazile u kategoriji srednjeg nivoa rizika izloženosti, a veće su od 10% kapitala Banke obezbeđena je prethodna saglasnost Upravnog odbora Banke.

Banka prati Racio koncentracije 20 najvećih bruto izloženosti. Racio koncentracije 20 najvećih bruto izloženosti predstavlja odnos bilansne aktive i vanbilansnih stavki koje se klasifikuju 20 najvećih ekonomskih grupa, izuzev banaka, i kapitala banke. Cilj Banke je održavanja ovog pokazatelja na nivou ispod 300%.

Na dan 31. decembra 2018. godine bilansna aktiva i vanbilansne stavke koje se klasifikuju a koje se odnose na 20 najvećih ekonomskih grupa, izuzev Banaka, iznosila je 9,310,466 hiljada dinara. Racio koncentracije 20 najvećih bruto izloženosti na dan 31. decembra 2018. godine iznosio je 89.69%. Racio koncentracije 20 najvećih bruto izloženosti na dan 31. decembra 2017. godine iznosio je 143.62%. Racio koncentracije 20 najvećih bruto izloženosti se smanjio za 53.93 p.p kao posledica rasta kapitala.

28.9 Rizik ulaganja u druga pravna lica koja ne pripadaju finansijskom sektoru i u osnovna sredstva

Pod ulaganjima u druga pravna lica podrazumevaju se ulaganja kojima Banka stiče udeo ili akcije pravnih lica koja nisu u finansijskom sektoru. Ovim ulaganjima ne smatra se sticanje akcija radi njihove dalje prodaje u roku od šest meseci od dana sticanja tih akcija.

Za upravljanje rizikom ulaganja u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor koji donosi odluke o pojedinačnim ulaganjima u osnovna sredstva čija vrednost prelazi iznos dinarske protivvrednosti 250 hiljada EUR;
- Izvršni odbor koji je usvojio Proceduru za upravljanje rizikom ulaganja i koji donosi odluke o ulaganjima u osnovna sredstva čija vrednost ne prelazi iznos dinarske protivvrednosti 250 hiljada EUR;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati rizik ulaganja Banke i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom i
- Sektor informacionih tehnologija, Služba tehničkih poslova i Služba za bezbednost su zaduženi za nabavku osnovnih sredstava.

Merenje rizika je u nadležnosti Službe za finansijsko upravljanje i budžetiranje i Službe za upravljanje rizicima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.9 Rizik ulaganja u druga pravna lica koja ne pripadaju finansijskom sektoru i u osnovna sredstva (nastavak)

Ulaganja u lica koja nisu u finansijskom sektoru i osnovna sredstva u odnosu na kapital banke

	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Ulaganja u lica koja nisu u finansijskom sektoru	0.00%	0.00%
Ukupna ulaganja u lica koja nisu u finansijskom sektoru i osnovna sredstva	<u>9.39%</u>	<u>18.74%</u>

U toku 2018. godine ulaganja Banke su se nalazila u kategoriji niskog rizika.

28.10 Rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kojem je Banka izložena

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica.

Za upravljanje rizikom zemlje u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor koji je usvojio Politiku za upravljanje rizikom zemlje;
- Izvršni odbor koji sprovodi usvojenu Politiku i utvrđuje Proceduru za upravljanje rizikom zemlje;
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom koji prati izloženost riziku zemlje i predlaže odgovarajuće mere za upravljanje ovim rizikom i
- Služba platnog prometa koja vrši otvaranje i zatvaranje računa i transfere sredstava sa korespondentskim bankama u inostranstvu.

Merenje rizika zemlje vrši se u Službi za upravljanje rizicima gde se rizik zemlje identifikuje mesečno prilikom izrade mesečnog Izveštaja o izloženosti Banke rizicima.

Banka formira sistem klasifikacije zemalja prema visini rizika zemlje i opredelila se za sistem klasifikacije rizika po kategorijama dodeljenim od strane međunarodnih kreditnih agencija (Moody's, Standard & Poors i Fitch).

U toku 2018. godine Banka je imala deponovana sredstva na računima banaka koje posluju u zemljama koje su shodno oceni međunarodnih agencija za ocenu kreditnog rejtinga i procedurom Banke klasifikovane kao nisko rizične i srednje rizične zemlje.

Limit za izloženost Banke prema zemljama koje se nalaze u kategoriji niskog rizika je bez ograničenja. Na dan 31.12.2018. godine zemlje iz ove kategorije rizika su Nemačka, Belgija, Austrija i Sjedinjene Američke Države. Na dan 31.12.2018. zemlje u kategoriji srednjeg rizika su Turska, Makedonija, Hrvatska i Albanija. Izloženost prema zemljama u kategoriji srednjeg rizika bila je značajno ispod usvojenih internih limita u toku decembra 2018. godine.

Pregled zemalja klijenata čija izloženost ulazi u rizik zemlje na dan 31.12.2018.

<u>Zemlja</u>	<u>Kategorija rizika</u>	<u>Limit</u>	<u>Učešće u kapitalu Banke</u>
Nemačka	Nizak	Bez limita	3.75%
Belgija	Nizak	Bez limita	0.12%
Austrija	Nizak	Bez limita	2.38%
Sjedinjene Američke Države	Nizak	Bez limita	0.79%
Turska	Srednji	100% regulatornog kapitala	23.75%
Makedonija	Srednji	100% regulatornog kapitala	3.23%
Hrvatska	Srednji	10% regulatornog kapitala	0.04%
Albanija	Srednji	25% regulatornog kapitala	1.14%

28.11 Rizik usklađenosti poslovanja i aktivnosti na upravljanju rizicima od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma

Usklađenost poslovanja podrazumeva obavljanje bankarskih poslova u skladu sa zakonima, propisima, standardima, procedurama, poslovnom politikom i drugim internim aktima. Rizik usklađenosti poslovanja nastaje kao posledica propuštanja usklađivanja poslovanja banke sa prethodno navedenim.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.11 Rizik usklađenosti poslovanja i aktivnosti na upravljanju rizicima od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma (nastavak)

Cilj upravljanja rizikom usklađenosti poslovanja je izbegavanje sankcija regulatornog tela, finansijskih gubitaka, narušavanja poslovnog ugleda Banke i poverenja klijenata.

Za upravljanje rizikom usklađenosti poslovanja u Banci odgovorni su:

- Upravni odbor Banke koji usvaja Politiku za upravljanje rizikom usklađenosti poslovanja;
- Izvršni odbor Banke koji sprovodi usvojenu politiku i utvrđuje Proceduru za upravljanje rizikom usklađenosti poslovanja;
- Služba za praćenje usklađenosti poslovanja i sprečavanje pranja novca koja identifikuje, procenjuje i prati rizik usklađenosti poslovanja.

Identifikovanje i procenu rizika usklađenosti poslovanja u 2018. godini Služba za praćenje usklađenosti poslovanja i sprečavanje pranja novca je vršila sprovođenjem adekvatnih postupaka kontrole predviđenih Planom rada, na način regulisan procedurom Upravljanje rizikom usklađenosti poslovanja.

Izveštaj o izvršenim kontrolama usklađenosti poslovanja i aktivnostima na upravljanju rizicima od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma

Izveštaj sadrži informacije o izvršenim kontrolama i aktivnostima praćenja i identifikovanja rizika usklađenosti poslovanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

1. U skladu sa Operativnim godišnjim planom rada, zaposleni u Službi za praćenje usklađenosti poslovanja i sprečavanje pranja novca su na bazi slobodno izabranog uzorka u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine izvršili 10 kontrola u vezi sa primenom zakonskih propisa i internih akata u različitim organizacionim delovima Banke.

Kontrole usklađenosti poslovanja su obavljene u Filijali za velike klijente, Makedonska, New Mill, Novi Beograd, Zemun i Ekspozitura Topola, Vrnjačka Banja, Tutin, Mladenovac i Paraćin.

Za kontrolom identifikovane rizike date su preporuke i određeni rokovi za njihovo otklanjanje. Sve predložene preporuke realizovane su u dogovorenim rokovima.

Ocena nalaza izvršenih kontrola u navedenim organizacionim delovima, u 9 izveštaja je *Prihvatljivo uz određene korekcije*, a u 1 izveštaju Usklađeno, jer se kontrolisani poslovi obavljaju u skladu sa odgovarajućom zakonskom regulativom i procedurama Banke.

2. Služba je delovala preventivno u identifikovanju i upravljanju rizikom usklađenosti poslovanja, praćenjem novina i izmena u zakonskim propisima, obaveštavanjem nadležnog rukovodstva o bitnim novinama i obavezi usklađivanja procedura i uputstava sa zakonskom regulativom i kontrolom implementacije zakonskih propisa u dokumentaciju internih akata.

U periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine, obavešteni su rukovodioci nadležnih organizacionih delova o novinama i izmenama u 46 zakonskih propisa.

Bitniji novi zakoni i odluke Narodne banke Srbije koje su objavljene u Službenom glasniku RS u toku 2018. godine a koje u znatnoj meri utiču na poslovanje Banke su: Odluka o izmeni Odluke o stopi i načinu održavanja zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik, Odluka o Smernicama za primenu odredaba Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma za obveznike nad kojima Narodna banka Srbije vrši nadzor, Odluka o dostavljanju Narodnoj banci Srbije podataka o pozajmicama na međubankarskom novčanom tržištu, Odluka o izmenama i dopunama Odluke o sprovođenju odredaba Zakona o bankama koje se odnose na davanje preliminarnog odobrenja, dozvole za rad banke i pojedinih saglasnosti i odobrenja Narodne banke Srbije, Zakon o izmenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju, Odluka o izmenama i dopunama Odluke o uslovima i načinu rada deviznog tržišta, Zakon o Centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika, Zakon o izmenama i dopunama Zakona o platnim uslugama, Zakon o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja kod platnih transakcija na osnovu platnih kartica, Odluka o izmenama Odluke o informacijama i podacima koji se dostavljaju Narodnoj banci Srbije za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe, Odluka o izmenama i dopunama Odluke o uslovima i načinu obračuna efektivne kamatne stope i izgledu i sadržini obrazaca koji se uručuju korisniku, Odluka o opštim pravilima za izvršavanje instant transfera odobrenja i Odluka o izmenama i dopunama Odluke o obliku, sadržini i načinu korišćenja obrazaca platnih naloga za izvršenje platnih transakcija u dinarima, Odluka o izmenama i dopunama Odluke o uslovima otvaranja i načinu vođenja deviznih računa rezidenata, kao i dinarskih i deviznih računa nerezidenata, Odluka o izmeni i dopunama Odluke o bližim uslovima i načinu otvaranja, vođenja i gašenja tekućih računa, Odluka o izmenama i dopunama Odluke o upravljanju rizicima banke, Zakon o zaštiti podataka o ličnosti; Podzakonska akta usvojena u skladu sa izmenama Zakona o platnim uslugama; Odluka o upravljanju rizikom koncentracije po osnovu izloženosti banke određenim vrstama proizvoda; Odluka o izmenama i dopuni Odluke o adekvatnosti kapitala banke; Odluka o izmenama i dopunama Odluke o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.11 Rizik usklađenosti poslovanja i aktivnosti na upravljanju rizicima od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma (nastavak)

Po zahtevu Službe za upravljanje rizicima izvršena je kontrola Izveštaja o objavljivanju podataka i informacija banke sa stanjem na dan 30.06.2018. godine kojom je konstatovano da je Izveštaj urađen u skladu sa Odlukom NBS i sadrži sve propisane elemente. U toku 2018. godine je izvršena kontrola Izveštaja o procesu interne procene adekvatnosti kapitala banke za 2017. godinu (Izveštaj o ICAAP-u) i konstatovano je da je Izveštaj urađen u skladu sa Odlukom NBS i da sadrži sve propisane elemente.

3. U cilju prepoznavanja i otkrivanja sumnjivih transakcija, zaposleni u Službi obavljali su dnevne aktivnosti kontrole, analize i prijavljivanja gotovinskih transakcija u iznosu od EUR 15,000 i više u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije, Upravi za sprečavanje pranja novca. U periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine Upravi za sprečavanje pranja novca je prijavljeno 5,466 redovnih gotovinskih transakcija.

Posebna pažnja zaposlenih posvećena je praćenju, analiziranju i otkrivanju sumnjivih transakcija klijenata Banke. U toku 2018. godine Upravi za sprečavanje pranja novca prijavljeno je 11 (jedanaest) slučajeva sumnjivih transakcija koje su izvršili 7 pravnih i 3 fizička lica (jedno fizičko lice prijavljeno je dva puta).

4. U skladu sa eksternim i internim propisima u posmatranom periodu za nadležne organe Banke i regulatorna tela formirani su sledeći izveštaji:
- Godišnji izveštaj o izvršenoj analizi i proceni izloženosti riziku od pranja novca i finansiranja terorizma;
  - Godišnji izveštaj o izvršenim kontrolama usklađenosti poslovanja sa identifikovanim i procenjenim glavnim rizicima usklađenosti poslovanja i planom upravljanja rizicima;
  - Godišnji izveštaj o izvršenoj unutrašnjoj kontroli i preduzetim merama iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i
  - Kvartalni Izveštaji o izvršenim kontrolama usklađenosti poslovanja i aktivnostima banke u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

U skladu sa zakonskom regulativom sačinjen je godišnji Plan i program stručnog obrazovanja i usavršavanja zaposlenih za primenu propisa i procedura koje se odnose na oblast sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

U toku 2018. godine, Ovlašćena lica Banke su sprovela obuku svih zaposlenih i izvršila proveru znanja zaposlenih iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

28.12 Rizik po životnu i društvenu sredinu

Cilj upravljanja rizikom po životnu i društvenu sredinu predstavlja identifikaciju, procenu i kontrolu rizika koji mogu prouzrokovati ugrožavanje životne i društvene sredine i vrši se u skladu sa Politikom i Procedurom upravljanja rizikom po životnu i društvenu sredinu.

Za upravljanje rizikom po životnu i društvenu sredinu u Banci, odgovorni su:

- Upravni odbor, koji utvrđuje i najmanje jednom godišnje preispituje Politiku upravljanja rizikom po životnu i društvenu sredinu i utvrđuje potrebu za njenom izmenom;
- Izvršni odbor, koji utvrđuje i sprovodi proceduru Upravljanje rizikom po životnu i društvenu sredinu;
- Kreditni odbori, koji odlučuju o odobravanju plasmana u skladu sa raspoloživim informacijama i mišljenjem Sektora za kreditiranje u vezi sa rizikom uticaja na životnu i društvenu sredinu;
- Služba za kreditiranje, koja ocenjuje uticaj delatnosti i predmeta finansiranja tokom procesa provere boniteta klijenata;
- Služba za upravljanje rizicima, koja prati stanje plasmana na nivou portfolija po kategorijama rizika za životnu i društvenu sredinu kroz izradu i analizu izveštaja.

Prilikom obrade pojedinačnog zahteva klijenata najpre se vrši kategorizacija rizika po životnu i društvenu sredinu za osnovnu delatnost klijenta i delatnost koja je predmet finansiranja.

Kategorije rizika po životnu i društvenu sredinu su:

- Visok - Lista isključenja,
- Visok kategorija A,
- Visok,
- Srednji i
- Nizak.

U slučaju da je delatnost svrstana u visok rizik, pribavlja se od klijenta Ocena uticaja na životnu sredinu i vrši se dalje preispitivanje uticaja na životnu sredinu pre donošenja odluke od strane nadležnog Kreditnog odbora.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2018. godine

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.12 Rizik po životnu i društvenu sredinu (nastavak)

Služba za kreditiranje, prilikom provere analize zahteva s predlogom odluke za nadležni kreditni odbor, vrši proveru kategorizacije delatnosti koja je predmet finansiranja prema stepenu rizika po životnu i društvenu sredinu i vrši proveru podataka o uticaju klijenta i delatnosti koja je predmet finansiranja na životnu i društvenu sredinu.

Ugovori o kreditu i drugim plasmanima sadrže odredbe u vezi životne i društvene sredine koje treba da poštuju klijent i Banka.

Banka prati stanje plasmana po delatnostima, industrijskim sektorima i kategorijama rizika po životnu i društvenu sredinu kroz izradu i analizu izveštaja.

Pregled plasmana privredi po kategorijama rizika po životnu i društvenu sredinu

(u hiljadama dinara)

Kategorija rizika	Broj klijenata		Iznos plasmana (bilansno i vanbilansno)		Povećanje/ smanjenje
	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.	
Visok – Lista isključenja	2	-	238,534	-	238,534
Visok – kategorija A	8	8	72,576	70,640	1,936
Visok	292	244	7,895,397	7,682,454	212,943
Srednji	1,359	1,048	16,655,673	11,748,016	4,907,657
Nizak	2,287	1,975	19,560,691	13,960,351	5,600,340
Ukupno:	3,948	3,275	44,422,871	33,461,461	10,961,410

29. USKLAĐENOST POSLOVANJA SA PROPISIMA NBS

Pokazatelj	Vrednosti propisane regulativom NBS	Ostvarene vrednosti na dan 31. decembra 2018. godine	Ostvarene vrednosti na dan 31. decembra 2017. godine
Visina kapitala Banke	Min 10,000,000 €	87.827.288 €	42.585.634 €
Pokazatelj adekvatnosti kapitala	min 8%	27.82%	17.11%
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala	Minimum 6%	27.81%	17.11%
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala	Minimum 4.5%	24.60%	13.04%
Pokazatelj deviznog rizika	max 20%	0.63%	2.51%
Pokazatelj likvidnosti	Min 1	1.69%	1.51
Uži pokazatelj likvidnosti	Min 0.7	1.42%	1.26
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom	-	16.67%	13.18%
Izloženost prema jednom licu / grupi povezanih lica	max 25%	12.34%	10.38%
Zbir svih velikih izloženosti	max 400%	12.34%	10.38%
Ulaganja u lica koja nisu u finansijskom sektoru	max 10%	0.00%	0.00%
Ukupna ulaganja u lica koja nisu u finansijskom sektoru i osnovna sredstva Banke	max 60%	9.39%	18.74%

30. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH OBAVEZA I POTRAŽIVANJA

Banka je u skladu sa članom 18. Zakona o računovodstvu („Službeni Glasnik RS” br. 62/13 i 30/2018) izvršila usaglašavanje obaveza i potraživanja sa pravnim licima sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine. Ukupan iznos potraživanja i obaveza poslanih na usaglašavanje je 90,359,219 hiljada dinara. Iznos usaglašanih potraživanja čini preko 90% od ukupnog iznosa koji je vraćen nakon usaglašavanja od strane klijenata. Sve obaveze Banke su usaglašene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2018. godine

31. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVEŠTAJNOG PERIODA

Nakon završetka poslovne godine nije bilo događaja koji zahtevaju korekciju ili dodatna obelodanjivanja u finansijskim izveštajima za period koji se završava 31. decembra 2018. godine.

32. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2018. godine protiv Banke se vodi 156 sporova (2017. godine: 23 spora) u kojima je Banka tužena u ukupnoj vrednosti od 41,933 hiljade dinara (2017. godine: 31,486 hiljada dinara). Banka očekuje delimičan negativan ishod po devet postupaka koji se protiv nje vodi te je, shodno tome, formirala rezervisanja po tom osnovu u iznosu od 13,900 hiljada dinara.

33. DEVIZNI KURS

Srednji kursevi za devize, utvrđeni na Međubankarskom tržištu deviza i primenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u dinare, za pojedine glavne valute su bili sledeći:

	31. decembar 2018.	U dinarima 31. decembar 2017.
USD	103.3893	99.1155
EUR	118.1946	118.4727
CHF	104.9779	101.2847

U Beogradu
27. februara 2018. godine

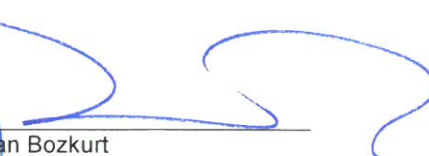

Vesna Petrović

Direktor Sektora za finansijsko
upravljanje i planiranje

Radojica Popović

Član Izvršnog odbora Banke

Kenan Bozkurt
Predsednik Izvršnog odbora
Banke